

İNSANI GELİŞME ENDEKSİ – İLÇELER (İGE-İ) 2017 TÜKETİCİDEN İNSANA GEÇİŞ

igej

Prof. Dr. Murat ŞEKER

Çağla BAKIŞ

Barış DİZECİ

MART 2018

İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ – İLÇELER (İGE-İ) 2017 TÜKETİCİDEN İNSANA GEÇİŞ

Prof. Dr. Murat ŞEKER

Çağla BAKIŞ

Barış DİZECİ

Kitabın her hakkı saklıdır ve İnsani Gelişme Vakfı İktisadi Ticari İşletmesi'ne aittir. 5846 sayılı ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunları ve Türk Ticaret Kanunu gereğince; kısmen veya tamamen fotokopi, tarama, yazma ve diğer herhangi bir yöntemle çoğaltılamaz, kanuna uygun olmayan alıntılar yapılamaz.

Kitabın Adı

İnsani Gelişme Endeksi – İlçeler (İGE-İ) 2017
TÜKETİCİDEN İNSANA GEÇİŞ

Kitabın Yazarı

Prof. Dr. Murat ŞEKER

Çağla BAKIŞ

Bariş DİZECİ

E-Kitap Düzenleme / Kapak

Rasim Çağrı

E-Kitap Sayfa Düzenleme

Çizge Tanıtım & Matbaacılık Ltd. Şti.

(Maltepe Mah.Davutpaşa Cad.Kale İçi İş Merkezi No:232 Zeytinburnu /İST Tel: 0 212 482 56 28)

Yayın Yönetmeni

N. Berk ÇOKER

Sertifika No / 34794

Yayın No / 3

ISBN 978-605-67151-2-9

İSTANBUL 2018

İÇİNDEKİLER

İNSANİ GELİŞME İÇİN; TÜKETİCİDEN İNSANA GEÇİŞ	5
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	7
1. ARAŞTIRMA KAPSAMI VE YÖNTEMİ	9
1.1. ARAŞTIRMA KAPSAMI.....	9
1.2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	24
1.3. DEĞİŞKENLER	26
1.3.1. Yönetişim ve Saydamlık Göstergeleri.....	29
1.3.2. Sosyal Kapsama Göstergeleri.....	31
1.3.3. Ekonomik Durum Göstergeleri	32
1.3.4. Eğitim Göstergeleri	32
1.3.5. Sağlık Göstergeleri.....	33
1.3.6. Sosyal Yaşam Göstergeleri	33
1.3.7. Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Göstergeleri	34
2. İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ – İLÇELER 2017.....	35
2.1. İGE-İ 2017 ANA ENDEKS	35
2.2. İGE-İ 2017 İLÇE GRUPLARI	45
2.2.1. Yeşil Bölge – Çok Yüksek İnsani Gelişme Grubuna Giren İlçeler.....	46
2.2.2. Mavi Bölge – Yüksek İnsani Gelişme Grubuna Giren İlçeler.....	48
2.2.3. Sarı Bölge – Orta İnsani Gelişme Grubuna Giren İlçeler.....	51
2.2.4. Kırmızı Bölge – Düşük İnsani Gelişme Grubuna Giren İlçeler.....	54
2.3. İGE-İ 2017 ALT ENDEKSLER.....	55
2.3.1. Yönetişim ve Saydamlık Endeksi.....	55
2.3.2. Sosyal Kapsama Endeksi	63
2.3.3. Ekonomik Durum Endeksi.....	70
2.3.4. Eğitim Endeksi	77
2.3.5. Sağlık Endeksi	84
2.3.6. Sosyal Yaşam Endeksi	91
2.3.7. Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi	98
GENEL DEĞERLENDİRME	105
EK I: İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ SONUÇLARI.....	107
EK II: İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ VERİTABANI TABLOSU	111
Kaynakça	113

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1. İGE-İ Grup Ortalama Değerleri.....	45
Grafik 2. Yönetişim ve Saydamlık Endeksi	60
Grafik 3. Sosyal Kapsama Endeksi	67
Grafik 4. Ekonomik Durum Endeksi.....	74
Grafik 5. Eğitim Endeksi.....	81
Grafik 6. Sağlık Endeksi	88
Grafik 7. Sosyal Yaşam Endeksi	95
Grafik 8. Belediye ve Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi.....	102
Grafik 9. İGE-İ Alt Boyut Kümeleri Yüzde Dağılımları	106

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Veri Eksikliği Nedeniyle Kapsam Dışında Kalan İlçeler	10
Tablo 2. Araştırma Kapsamındaki İller.....	11
Tablo 3. İGE-İ Değişken Tablosu.....	27
Tablo 4. “Gizli Vatandaş” Senaryo Soruları	30
Tablo 5. Faaliyet Değerlendirme Tablosu Örneği - Kadınlar	31
Tablo 6. Faaliyet Değerlendirme Tablosu Örneği - Sosyal Yaşam	33
Tablo 7. İGE-İ Ana Sonuçları	37
Tablo 8. Bölgelere Giren İlçe Sayıları Değişimi 2016-2017.....	45
Tablo 9. İGE-İ Çok Yüksek İnsani Gelişme Düzeyi (Yeşil Bölge).....	47
Tablo 10. İGE-İ Yüksek İnsani Gelişme Düzeyi (Mavi Bölge).....	48
Tablo 11. İGE-İ Orta İnsani Gelişme Düzeyi (Sarı Bölge).....	51
Tablo 12. İGE-İ Düşük Gelişme Düzeyi (Kırmızı Bölge)	54
Tablo 13. İGE-İ Yönetişim ve Saydamlık Endeksi.....	56
Tablo 14. İGE-İ Sosyal Kapsama Endeksi.....	63
Tablo 15. İGE-İ Ekonomik Durum Endeksi	70
Tablo 16. İGE-İ Eğitim Endeksi	77
Tablo 17. İGE-İ Sağlık Endeksi.....	84
Tablo 18. İGE-İ Sosyal Yaşam Endeksi	91
Tablo 19. İGE-İ Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi	98
Tablo 20. İGE-İ Alt Boyut Kümeleri	105

İNSANİ GELİŞME İÇİN; TÜKETİCİDEN İNSANA GEÇİŞ

Dünya’da son bir yılda üretilen servetin yüzde 82’si dünya nüfusunun yüzde 1’ine gitti. Nüfusun yarısını oluşturan 3.7 milyar insanın servetinde hiç bir artış olmadı.

Hazır giyim sektöründeki global bir marka yöneticisinin 4 günlük geliri, Bangladeş’te bu marka için çalışan bir işçinin ömür boyu çalışarak kazanabileceği paraya eşit.

ABD’de CEO ücretleri şirketlerin ortalama çalışan ücretinden 271 kat daha fazla. Bu ikisi arasındaki açığı son 30 yılda ciddi oranlarda artırıyor. Üstelik ilgili yayınlara bakarsanız bu durumdan rahatsız olmak bir yana, CEO’lara hayran olmanız gerekiyor.

Türkiye’de en yoksul yüzde 5’lik grup gelirin sadece yüzde 0,9’una sahipken en zengin yüzde yüzde 5, ülkedeki gelirin yüzde 21,4’ünü alıyor. OECD ülkeleri arasında en kötü dördüncü gelir dağılımına sahip olduğumuza göre yüzde 1’lik gelir gruplarına göre dağılım da yukarıda örneklediğimiz dünya genelinden farklı değildir.

“Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030”un ilk sırasında mutlak yoksulluğu yok etmek yer alıyor. Ancak buradaki mutlak yoksulluk oldukça “alçak gönüllü” bir tanıma sahip. Kişi başına günlük 1.90 ABD dolarının altı (satın alma gücü paritesi ile ağırlıklandırılmış olarak) mutlak yoksulluk alanı olarak tanımlanıyor. Gözümüzde daha iyi canlansın diye cari kurdan çevirirsek günde 7 TL’nin altında geliri olanlar anlamına geliyor.

BM ve diğer bağlı kuruluşlar yoksullukla mücadele etmeyi genelde kalkınma bağlamında ele alıyorlar. Yoksulluk insani gelişme fırsatlarının tamamını engelleyebilen en büyük bela. Eğitim, sağlık, insani güvenlik gibi temel gelişme alanlarının tamamı gelir seviyeleri ile doğrudan ilişkili. Yoksulluk bu yüzden bizim İNGEV’de üzerinde çalıştığımız konuların başında geliyor. Ancak, biz konuyu kalkınma ekseninde düşünmenin önemli ama yetersiz olduğuna inanıyoruz.

Yazının girişinde Oxfam’dan alıntıladığım verilerin de işaret edebileceği gibi dünyada bir gelir yaratma sorunu yok. Dünyada yaratılan gelir sadece bu “alçak gönüllü” tanımı ile mutlak yoksulluğu değil, daha “doyurucu” tanımlarıyla yoksullukları da ortadan kaldırmaya yetecek ölçüdedir. Bu gelir herkesin insani gelişme fırsatlarından yararlanabilmesine imkan veriyor.

Ama mevcut bölüşüm sistemleri ve oluşmuş tüketim ve “tüketici” kültürleri kaçınılmaz olarak yoksulluk üretmeye devam ediyor. Dünya ekonomisi büyüse de 3.7 milyar insan bundan faydalanamıyor. Onlara “Sex and the City” medyasından kimin sofrasından istirdiyenin eksik olmadığını, kimin özel uçağına atlayıp giyim danışmanları ile birlikte alışverişe Avrupa’ya gittiğini, kimin kaç lüks arabalık koleksiyonu olduğunu, zengin çocuklarının süper lüks tutkularını en özendirici sunuşlarla okumak kalıyor.

Süper lüks tüketim “az da olsa utanılacak” değil övünülecek ve özenilecek bir hayat olarak konumlanınca yoksullukla mücadele “steril” bir hale gelme tehlikesi taşıyor. Hani özel uçağına atlayıp yoksullukla mücadele konusunda konuşmak üzere Orta Afrika’daki egzotik otele giden iş adamı gibi. Elbette, bu kişisel bir sorunun değil oluşmuş bir kültürün yansıması.

60'lı yıllara kadar daha çok insan olarak adlandırılan bizim türümüz sonraları tamamen "tüketici" olarak tanımlandı. Tüketici, tüketim ve marka çerçevesinde dönen bir değerler bütünü, büyük bir literatür egemen hale geldi. Artık kendimizden tüketici diye bahsediyoruz ve hakkımızda konuşanlar bize tüketici diyor ve biz başkaları hakkında konuşurken onlara tüketici diyoruz.

Her ülkenin kendine ait ciddi yoksulluk sorunları var. Ama yine de ABD'deki yoksulluk sorunu ile Bangladeş'teki yoksulluk sorunu arasındaki seviye farkını da kabul etmeliyiz. Aradaki seviye farkını yaratan unsurların en önemlisi ülkeler arasındaki değer – gelir transferidir ve çoğunluğu markalar aracılığı ile yapılıyor. Markalar ve tüketim kültürü birbirinden tanım gereği ayrılamaz. Türkiye'de veya benzer bir ülkede ortalama bir "tüketici" sıradan bir günündeki tüketimi ile dünyanın daha gelişmiş ve küresel markalara ev sahipliği yapan ülkelere kaynak aktarır.

Lüks mal ve hizmet tüketimi üzerinden hayatı tanımlamaktan vazgeçebildiğimiz bir kültürel payda oluşturmak yoksullukla mücadelede yol alma ihtimalini artıracaktır.

Mevcut bölüşüm sistemi ise daha "sert" ve ama daha elle tutulabilir bir konu. Nereden bakarsanız bakın sonuçta kamunun ücret sistemlerine, vergilendirme sistemlerine ve sosyal yardımlara alt gelir gruplarını daha fazla gözeterek bakması ve "üstteki" yüzde 1 ile "alttaki" yüzde 20 arasındaki uçurumu incelemesi sonucuna varırsınız.

"İNGEV İnsani Gelişme Endeksi – İlçeler'in bu yıl ki çalışmasında yerel yönetim faaliyet raporları ve merkezi istatistikler yine yer alırken "gizli vatandaş" çalışmasının ağırlığı artırıldı. Kapsadığımız yerel yönetimlere vatandaş olarak başvurularak özellikle sosyal kapsama içeren alanlarda bilgi ve destek istendi. Yerel yönetimlerin cevap vericiliği endekslendi. Böylece başta yoksulluk olmak üzere olmak üzere dezavantajlı alanlarla ilgili farkındalığın artmasına katkı vermeyi umuyoruz.

Raporumuzu yine aynı güçlü ekip hazırladı.

Geçen yılın önsözünde tahmin ettiğimiz gibi ismini daha fazla duymaya başladığınız Prof. Dr. Murat Şeker çalışmayı koordine etti.

Veri kaynaklarının derlenmesi ve sınıflamasını Barış Dizeci üstlendi.

İstatistik süreçlerimizi Çağla Bakış destekledi.

Zeynep Tok ekibin sekreteryasını yürüttü.

"Gizli Vatandaş" çalışmasına Alonet büyük destek verdi.

Emeği geçen bütün arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

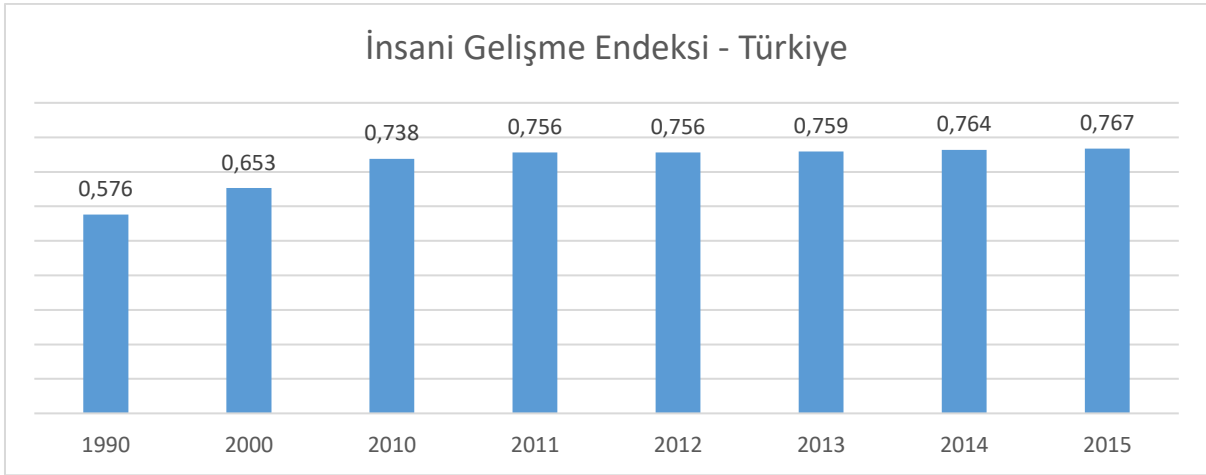
İnsani gelişme konuları ile ilgili yönetsel duyarlılığın ve pratiğin artmasına katkı verecek şekilde kullanılan bir rapor olmasını diliyoruz.

Biz İNGEV olarak bu doğrultuda yerel yönetimleri desteklemeye devam edeceğiz.

Vural ÇAKIR

YÖNETİCİ ÖZETİ

İnsani Gelişme Endeksi, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından 1990 yılından beri ülkeler düzeyinde yayımlanmaktadır. Kişi başına düşen gelir, doğumda beklenen yaşam süresi, okur-yazar ve okullaşma oranları dikkate alınarak hesaplanan İnsani Gelişme Endeksi, gelirin yanında eğitim ve sağlık verileriyle insani gelişmeyi ölçmeye çalışmaktadır. Açıklanan son raporda Türkiye'nin insani gelişme endeksindeki skoru 0,767'ye yükselerek endekste 71. sırada yer almıştır. Türkiye bu skoruyla ülkeler arasında "Yüksek İnsani Gelişme" bölgesindedir.

Kaynak: (UNDP, 2017)

Türkiye’de insani gelişmede yıllar itibariyle artan endeks skorları aklı, Türkiye özeline inildiğinde nasıl bir tabloyla karşılaşılacağı sorusunu getirmektedir. Bu noktada yerleşmenin giderek arttığı günümüzde insani gelişmenin yerel ölçekte izlenmesi, hem yerel yönetimler hem de toplumun tüm kesimleri açısından önem taşımaktadır. Özellikle yerel yönetimlerin, giderek artan hizmet alanı ve çeşitliliği düşünüldüğünde; insani gelişmeye yönelik kamusal hizmetlerin üretilmesinde önemli bir görev üstlenecekleri açıkça gözlenmektedir.

İNGEV, günlük hayata etki yapabilecek yönetilebilir değişkenleri önemsemekte olup yerel düzeyde insani gelişmenin ölçülmesinin; hem hızlı aksiyon alınması hem de yerel yöneticilerin bu bağlamda performanslarını artırması açısından bir fırsat olduğunu düşünmektedir. Bu amaç doğrultusunda, bu araştırmada UNDP’nin 1990 yılından beri açıkladığı İnsani Gelişme Endeksi, Türkiye özelinde ilçe düzeyine indirgenerek mikro ölçekte yeni bir anlayışla ele alınmaktadır.

İGE-İ olarak adlandırılan **İnsani Gelişme Endeksi – İlçeler** araştırmasının ilki geçen yıl İNGEV tarafından kamuoyu ile paylaşıldı. Türkiye’de büyükşehir sınırları içinde yer alan en yüksek nüfusa sahip 150 ilçeyi kapsayan bu araştırmanın açıklanmasının ardından, belediyelerin davetleri sonucunda konferanslar, atölye çalışmaları ve arama konferansları yapıldı. Her belediye için derinlemesine analizlerin yapıldığı bu etkinliklerde, ilçeler açısından oluşturulan endeks sonuçları ilçenin iç dinamikleri açısından ilçe yöneticileri ve sivil toplum kuruluşları ile birlikte değerlendirildi.

Bu yıl ise İGE-İ'nin kapsamı genişletilerek 186 ilçeye çıkartıldı. Fakat endeks kapsamına 161 ilçe dahil edilebildi. Endekse dahil olamayan 25 ilçe; faaliyet raporlarını, performans planlarını ve/veya bütçelerine ilişkin istatistikleri, endeksin saha çalışması sürecinde kamuoyu ile paylaşmadıklarından kapsam dışı bırakıldı.

İlçe düzeyinde sosyal, ekonomik ve çevresel faktörlere yönelik bileşenlerden oluşan İGE-İ, yine geçen yıl olduğu gibi Yönetişim, Sosyal Kapsama, Ekonomik Durum, Eğitim, Sağlık, Sosyal Yaşam, Çevre ve Ulaşım göstergelerini içerdi. Ancak bu yıl, belediyelerle yapılan atölye çalışmalarındaki önerilerden hareketle bazı alt endekslerin kapsamı genişletildi. Belediyelerin oldukça ilgisini çeken “gizli müşteri” anketi yoluyla toplanan değişken sayısı 3’ten 18’e çıkartıldı. Böylece hem nicelik hem de nitelik açısından zenginleştirildi. Öte yandan Sağlık Endeksi kısmında belediyenin sağlık alanında yaptığı hizmetler de dahil edilerek daha bütüncül bir yaklaşım sergilendi. Elbette bu yıl da istenmiş olsa da güvenlik alanında veri derlenemedi.

Kapsanan ilçe sayısının artması, geçen yıl endekse dahil olan bazı ilçelerin bu yıl kapsam dışında kalması, değişken sayısının zenginleştirilmesi ve tabii ki ilçelerin performansları İGE-İ’de geçen yıla göre ilçe sıralamalarında birtakım değişikliklere yol açtı. Ancak genel olarak bir iyileşmeden bahsetmek mümkün. Öyle ki, geçen yıl en Yüksek İnsani Gelişmeyi gösteren Yeşil Bölgede 18 ilçe varken, bu yıl bu sayı 30’a yükseldi. Bu yükseliş Mavi Bölgedeki ilçe sayısının azalmasına neden oldu. Sarı Bölge geçen yıla benzer bir görünüm verirken, Kırmızı Bölgede de artış oldu. Geçen yıllarla karşılaştırdığımızda 29 ilçe 1 bölge yükseldi, 88 ilçe aynı bölgede kaldı, 17 ilçe ise 1 bölge geriledi. Gerileme görülen alanların başında yönetim ve saydamlık ile sosyal yaşam geldi.

Bu yıl ikincisi açıklanan İGE-İ, geçen yıl neden olduğu farkındalıkla daha yoğun bir ilgiyle beklendi. Başta atölye çalışması yapılan ilçeler olmak üzere, birçok ilçe sonuçları merak ediyor. Bu tür endekslerin başarısı yıllar boyunca devam etmesine bağlıdır. Belli bir seri tamamlandığında oldukça anlamlı analizler yapılabilecektir. Ancak şu anki hali bile fotoğrafın ortaya konulması açısından önemlidir. Elbette ki her çalışmanın eksiklikleri mevcuttur. Bu çalışmada da eksikliklerin olduğunun farkındayız, her geçen yıl bu eksiklikleri gidermeye çalışıyoruz.

Sayıcı az ama nitelik açısından güçlü bir ekiple hazırladığımız bu çalışmanın başta yerel yönetimler olmak üzere, paydaşlarımıza, kararlarında insani gelişmeyi merkeze alan tüm karar alıcılara ve akademiye faydalı olması ümidiyle...

Prof. Dr. Murat ŞEKER

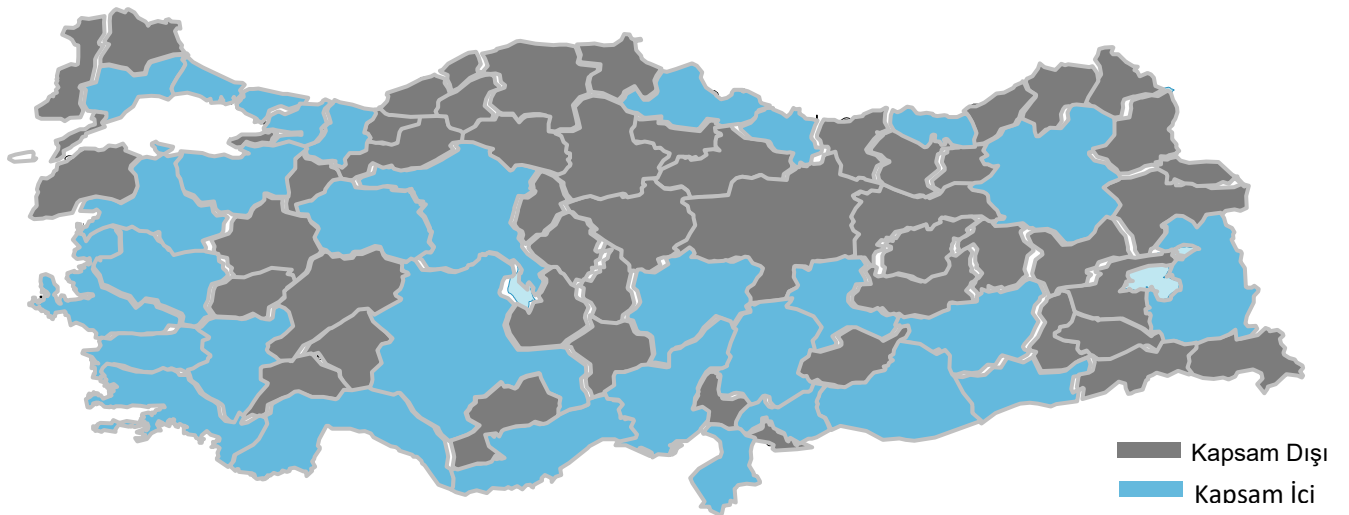
1. ARAŞTIRMA KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Raporun bu bölümünde araştırma kapsamında bulunan il ve ilçeler belirtilerek, araştırma metodolojisi açıklanacaktır. Aynı zamanda metodolojinin teorik açıklamasıyla birlikte, endeks hesaplamalarında kullanılan değişkenler alt boyutlar düzeyinde ortaya konulacaktır.

Günlük hayata etki yapabilecek yönetilebilir değişkenler kullanılarak yerel düzeyde insani gelişmenin ölçülmesi; hem hızlı aksiyon alınması hem de yerel yöneticilerin bu bağlamda performanslarını artırması açısından önemlidir. Bu araştırmada UNDP'nin 1990 yılından beri açıkladığı İnsani Gelişme Endeksi; mikro düzeyde derlenen nicel ve nitel göstergeler ile yeniden yorumlanmış özellikle yerel yönetimlerin bu alanda daha etkili olabilmelerine dönük politika yapıcılara bir altlık sağlanmıştır.

1.1. ARAŞTIRMA KAPSAMI

İnsani Gelişme Endeksi İlçeler (İGE-İ) 2018 çalışmasında, bir önceki yıl kapsanan en yüksek nüfuslu ilk 150 ilçeye ek olarak üç büyük il İstanbul, Ankara ve İzmir illerinin tüm ilçelerinin kapsanması öngörülmüştür. 2017 yılında olduğu gibi çalışmaya dâhil edilen ilçelerin yerel ölçekte hizmet karşılaştırmalarının eşitliğini sağlamak amacıyla, büyükşehir belediyelerinin bulunduğu iller arasından seçilmesine karar verilmiştir.

Araştırmaya konu olan büyük şehir belediyelerinin bulunduğu 30 il.

Büyükşehir belediyesi bulunan 30 il ve bu illerin sınırları içinde olan 493 ilçeden nüfusu en yüksek olan ilçelerle birlikte üç büyük kentteki tüm ilçeler çalışmaya dahil edilmiştir. Böylelikle çalışmada 186 ilçe kapsamıştır. Verilerin derlenmesi aşamasında toplamda 25 ilçenin faaliyet raporu, bütçe, performans raporlarının eksik olduğu gözlenmiş ve bu ilçelerin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilmiştir. Mardin ve Sakarya illerinde çalışmaya dahil edilmesine karar verilen Kızıltepe, Artuklu, Adapazarı ve Serdivan ilçelerinin tamamında yukarıda sözü edilen raporlar eksik olduğu tespit edildiği için çalışmaya dahil edilmemişlerdir. Nihai olarak çalışma 28 il ve 161 ilçeyi kapsamıştır. Kapsama dâhil edilen ilçeler 28 ilin toplam nüfusunun %77'sini temsil etmektedir.

Tablo 1. Veri Eksikliği Nedeniyle Kapsam Dışında Kalan İlçeler

İL ADI	İLÇE ADI
ANKARA	ŞEREFLİKOÇHİSAR
ANKARA	GÜDÜL
BALIKESİR	BANDIRMA
DİYARBAKIR	YENİŞEHİR
İZMİR	TİRE
İZMİR	KINIK
İZMİR	BEYDAĞ
MARDİN	KIZILTEPE
MARDİN	ARTUKLU
SAMSUN	ÇARŞAMBA
ŞANLIURFA	VİRANŞEHİR
VAN	ERCİŞ
SAKARYA	SERDİVAN
KOCAELİ	DARICA
ŞANLIURFA	KARAKÖPRÜ
ADANA	KOZAN
ŞANLIURFA	HALİLİYE
AYDIN	EFELER
SAKARYA	ADAPAZARI
BALIKESİR	KARESİ
İZMİR	KIRAZ
ANKARA	HAYMANA
ANKARA	KIZILCAHAMAM
ANKARA	BALA
ANKARA	AYAŞ

Tablo 2. Araştırma Kapsamındaki İller

İl	Toplam İlçe Sayısı	Seçilen İlçe Sayısı	Nüfus Kapsama Oranı
ADANA	15	5	86%
ANKARA	25	19	98%
ANTALYA	19	5	72%
AYDIN	17	1	14%
BALIKESİR	20	2	27%
BURSA	17	4	74%
DENİZLİ	19	2	63%
DİYARBAKIR	17	3	50%
ERZURUM	20	2	48%
ESKİŞEHİR	14	2	87%
GAZİANTEP	9	3	90%
HATAY	15	3	49%
İSTANBUL	39	39	100%
İZMİR	30	26	96%
KAHRAMANMARAŞ	11	3	69%
KAYSERİ	16	3	81%
KOCAELİ	12	5	63%
KONYA	31	4	66%
MALATYA	13	2	79%
MANİSA	17	5	63%
MERSİN	13	6	82%
MUĞLA	13	3	48%
ORDU	19	2	46%
SAMSUN	17	3	51%
ŞANLIURFA	13	2	32%
TEKİRDAĞ	11	3	61%
TRABZON	18	1	42%
VAN	13	3	53%
TOPLAM	493	161	77%

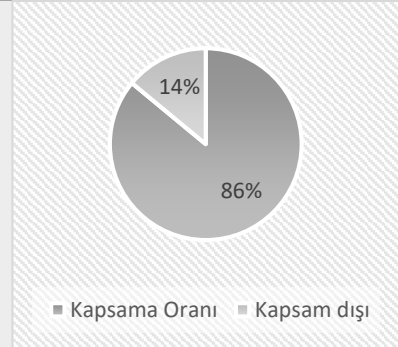
ADANA

Toplam ilçe sayısı: 15
Kapsanan ilçeler:

1. Seyhan
2. Yüreğir
3. Çukurova
4. Ceyhan
5. Sarıçam

(Kozan ilçesi veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.)

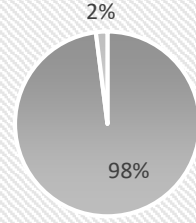
ANKARA

Toplam ilçe sayısı: 25
Kapsanan ilçeler:

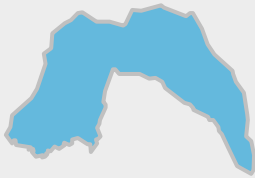
1. Çankaya
2. Keçiören
3. Yenimahalle
4. Mamak
5. Etimesgut
6. Sincan
7. Altındağ
8. Pursaklar
9. Gölbaşı
10. Polatlı
11. Çubuk
12. Kahramankazan
13. Beypazarı
14. Elmadağ
15. Nallıhan
16. Kalecik
17. Çamlıdere
18. Evren

(Şereflikoçhisar, Haymana, Kızılcahamam, Bala, Ayaş ve Güdül ilçeleri veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.)

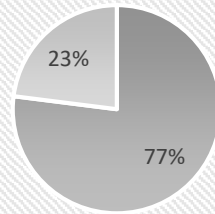
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

ANTALYA

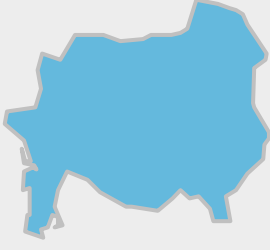
Toplam ilçe sayısı: 19
Kapsanan ilçeler:

1. Kepez
2. Muratpaşa
3. Alanya
4. Manavgat
5. Konyaaltı

■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

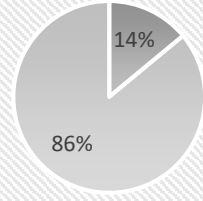
AYDIN

Toplam ilçe sayısı: 17
Kapsanan ilçeler:

1. Nazilli

(Efeler ilçesi veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.)

■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

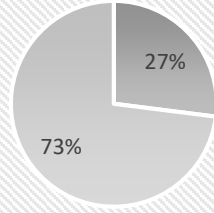
BALIKESİR

Toplam ilçe sayısı: 20
Kapsanan ilçeler:

1. Altieylül
2. Edremit

(Karesi ve Bandırma ilçeleri veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır)

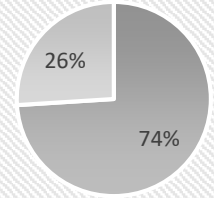
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

BURSA

Toplam ilçe sayısı: 17
Kapsanan ilçeler:

1. Osmangazi
2. Yıldırım
3. Nilüfer
4. İnegöl

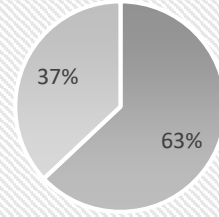
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

DENİZLİ

Toplam ilçe sayısı: 19
Kapsanan ilçeler:

1. Pamukkale
2. Merkezefendi

■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

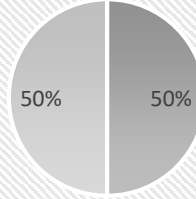
DİYARBAKIR

Toplam ilçe sayısı: 17
Kapsanan ilçeler:

1. Bağlar
2. Kayapınar
3. Ergani

(Yenişehir ilçesi veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.)

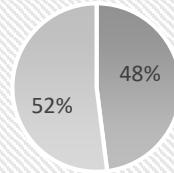
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

ERZURUM

Toplam ilçe sayısı: 20
Kapsanan ilçeler:

1. Yakutiye
2. Palandöken

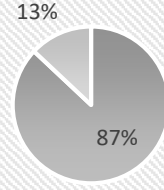
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

ESKİŞEHİR

Toplam ilçe sayısı: 14
Kapsanan ilçeler:

1. Odunpazarı
2. Tepebaşı

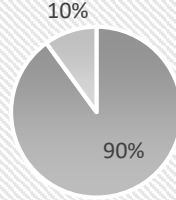
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

GAZİANTEP

Toplam ilçe sayısı: 9
Kapsanan ilçeler:

1. Şahinbey
2. Şehitkamil
3. Nizip

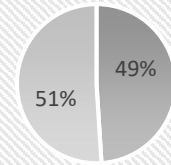
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

HATAY

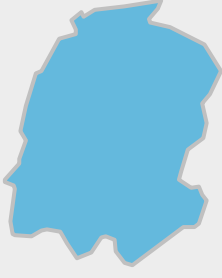
Toplam ilçe sayısı: 15
Kapsanan ilçeler:

1. Antakya
2. İskenderun
3. Defne

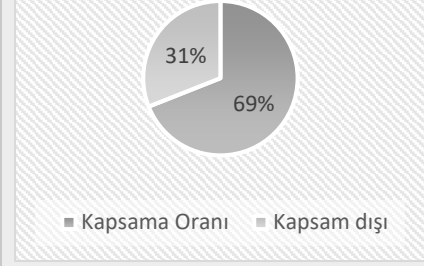
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

KAHRAMANMARAŞ

Toplam ilçe sayısı: 11
Kapsanan ilçeler:

1. Onikişubat
2. Dulkadiroğlu
3. Elbistan

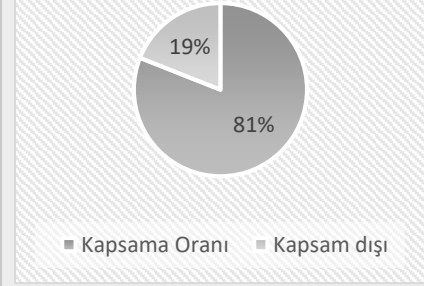

KAYSERİ

Toplam ilçe sayısı: 16
Kapsanan ilçeler:

1. Melikgazi
2. Kocasinan
3. Talas

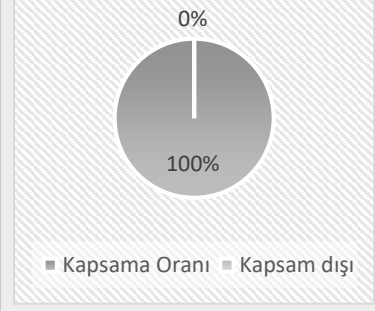

İSTANBUL

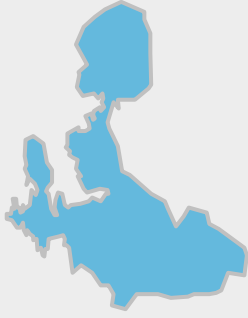

Toplam ilçe sayısı: 39
Kapsanan ilçeler:

1. Esenyurt	20. Eyüp
2. Küçükçekmece	21. Sarıyer
3. Bağcılar	22. Sultanbeyli
4. Ümraniye	23. Beylikdüzü
5. Pendik	24. Güngören
6. Bahçelievler	25. Zeytinburnu
7. Üsküdar	26. Bayrampaşa
8. Sultangazi	27. Şişli
9. Gaziosmanpaşa	28. Arnavutköy
10. Maltepe	29. Tuzla
11. Kartal	30. Beykoz
12. Esenler	31. Çekmeköy
13. Kadıköy	32. Büyükçekmece
14. Kağıthane	33. Beyoğlu
15. Avcılar	34. Bakırköy
16. Fatih	35. Beşiktaş
17. Ataşehir	36. Silivri
18. Sancaktepe	37. Çatalca
19. Başakşehir	38. Şile
	39. Adalar

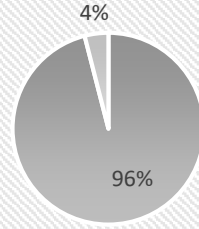
İZMİR

Toplam ilçe sayısı: 30
Kapsanan ilçeler:

1. Buca	14. Aliağa
2. Karabağlar	15. Menderes
3. Bornova	16. Balçova
4. Konak	17. Narlıdere
5. Karşıyaka	18. Urla
6. Bayraklı	19. Dikili
7. Çiğli	20. Çeşme
8. Torbalı	21. Seferihisar
9. Menemen	22. Bayındır
10. Gaziemir	23. Selçuk
11. Ödemiş	24. Güzelbahçe
12. Kemalpaşa	25. Foça
13. Bergama	26. Karaburun

(Tire, Kiraz, Kınık, Beydağ ilçeleri veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.)

■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

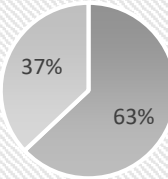
KOCAELİ

Toplam ilçe sayısı: 12
Kapsanan ilçeler:

1. Gebze
2. İzmit
3. Gölcük
4. Körfez
5. Derince

(Darıca ilçesi veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır)

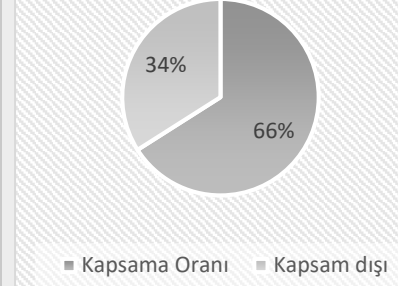
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

KONYA

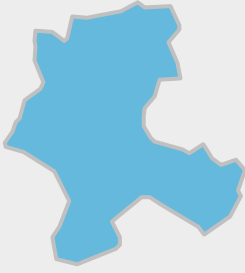

Toplam ilçe sayısı: 31
Kapsanan ilçeler:

1. Selçuklu
2. Meram
3. Karatay
4. Ereğli

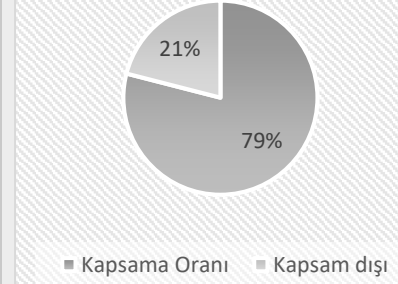

MALATYA

Toplam ilçe sayısı: 13
Kapsanan ilçeler:

1. Yeşilyurt
2. Battalgazi

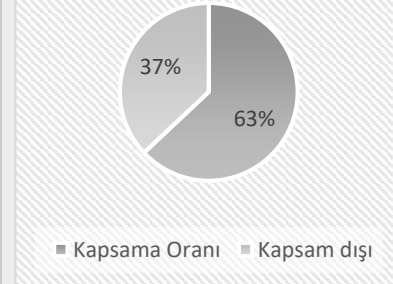

MANİSA

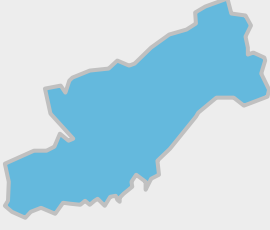

Toplam ilçe sayısı: 17
Kapsanan ilçeler:

1. Yunusemre
2. Şehzadeler
3. Akhisar
4. Salihli
5. Turgutlu

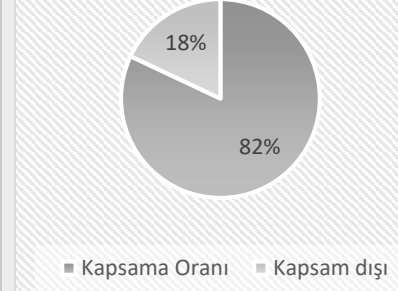

MERSİN

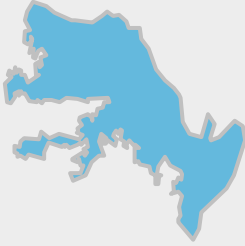

Toplam ilçe sayısı: 13
Kapsanan ilçeler:

1. Tarsus
2. Toroslar
3. Akdeniz
4. Yenişehir
5. Mezitli
6. Erdemli

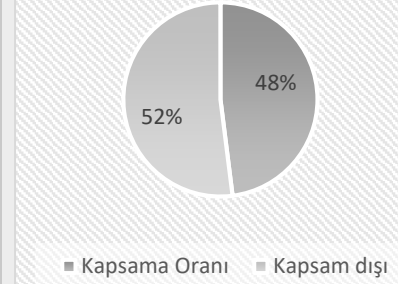

MUĞLA

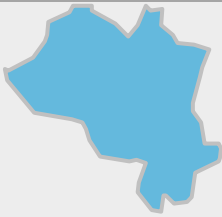

Toplam ilçe sayısı: 13
Kapsanan ilçeler:

1. Bodrum
2. Fethiye
3. Milas

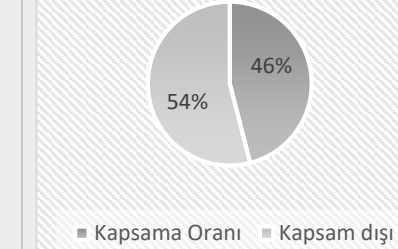

ORDU

Toplam ilçe sayısı: 19
Kapsanan ilçeler:

1. Altınordu
2. Ünye

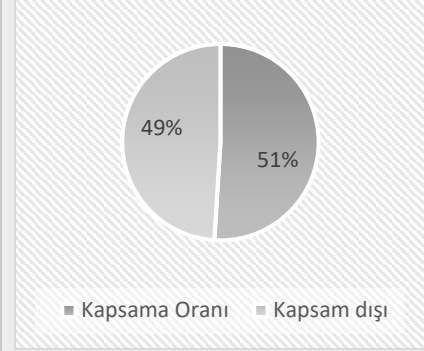
SAMSUN

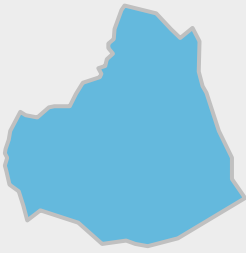
Toplam ilçe sayısı: 17
Kapsanan ilçeler:

1. İlkadım
2. Atakum
3. Bafra

(Çarşamba ilçesi veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır)

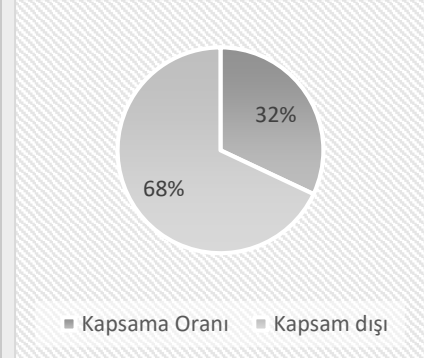
ŞANLIURFA

Toplam ilçe sayısı: 13
Kapsanan ilçeler:

1. Eyyübiye
2. Siverek

(Haliliye, Viranşehir, Karaköprü, ilçeleri veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır)

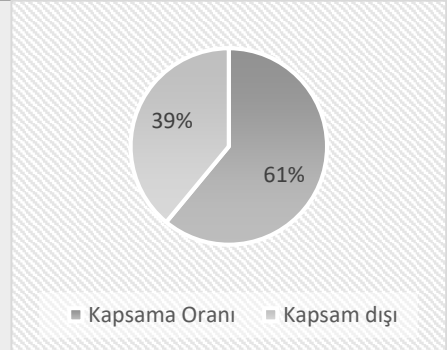

TEKİRDAĞ

Toplam ilçe sayısı: 11
Kapsanan ilçeler:

1. Çorlu
2. Süleymanpaşa
3. Çerkezköy

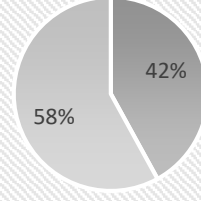

TRABZON

Toplam ilçe sayısı: 18
Kapsanan ilçeler:

1. Ortahisar

■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

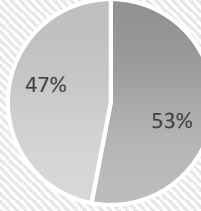
VAN

Toplam ilçe sayısı: 13
Kapsanan ilçeler:

1. İpekyolu
2. Tuşba
3. Edremit

(Erciş ilçesi veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.)

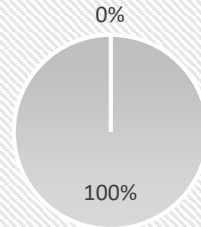
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

MARDIN

Toplam ilçe sayısı: 10
Kapsanan ilçeler:

(Seçilen Kızıltepe ve Artuklu ilçeleri veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.)

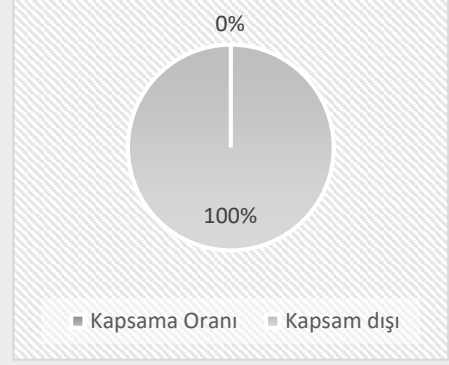
■ Kapsama Oranı ■ Kapsam dışı

SAKARYA

Toplam ilçe sayısı: 16
Kapsanan ilçeler:

(Kapsanan Adapazarı ve Serdivan ilçeleri veri eksikliği nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.)

1.2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

İnsani gelişme kavramı, doğrudan (direkt) gözlenen bir kavram olmadığından, bu kavramı ölçebilmek için doğrudan gözlenebilen bazı değişkenlerden faydalanılmaktadır. Önceki bölümde de belirtildiği üzere Birleşmiş Milletlerin İnsani Gelişme Endeksi hazırlama yöntemi ülke düzeyinde ve sınırlı veri seti ile gerçekleştirilmektedir. Ancak bu çalışma, Türkiye’de büyükşehir sınırlarında nüfusu en yüksek 161 ilçeyi kapsamaktadır. Dolayısıyla ölçüm metodolojisinde hem ilçe düzeyinde olması hem de belli ölçekteki ilçeleri kapsamı açısından farklı bir yöntem izlenmiştir. Metodoloji özellikle veri seti düzeyinde farklılıklar içeren bir yapıda şekillendirilmiştir. Ancak endeksin hesaplama yönteminde Birleşmiş Milletlerin metodolojisi model alınarak ilçe düzeyindeki veri setine uyarlanmıştır.

İnsani gelişmenin birtakım alt boyutlarının olması, bu boyutlara ilişkin endeks hesaplamalarını da zorunlu kılmıştır. Ana endeks olarak kurgulanan İnsani Gelişme Endeksi de zaten bu alt boyutların bir bileşkesidir. Tüm boyutların eşit oranda insani gelişmeyi etkilemediği kabul edildiğinden endeksin hesaplanmasında ağırlıklandırılmış ortalama yönteminden faydalanılmıştır. Ağırlıklandırılmış ortalama yöntemiyle önce birbirinden farklı nitelikte oluşan alt boyutlara ilişkin hesaplamalar yapılmış, sonrasında tüm veri setini tek bir değer ile temsil etmeyi sağlayacak İnsani Gelişme Endeksi yine aynı yöntemle belirlenmiştir.

Literatürde ülke, il, bölge ya da ilçe karşılaştırmalarını içeren çeşitli endeks hesaplamaları ile ilgili çalışmalar incelendiğinde genellikle temel bileşenler analizinin uygulandığı görülmüştür. Çok değişkenli istatistik yöntemlerinden biri olan temel bileşen analizi ile farklı değişkenlerden oluşan bir veri matrisinde boyut indirgemesi yapılarak daha az sayıda değişkenle temsiliyet sağlanmaya çalışılmakta ve endeks buna göre hesaplanmaktadır. Ancak temel bileşenler analizi sonucunda oluşturulan değişken ve boyut seti, toplam varyansın yalnızca bir kısmını açıklamaktadır. Bu noktada ölçme ve değerlendirmede bilgi kaybı yaşanmakta, kimi zaman sonuçlarda sapmalar meydana gelmektedir.

Bu çalışmada ise temel bileşenler analizi yöntemi bahsi geçen durumlar nedeniyle tercih edilmemiş, çok boyutlu ve soyut olan insani gelişme kavramının tek boyutlu, ölçülebilir ve somut bir hale getirilmesine imkân tanıyan ağırlıklandırılmış ortalama yöntemi benimsenmiştir.

Veri setindeki tüm değerlerin toplamının, o verideki birim sayısına bölünmesiyle aritmetik ortalama hesaplanırken ağırlıklandırılmış ortalama hesabında ise önem derecesine göre ilgili değişkenlere ağırlık verilerek hesaplamalar yapılmaktadır.

Araştırma kapsamındaki 161 ilçe düzeyinde elde edilen veri seti ham verilerden oluştuğundan öncelikle veri madenciliğine tabi tutulmuştur. Veriler kişi başına, birim başına düşen değerlerle birlikte, çeşitli kategorik puanlandırmalara dönüştürülmüştür*. Öte yandan verilerin ölçü birimlerindeki farklılıkların giderilmesi ve tek boyuta indirgenebilmesi için normalize edilmiştir. Veri setinin normalizasyonunda *asgari-azami normalleştirilmesi (min-max normalisation)* yöntemi benimsenmiştir. Böylece bir değişken serisinde en büyük ve en küçük değerler ele alınarak, diğer veriler bu değerlere göre normalleştirilmiştir. En küçük değer 0 iken en büyük değer 1 olacak şekilde yapılan normalleştirme sonucunda tüm veri seti 0-1

* Detayları ilerleyen bölümde açıklanan değişkenler başlığında hangi veri setinde nasıl bir dönüştürme ve uyarlama yapıldığı izlenebilir.

aralığında dağılmıştır. Öte yandan normalize edilen veri setinin okunurluğu, anlaşılabilirliği ve izlenebilirliği bu haliyle kolaylaştırılmıştır.

$$X_{normal} = \frac{x - x_{asgari}}{x_{azami} - x_{asgari}}$$

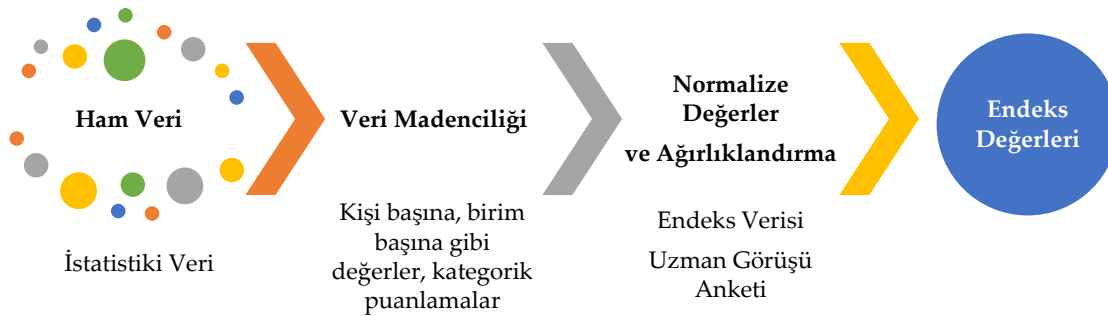
Yukarıdaki formül ile 0-1 aralığına dönüştürülen veriler ile çok sayıda ve farklı boyutta yer alan veri setinin tek boyuta indirgenmesi sağlanmıştır. Verilerin normalize edilmesi sonucunda, her değişken için belirlenmiş ağırlıklar ile endeks hesaplanmasına geçilmiştir. Burada ağırlıkların belirlenmesinde birçok uluslararası endeks çalışmasında başvurulmuş yöntem olan *Uzman Görüşü Anketi (Expert Opinion Survey)* yöntemine başvurulmuştur. Konuyla ilgili akademisyenler ve uzmanlar üzerinden yapılan ankette toplam 50 katılımcıdan görüş alınmış ve endekste ki boyut ağırlıklandırılmalarında bu görüşlerden faydalanılmıştır. Endeksin hesaplanmasında normalize değerler ve ağırlıklar kullanılarak aşağıdaki formül uygulanmıştır:

$$Endeks = \frac{\sum_i A_{ji} X_{ji}}{\sum_i A_{ji}}$$

A_{ji} : j ana değişkeninin i 'inci alt değişkenin ağırlığı

X_{ji} : j ana değişkeninin i 'inci alt değişkeninin normalize edilmiş değeri

Şekil 1. Endeks Hesaplama Yöntemi

Endeks sonuçlarının değerlendirilmesinde ise sadece bir sıralama ve skorlamaya bağlı kalınmamış, ilçeler arası benzerliklerin ortaya konulması amacıyla kümeleme analizi kullanılmıştır. Çok değişkenli istatistiksel yöntemlerden biri olan kümeleme (Hair, vd.; 1998), analitik bir teknik olup doğal gruplamaları bilinmeyen bir kitleden birimlerin karakteristik özellikleri dikkate alınarak benzerliklerine ya da farklılıklarına göre alt gruplara ayrıştırılması işlemidir. Bu noktada birbirinden ayrıışan gruplar kendi içinde homojen bir yapı sergilemektedir.

Kümeleme analizinin etkin bir sonuç vermesi ve grupların kendi içinde homojen bir yapıda şekillenmesi için kümeleme algoritmasının doğru seçilmesi gereklidir. Kümeleme analizindeki temel algoritmalar hiyerarşik ve hiyerarşik olmayan olarak adlandırılmaktadır (Ketchen, vd.; 1996). Hiyerarşik kümeleme analizi, birimleri veya nesneleri uzaklık ölçü

birimleri ile benzerlikleri derecesine göre belirli aşamalarda çeşitli kümeleme teknikleriyle* birleştirilmesini amaçlarken hiyerarşik olmayan kümeleme yönteminde k-ortalamlar tekniği kullanılmaktadır. K-Ortalamlar tekniği birimleri grup içi değişkenliği minimum, gruplar arası değişkenliği maksimum yapacak şekilde k gruba ayırmayı amaçlayan iteratif bir kümeleme algoritmasıdır (Ketchen, vd.; 1996). K-Ortalamlar tekniğinde önsel bilgi ile k küme sayısı belirlenmektedir. Bu çalışmada k değeri 4 olarak belirlenmiştir. Bunun nedeni ise Birleşmiş Milletlerin hazırladığı İnsani Gelişme Endeksi'nin 4 grup düzeyinde kategorileştirilmesidir. Böylece ilçeler düzeyinde oluşturulan İnsani Gelişme Endeksi ana ve alt boyutlar açısından Çok Yüksek, Yüksek, Orta ve Düşük İnsani Gelişme kategorileri ile kümelenebilir.

1.3. DEĞİŞKENLER

Değişkenlerin belirlenmesinde ilgili literatürden* faydalanılmıştır. Literatür taramasının ardından araştırmaya temel teşkil edecek veriler Yönetişim, Sosyal Kapsama, Ekonomik Durum, Eğitim, Sağlık, Sosyal Yaşam, Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım başlıkları olarak 7 ana kategoride gruplandırılmıştır.

Yönetişim alanında beş, Sosyal Kapsama alanında on altı, Ekonomik Durum alanında sekiz, Eğitimde yedi, Sağlıkta altı, Sosyal Kapsama alanında dört, Sosyal Yaşamda beş, Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım alanında ise beş değişken kullanılmıştır. Dolayısıyla İnsani Gelişme İlçeler Endeksi'nin hesaplanmasında 7 ana başlıkta 52 değişken ele alınmıştır.

* Tek bağlantı kümeleme yöntemi, ortalama bağlantı kümeleme yöntemi, tam bağlantı kümeleme yöntemi, medyan bağlantı kümeleme yöntemi, küresel ortalama bağlantı yöntemi ve Wald bağlantı kümeleme yöntemi.

* Değişkenlerin belirlenmesinde faydalanılan bazı kaynaklar:

- UNDP, Human Development Reports, NY, USA.
- DPT, *İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması*, Ankara, 1996.
- DPT, *İlçelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması*, Ankara, 2004, www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/8142/ilce.pdf
- DPT, *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması*, Ankara, 2003, www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/8143/2003-05.pdf
- Kalkınma Bakanlığı, *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması-2011*, http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/view/14197/BASIN_A%C3%87IKLAMASI-sege_2011-v6.pdf
- Şeker, M., vd.; *TRC2 Bölgesi (Diyarbakır, Şanlıurfa) Yaşam Kalitesi Araştırması*, Karacadağ Kalkınma Ajansı Yayınları, Diyarbakır, 2016.
- Şeker, M., vd.; *İller Arası Rekabet Endeksi 2013-2014*, Kayseri Ticaret Odası, Kayra Ofset, Kayseri, 2015.
- Şeker, M., vd.; *TR63 Bölgesi (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) Yaşam Kalitesi Araştırması*, DOĞAKA Yayınları, Hatay, 2014.
- Şeker, Murat; *İstanbul'da Yaşam Kalitesi Araştırması*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2010-13, İstanbul, 2011, <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0023050.pdf>
- Şeker, M. vd.; *Küresel Rekabet Endeksi 2012 – 81 İl 26 Bölge*, İstanbul Kalkınma Ajansı Projesi, İstanbul 2012.
- Şeker, M. vd.; *İstanbul Rekabet Endeksi – 39 İlçe*, İstanbul Kalkınma Ajansı Projesi, İstanbul 2012.
- Şeker, M.; *İstanbul'da Kentsel Yaşam Kalitesi Araştırması*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Projesi İstanbul, 2012.
- Ulusoy, A.; Şeker, M.; Bektaş, H.; Aslantürk, O.; *Trabzon'da Yaşam Kalitesini Geliştirme ve Modelleme Projesi*, DOKA Mali Destek Programı, Trabzon, 2013.

Tablo 3. İGE-İ Değişken Tablosu

ALT ENDEKSLER	DEĞİŞKENLER
YÖNETİŞİM VE SAYDAMLIK ENDEKSİ	Belediye Bilgi Paylaşımı ve Saydamlık Endeksi
	Belediyeye Erişim Endeksi
	Belediye Sosyal Medya Kullanım Endeksi
	Gizli Vatandaş Endeksi
	Seçimlere Katılım Oranı
SOSYAL KAPSAMA ENDEKSİ	Aileye Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Aileye Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Çocuklara Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Çocuklara Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Gençlere Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Gençlere Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Kadınlara Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Kadınlara Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Mültecilere Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Mültecilere Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Engellilere Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Engellilere Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Hasta ve Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Hasta ve Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Belediyecilik Hizmetlerinin Çeşitliliği
	Belediyecilik Hizmetlerinin Kalite Puanı

EKONOMİK DURUM ENDEKSİ	Aalışveriş Merkezi Varlığı
	Banka Çeşitliliği
	On bin Kişiyeye Düşen Banka Şube Sayısı
	Kiralık Konut Piyasa Bedeli (m^2)
	Satılık Konut Piyasa Bedeli (m^2)
	Satılık Konut Piyasa Bedelindeki Yıllık Değişim (m^2)
	Hipermarket Varlığı
	Yaş Bağımlılık Oranı
EĞİTİM ENDEKSİ	Okur-Yazar Oranı
	Okur-Yazar Kadın Oranı
	Hiç Eğitim Almamış Kadın Oranı
	Üniversite Mezunu Oranı
	Üniversite Mezunu Kadın Oranı
	Ortalama Eğitim Süresi
	Kadınlarda Ortalama Eğitim Süresi
SAĞLIK ENDEKSİ	Kaba Ölüm Hızı
	On bin Kişiyeye Düşen Ambulans Sayısı
	On bin Kişiyeye Düşen Eczane Sayısı
	Hasta ve Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Hasta ve Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Engellilere Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Engellilere Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Devlet Hastanesi varlığı
	Özel Hastane varlığı
SOSYAL YAŞAM ENDEKSİ	Üniversite Hastanesi varlığı
	Özel Müze Varlığı
	Sinema Sayısı
	Tiyatro Sayısı
	Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Çeşitliliği
	Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Kalite Puanı
BELEDİYE ÇEVRESEL PERFORMANS VE ULAŞIM ENDEKSİ	Sokak Hayvanlarına Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Sokak Hayvanlarına Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Çevreye Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği
	Çevreye Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı
	Metro, Hafif Metro, Tramvay Hattı Varlığı

1.3.1. Yönetişim ve Saydamlık Göstergeleri

Yönetişim ve Saydamlık göstergeleri, genel olarak belediyelerin faaliyet raporlarından ve resmi internet sitelerinden derlenerek 5 başlıkta incelenmiştir. İnceleme yapılırken belediyelerin yayınladıkları zorunlu ve resmi bir yayın olan *faaliyet raporları* ele alınarak karşılaştırmalarda eşitliğin sağlanması amaçlanmıştır. Faaliyet raporlarında yer alan etkinlikler/alanlar dikkate alınmış, raporda yer almayan etkinliklere/alanlara ilişkin bir veri derlemesi yapılmamıştır.

- Belediye Bilgi Paylaşımı ve Saydamlık Endeksi
- Belediyeye Erişim Endeksi
- Belediye Sosyal Medya Kullanım Endeksi
- “Gizli Vatandaş” Endeksi
- Seçimlere Katılım Oranı

Belediye Bilgi Paylaşımı ve Saydamlık Endeksi: İlçe belediyesinin faaliyet raporlarının erişilebilirliği ve içeriğine ait bazı temel verilerin bulunurluğu ve paylaşımı esas alınarak hesaplanmıştır. Belediye internet sitesinde faaliyet raporuna erişim, belediye faaliyet raporu yayınlanma takvimi, belediye faaliyet raporunun etkinliği, belediye faaliyet raporunda bütçe göstergelerinin paylaşımı ve belediye faaliyet raporunda performans tablolarının paylaşımı verilerinin bileşiminden oluşturulmuştur. Veriler belediye internet siteleri ve faaliyet raporlarına dayanılarak hazırlanmıştır.

Belediyeye Erişim Endeksi: Yine ilçe belediyesinin internet sitesinde yer alan ve ilçe sakinlerinin internet sitesini kullanarak belediye ilgililerine erişimi değerlendirmeye alınmıştır. Bu başlık altında incelenen konular belediye internet sitesinde başkana mesaj iletme olanağı, belediye çağrı merkezinin varlığı, belediye internet sitesine farklı dillerde erişim olanağı, e-belediye varlığı ve mobil uygulama varlığı incelenmiştir.

Belediyenin Sosyal Medya Kullanım Endeksi: Sosyal medya kullanım endeksinde Facebook, Instagram, Youtube ve Twitter hesaplarının varlıkları değerlendirmeye alınmıştır.

Gizli Vatandaş Endeksi: Bu verilerin dışında “Gizli Vatandaş” yöntemi ile araştırma kapsamındaki 161 ilçe belediyesiyle telefon ve e-posta yoluyla iletişime geçilmiş ve önceden oluşturulan senaryo soruları yönlendirilmiştir. Geri dönüş oranı üzerinden tüm belediyeler skorlanarak endeks hesaplamasına dâhil edilmiştir.

Tablo 4. “Gizli Vatandaş” Senaryo Soruları

Senaryo Soruları
1. Bir araştırma için belediyenizde bulunan aktif yeşil alan toplamını öğrenmeye ihtiyacım var?
2. Önemli kararlar alırken hiç referandum veya kamuoyu araştırması yaptırdınız mı?
3. Kız kardeşim engelli, tekerlekli sandalye yardımı yapar mısınız, nereye başvurmam lazım?
4. Komşum kocasından şiddet görüyor, ne yapmalıyım, nasıl yardımcı olursunuz?
5. Çöpler doğru dürist toplanmıyor nereye başvurmalıyım?
6. Sokak lambaları yanmıyor kimle görüşmeliyim?
7. Böcek ilaçlama için nereye başvurmalıyım?
8. Yapılan park çok bakımsız kim ilgileniyor?
9. Anneme bakmak için yardıma ihtiyacımız var. Evde bakım hizmeti veriyor musunuz?
10. Babamın diyalize gitmesi gerekiyor, belediye ambulans verir mi?
11. Ev hanımıyım. Katılabileceğim bir mesleki kursunuz var mı?
12. Üniversite öğrencileri için burs veriyor musunuz, kriterleriniz nedir?
13. Belediyenizde kaç yaşın üstündeki insanlar için ulaşım yardımı yapılıyor? Bu hizmetten nasıl yararlanabilirim?
14. Kadın sığınma eviniz var mı?
15. Çocuk gelişimi ile ilgili eğitim almak istiyorum. Beni yönlendirir misiniz?
17. Kendi yaptığım takıları satmak istiyorum. Bunun için kermes veya düzenli bir organizasyonunuz var mı?
17. Yakacak yardımı için nereye başvurmalıyım?
18. Kardeşim askere gidecek. Maddi olarak zorlanacağız. Askerlik yardımınız var mı?

1.3.2. Sosyal Kapsama Göstergeleri

Sosyal Kapsama Endeksi'nde yer alan değerlendirmelerin tamamı belediye faaliyet raporlarına dayandırılmıştır. İlçe belediyelerinin faaliyet raporları taranmış ve raporda yer alan faaliyetler açık olarak listelenmiştir. Oluşturulan listede 161 ilçe belediyesine ait 8.000'den fazla faaliyet kalemine ulaşılmıştır.

Söz konusu faaliyetlerden aile, çocuk, genç, hasta ve yaşlı, kadın, engelli ve mülteci kategorilerinde yer alan aktiviteler Sosyal Kapsama göstergeleri altında değerlendirmeye alınmıştır. Faaliyet raporlarında yer alan aktiviteler temel kategorilerin yanı sıra gerçekleştirilen aktivitenin niteliğini özetleyecek şekilde tekrar sınıflandırılmıştır.

Özetlenen nitelikler üçlü ölçekte değerlendirilmiştir. Böylelikle yapılan aktivitelerin genel kategorisini belirlemenin ötesinde faaliyetlerin nitelikleri özetlenerek faaliyet kalitesi de değerlendirmeye alınmıştır.

Aşağıda kadınlara yönelik faaliyetlere ve uygulanan nitelik belirlemeye ilişkin örnekler sunulmuştur.

Tablo 5. Faaliyet Değerlendirme Tablosu Örneği - Kadınlar

Faaliyet Detayı	Faaliyet Kategorisi	Faaliyet Niteliği	Değerlendirme
Kadın dayanışma merkezi ve sığınma evi	Kadın	Rehberlik ve Rehabilitasyon	3
Çocuk gelişim uzmanlığı desteği	Kadın	Rehberlik ve Rehabilitasyon	3
Ücretsiz sağlık taraması	Kadın	Sağlık	3
Kadın üretici pazarı	Kadın	Girişimcilik	3
Kadınlara özel kurslar	Kadın	Kurs	2
Kadınlar meclisi	Kadın	Sosyal	2
Kursiyerlerin sinemaya gitmesi, Kadınlar Günü etkinliği	Kadın	Konser, tiyatro, Sinema	1
Halk günleri etkinliği	Kadın	Toplantı	1
El emeği sergisi	Kadın	Sergi	1

Yukarıda detayı verilen değerlendirmeler sonucunda Sosyal Kapsama Endeksi aşağıdaki başlıklarda hem hizmetlerin çeşitliliği ve hem de hizmetlerin kalite puanına dayandırılmıştır. Kalite puanı hesaplanırken, ilgili faaliyetin 1-3 arasında aldığı değer ile faaliyet sayısı çarpılarak bileşke puan oluşturulmuştur.

- Aile
- Çocuk
- Gençler
- Hasta ve Yaşlılar
- Kadınlar
- Mülteciler
- Engelli
- Belediyecilik

Sosyal Kapsama Endeksi oluşturulurken, Yönetişim Endeksi'nde olduğu gibi belediyelerin yayınladıkları zorunlu ve resmi bir yayın olan *faaliyet raporları* ele alınmış, bu raporlarda yer alan etkinlikler/alanlar üzerinden veri derlemesi yapılmıştır. Faaliyet raporları belediyelerin ilgili yıl içinde gerçekleştirdikleri tüm aktiviteleri, bunlara ilişkin detayları, bütçe ve saydamlığa ilişkin tabloları içeren bir belge olduğundan, ilçe belediyelerinin bu çalışma sonrasında faaliyet raporlarını daha etkin hazırlamaları beklenmektedir. Raporlar arasında bir eşgüdümün olmaması, kimi raporlarda detaylara ulaşılamaması ya da bazı bölümlere hiç yer verilmemesi, analiz sürecinde dikkate alınmış ve endeks hesaplamaları görünen rapor düzeyinde yapılmıştır.

1.3.3. Ekonomik Durum Göstergeleri

İlçelerin Ekonomik Durum Endeksi 11 değişkenin bileşiminden oluşturulmuştur. İlçe bazında perakende ticarete ait sayısal veriler, banka çeşitliliği ve sayıları, satılık ve kiralık konut bedeli ve yaş bağımlılık oranları kullanılmıştır.

İlçe bazında derlenen veriler aşağıdaki gibidir:

- Alışveriş merkezi varlığı
- Banka çeşitliliği
- On bin kişiye düşen şube sayısı
- Kiralık konut piyasa bedeli
- Satılık konut piyasa bedeli
- Satılık konut piyasa bedelinde değişim oranı
- Hipermarket varlığı
- Yaş bağımlılık oranı (işgücü nüfusunun işgücü olmayan nüfusa oranı)

1.3.4. Eğitim Göstergeleri

Eğitim göstergeleri başlığında okuryazarlık, eğitim süresi ve yüksek eğitim bilgileri genel ortalama ve kadınlara ait ortalamalar olarak toplam yedi değişken ilçe bazında derlenmiştir.

- Okuryazar oranı,
- Kadın okuryazar oranı
- Hiç eğitim almamış kadın oranı
- Üniversite mezunu oranı
- Kadın üniversite mezunu oranı
- Ortalama eğitim süresi
- Kadın ortalama eğitim süresi

1.3.5. Sağlık Göstergeleri

İlçe bazında hastane, eczane ve ambulans sayıları ile özel, devlet ve üniversite varlığı Sağlık göstergeleri altında derlenmiştir. Bunlara ek olarak kaba ölüm hızı da değerlendirmeye alınan başlıklardandır. 2017 yılından farklı olarak belediye faaliyet raporlarında yer alan hasta ve yaşlılara yönelik hizmetlerin çeşitliliği ve kalite puanıyla, aynı şekilde engellilere yönelik faaliyetler Sağlık göstergelerine dahil edilerek toplamda 10 değişken kapsamıştır.

Buna göre Sağlık göstergeleri 10 değişkenle özetlenmiştir.

- Kaba ölüm hızı
- On bin kişiye düşen ambulans sayısı
- On bin kişiye düşen eczane sayısı
- Hastane varlığı (özel, devlet ve üniversite detayında)
- Hasta ve yaşlılara yönelik faaliyetlerin çeşitliliği
- Hasta ve yaşlılara yönelik faaliyetlerin kalite puanı
- Engellilere yönelik faaliyetlerin çeşitliliği
- Engellilere yönelik faaliyetlerin kalite puanı

1.3.6. Sosyal Yaşam Göstergeleri

Sosyal Yaşam göstergelerinde müze varlığı, sinema ve tiyatro sayılarının yanı sıra ilçe belediyelerinin faaliyet raporlarında yer alan sosyal ve kültürel hizmetler ele alınmıştır.

Sosyal Kapsama göstergelerinde de söz edildiği gibi ilçe belediyelerin faaliyet raporları taranmış ve raporda yer alan faaliyetler açık olarak listelenmiştir. Bu faaliyetlerin kültürel faaliyetler kategorilerinde yer alan aktiviteler Sosyal Yaşam göstergeleri altında değerlendirmeye alınmıştır. Yine Sosyal Kapsama göstergeleri değerlendirmesinde olduğu gibi gerçekleştirilen aktivitenin niteliğini özetleyecek şekilde tekrar sınıflandırılmış ve nitelikler üçlü ölçekte değerlendirilmiştir.

Aşağıdaki tabloda değerlendirme örnekleri sunulmaktadır.

Tablo 6. Faaliyet Değerlendirme Tablosu Örneği - Sosyal Yaşam

Faaliyet Detayı	Faaliyet Kategorisi	Faaliyet Niteliği	Değerlendirme
Yurtdaşlık eğitim programı	Kültür	Eğitim seminer	3
Kültür Merkezi açılışı	Kültür	Merkez açılışı	3
Kültür gezileri	Kültür	Kültürel gezi	2
Tiyatro gösterileri	Kültür	Konser tiyatro sinema	2
Halk kütüphanesi, kitap dağıtımı	Kültür	Kütüphane Kitap	2
Müze atölye çalışmalarına katılım	Kültür	Müze	2
Bahar şenliği, etkinliği	Kültür	Etkinlik	1
Sanat evinde sergi açılışı	Kültür	Sergi	1

Sosyal Yaşam göstergelerinde toplam beş değişken değerlendirmeye alınmıştır.

- Özel müze varlığı
- Sinema sayısı
- Tiyatro sayısı
- Sosyal ve kültürel hizmetlerin çeşitliliği
- Sosyal ve kültürel hizmetlerin kalite puanı

1.3.7. Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Göstergeleri

Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi'nde değerlendirmeye alınan beş değişken aşağıdaki gibidir.

- Çevreye yönelik hizmetlerin çeşitliliği
- Çevreye yönelik hizmetlerin kalite puanı
- Sokak hayvanlarına yönelik hizmetlerin çeşitliliği
- Sokak hayvanlarına yönelik hizmetlerin kalite puanı
- Metro, hafif metro, tramvay hattı varlığı

Sokak hayvanlarına ve çevreye yönelik hizmetlere ilişkin değerlendirmeler belediye faaliyet raporlarından yapılan açık listeleme, niteliğinin özetlenmesi ve üçlü ölçekte değerlendirme çalışmasına dayanmaktadır.

2. İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ – İLÇELER 2017

Bu bölümde İGE-İ ve alt boyutlara ilişkin endekslerin sonuçları ilçeler düzeyinde ortaya konulacaktır. İGE-İ'nin kapsamı bu yıl 150 ilçeden 180'e çıkarılarak daha geniş bir ölçek değerlendirilmek istenmiştir. Ancak 19 ilçe faaliyet raporunu yayınlamadığı ve talep edilmesine rağmen tarafımıza iletmediği için kapsam dışında bırakılmıştır. Bu noktada çalışmanın kapsamı 161 ilçeyi içermektedir. Endeks sıralamaları ve skorları değerlendirilirken ülkedeki tüm ilçelerin kapsam dâhilinde olmadığı göz ardı edilmemelidir. Öte yandan geçtiğimiz yıl ilki açıklanan İGE-İ endeksini bu yıl ile karşılaştırırken, endekse dahil edilen yeni ilçelerin sıralamalarda ve skorlarda değişikliklere neden olacağı unutulmamalıdır.

2.1. İGE-İ 2017 ANA ENDEKS

İnsani Gelişme Endeksi'nin genel sonuçlarına bakıldığında 161 ilçe arasında ilk sırayı Beşiktaş (İstanbul)'ın aldığı gözlenmektedir. Beşiktaş ilçesini bağlı olduğu il olan İstanbul'dan Kadıköy izlerken, Ankara'dan Çankaya ilçesi üçüncü sırada yer almıştır. İstanbul'dan Şişli, Bakırköy, Maltepe, Üsküdar, Ankara'dan Yenimahalle, Bursa'dan Nilüfer, Antalya'dan Muratpaşa, İzmir'den Karşıyaka ve Eskişehir'den Tepebaşı sıralamada öne çıkan ilçeler arasındadır. Diyarbakır'dan Ergani, Şanlıurfa'dan Siverek ve Ankara'dan Çamlıdere, Evren ilçeleri ise genel sıralamada sonlarda geldi.

1-0 aralığında hesaplanan endeksin tavan skoru 0,864 iken taban skoru ise 0,141 olarak belirlendi. Ortalama endeks skoru 0,490, ortalamanın üstünde kalan ilçe sayısı 79'dur. Geriye kalan 82 ilçe ise İnsani Gelişme Endeksi'nin kapsamındaki 161 ilçe açısından ortalamanın altında değerlere sahiptir. Göreceli olarak yapılan karşılaştırmalara dayalı bu analizlerde hesaplanan tavan skorunun en yüksek değer olan 1'e yakınlığı insani gelişme açısından en az sorunun yaşandığını göstermektedir. Bir önceki yılın ortalama değerlerine bakıldığında genel olarak insani gelişme düzeyinin iyileşme emarelerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak Türkiye'de büyükşehir sınırları içerisinde nüfusu en yüksek 161 ilçeyi kapsayan bu çalışmada; gelişmişlik düzeyi yüksek olsa bile yerel düzeyde insani gelişmişlik açısından düzeltilmesi gereken alanlar halen mevcuttur.

Endeksteeki sıralama incelendiğinde özellikle yüksek skor alan ve dolayısıyla sıralamada önde gelen ilçelerin genellikle aynı iller üzerinde yoğunlaştığı gözlenmektedir. Geçtiğimiz yıl İGE-İ Endeksindeki sıralamada ilk 30 ilçe, toplam 7 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Eskişehir, Antalya ve Kocaeli) gruplanmaktaydı, bu yıl Samsun eklenerek il sayısı 8'e yükseldi. Bu illerden nüfustan dolayı kapsama alınan ilçe sayısının fazla olması buradaki sıklığa katkı yaparken, asıl etki bahsi geçen illerde sosyo-ekonomik gelişmişliğin diğer illere kıyasla yüksek olmasında yatmaktadır. İnsani gelişmişlik ile yaşanan bölgedeki sosyo-ekonomik gelişmişlik arasında doğrusal bir ilişki söz konusudur. Birbirini etkileyen ve bir hızlandıran mekanizması gibi çalışan bu sistemde sosyo-ekonomik gelişmişlik insani gelişmeyi hızlandırırken, bir yandan da cazibe merkezi olan bu şehirlerin kendi çekim güçlerinin sürekliliğini sağlamaktadır. Bu şehirlerin ortak özelliği sanayi ve ticaret merkezi olmaları ve aynı zamanda sosyal ve kültürel yaşam alanlarındaki çeşitlilik ve zenginlikleridir. Endeksin arka sıralarına

bakıldığında ise genellikle doğu ve güneydoğu illerinden kapsama alınan ilçelere rastlanmaktadır. Diyarbakır, Van, Şanlıurfa burada öne çıkmakla beraber Ankara'nın dış ilçelerinden bazılarının da endeks skorlarının oldukça düşük olduğu gözlenmektedir.

İnsani Gelişme Endeksi – İlçeler çalışmasında endeks skorlarından hareketle yapılan hiyerarşik kümeleme analizine göre 4 ilçe grubu belirlenmiştir. Burada UNDP'nin kullandığı terminoloji benimsenerek, *Çok Yüksek – Yüksek – Orta – Düşük İnsani Gelişme* başlıklarına göre bir sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırmalar, okunurluğun kolaylaştırılması için renklerle kodlanmıştır.

Analizin sonuçlarına göre 161 ilçe arasında Çok Yüksek İnsani Gelişme (Yeşil Bölge) kümesine giren ilçe sayısı 30'dur. Yüksek İnsani Gelişme (Mavi Bölge) grubunda 49 ilçe bulunurken, 66 ilçe Orta Düzey İnsani Gelişme (Sarı Bölge) grubunda sınıflandırılmıştır. 16 ilçe ise Düşük İnsani Gelişmenin (Kırmızı Bölge) belirlendiği ilçeler olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7. İGE-İ Ana Sonuçları

	İL	İlçe	İGE – İ
1	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,864
2	İSTANBUL	KADIKÖY	0,846
3	ANKARA	ÇANKAYA	0,766
4	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,736
5	BURSA	NİLÜFER	0,698
6	ANTALYA	MURATPAŞA	0,692
7	İZMİR	KARŞIYAKA	0,692
8	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,681
9	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,681
10	İSTANBUL	MALTEPE	0,669
11	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,663
12	ANKARA	YENİMAHALLE	0,656
13	İSTANBUL	SARIYER	0,656
14	İZMİR	KONAK	0,655
15	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,654
16	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,648
17	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,647
18	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,646
19	KOCAELİ	İZMİT	0,643
20	İZMİR	BORNOVA	0,636
21	İSTANBUL	FATİH	0,628
22	İSTANBUL	AVCILAR	0,620
23	İZMİR	GAZİEMİR	0,618
24	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,614
25	ANKARA	KEÇİÖREN	0,603
26	İSTANBUL	TUZLA	0,601
27	İZMİR	BALÇOVA	0,601

28	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,600
29	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,600
30	SAMSUN	ATAKUM	0,597
31	İZMİR	BAYRAKLI	0,595
32	İSTANBUL	PENDİK	0,594
33	İSTANBUL	KARTAL	0,588
34	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,587
35	BURSA	OSMANGAZİ	0,580
36	İZMİR	NARLIDERE	0,578
37	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,575
38	İSTANBUL	EYÜP	0,567
39	ANTALYA	KONYAALTI	0,567
40	ANKARA	ALTINDAĞ	0,560
41	ADANA	ÇUKUROVA	0,557
42	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,551
43	İZMİR	KARABAĞLAR	0,549
44	SAMSUN	İLKADIM	0,549
45	İZMİR	URLA	0,547
46	İSTANBUL	BEYKOZ	0,544
47	İSTANBUL	ESENLER	0,543
48	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,542
49	MANİSA	YUNUSEMRE	0,539
50	BURSA	YILDIRIM	0,538
51	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,538
52	ANTALYA	KEPEZ	0,536
53	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,535
54	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,534
55	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,534
56	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,534

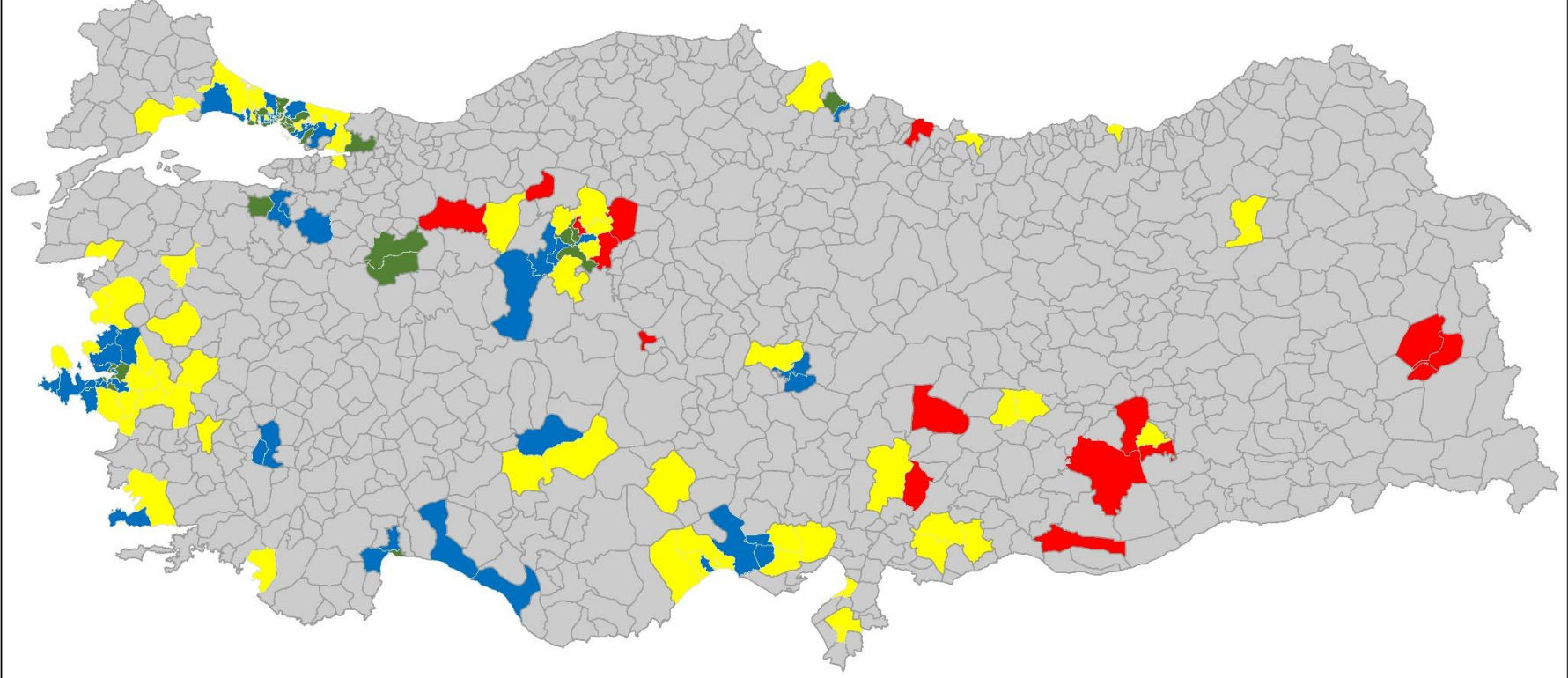
57	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,533
58	İZMİR	BUCA	0,528
59	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,525
60	KOCAELİ	GEBZE	0,523
61	KAYSERİ	TALAS	0,521
62	ANKARA	ETİMESGUT	0,521
63	İZMİR	MENEMEN	0,519
64	MERSİN	YENİŞEHİR	0,516
65	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,515
66	KONYA	SELÇUKLU	0,514
67	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,510
68	ANKARA	POLATLI	0,507
69	İZMİR	ÇİĞLİ	0,505
70	ANTALYA	ALANYA	0,505
71	ANTALYA	MANAVGAT	0,504
72	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,500
73	ADANA	SEYHAN	0,500
74	ANKARA	SİNCAN	0,498
75	İZMİR	ÇEŞME	0,498
76	MERSİN	TARSUS	0,493
77	İZMİR	ALİAĞA	0,493
78	MUĞLA	BODRUM	0,492
79	BURSA	İNEGÖL	0,491
80	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,489
81	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,487
82	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,485
83	İZMİR	BERGAMA	0,484
84	İSTANBUL	ESENYURT	0,483
85	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,482

86	MANİSA	TURGUTLU	0,482
87	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,478
88	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,476
89	ANKARA	GÖLBAŞI	0,476
90	İSTANBUL	ÇATALCA	0,474
91	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,472
92	ANKARA	MAMAK	0,471
93	İZMİR	FOÇA	0,466
94	İZMİR	SELÇUK	0,464
95	ANKARA	BEYPAZARI	0,462
96	KAYSERİ	KOCASİNAN	0,460
97	HATAY	İSKENDERUN	0,460
98	MALATYA	YEŞİLYURT	0,460
99	ORDU	ALTINORDU	0,455
100	BALIKESİR	EDREMİT	0,451
101	AYDIN	NAZİLLİ	0,448
102	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,445
103	TRABZON	ORTAHİSAR	0,443
104	İZMİR	ÖDEMiŞ	0,442
105	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,441
106	MUĞLA	FETHİYE	0,440
107	MUĞLA	MİLAS	0,440
108	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,439
109	ADANA	YÜREĞİR	0,438
110	İZMİR	DİKİLİ	0,437
111	ADANA	CEYHAN	0,436
112	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,432
113	ERZURUM	YAKUTİYE	0,431
114	İZMİR	TORBALI	0,431

115	MERSİN	AKDENİZ	0,430
116	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,425
117	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,424
118	İZMİR	MENDERES	0,422
119	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,422
120	KONYA	MERAM	0,422
121	HATAY	ANTAKYA	0,421
122	İSTANBUL	ADALAR	0,418
123	HATAY	DEFNE	0,417
124	MALATYA	BATTALGAZİ	0,417
125	MANİSA	SALİHLİ	0,417
126	İZMİR	KEMALPAŞA	0,416
127	ADANA	SARIÇAM	0,414
128	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,409
129	İSTANBUL	ŞİLE	0,408
130	KONYA	KARATAY	0,408
131	MANİSA	ŞEHZADELER	0,403
132	MANİSA	AKHİSAR	0,397
133	MERSİN	TOROSLAR	0,391
134	ANKARA	AKYURT	0,391
135	ANKARA	ÇUBUK	0,382
136	İZMİR	KARABURUN	0,377
137	MERSİN	MEZİTLİ	0,376
138	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,376
139	İZMİR	BAYINDIR	0,376
140	KOCAELİ	DERİNCE	0,365
141	GAZİANTEP	NİZİP	0,363
142	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,361
143	MERSİN	ERDEMLİ	0,345

144	SAMSUN	BAFRA	0,344
145	KONYA	EREĞLİ	0,342
146	VAN	İPEKYOLU	0,339
147	ANKARA	ELMADAĞ	0,329
148	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,325
149	ANKARA	PURSAKLAR	0,324
150	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,309
151	VAN	EDREMİT	0,305
152	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,300
153	ORDU	ÜNYE	0,296
154	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,287
155	VAN	TUŞBA	0,282
156	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,270
157	ANKARA	KALECİK	0,269
158	ANKARA	NALLIHAN	0,255
159	ANKARA	EVREN	0,199
160	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,162
161	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,141

İGEİ ENDEKSİ

İGEİ ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

igei

İGEİ ENDEKSİ

İGEİ ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

igei

2.2. İGE-İ 2017 İLÇE GRUPLARI

İlçe grupları genel olarak değerlendirildiğinde, insani gelişmişlik düzeyinin orta-yüksek düzeyde yoğunlaştığı söylenebilir.

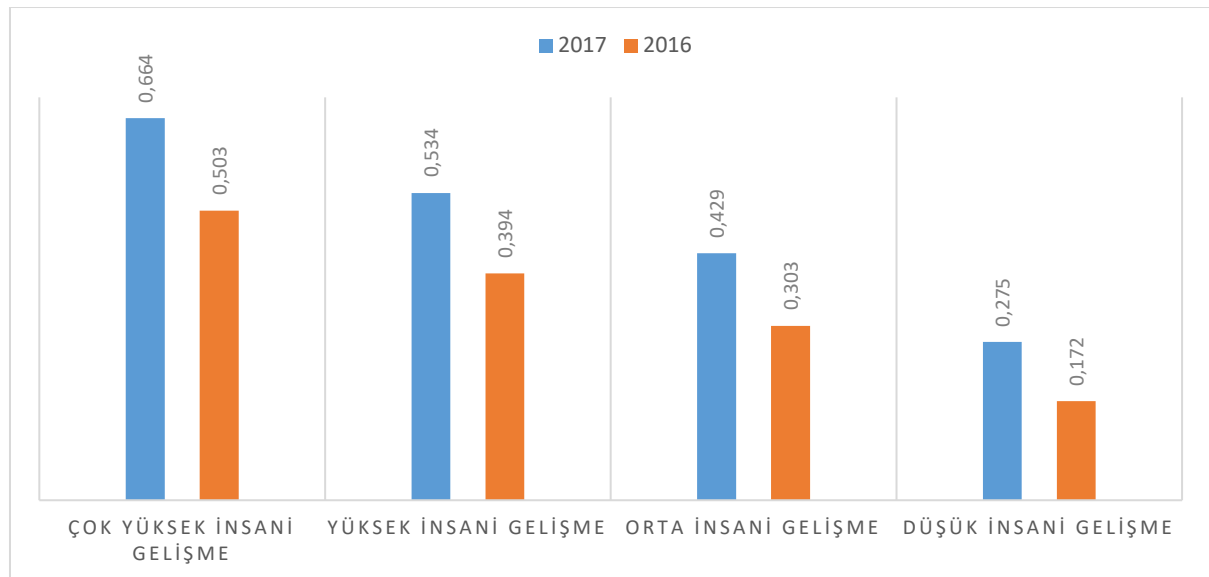
Tablo 8. Bölgelere Giren İlçe Sayıları Değişimi 2016-2017

	2016	2017
Yeşil Bölge İlçe Sayısı	18	30
Mavi Bölge İlçe Sayısı	56	49
Sarı Bölge İlçe Sayısı	64	66
Kırmızı Bölge İlçe Sayısı	12	16

Geçen yıllar karşılaştırıldığında Yeşil Bölgeye giren ilçe sayısında önemli bir artış gözlenmektedir. Buna karşılık Mavi Bölgede azalış ve Kırmızı Bölgede ise artış söz konusudur. Sarı Bölgede ise sadece 2 ilçe artışı meydana gelmiştir.

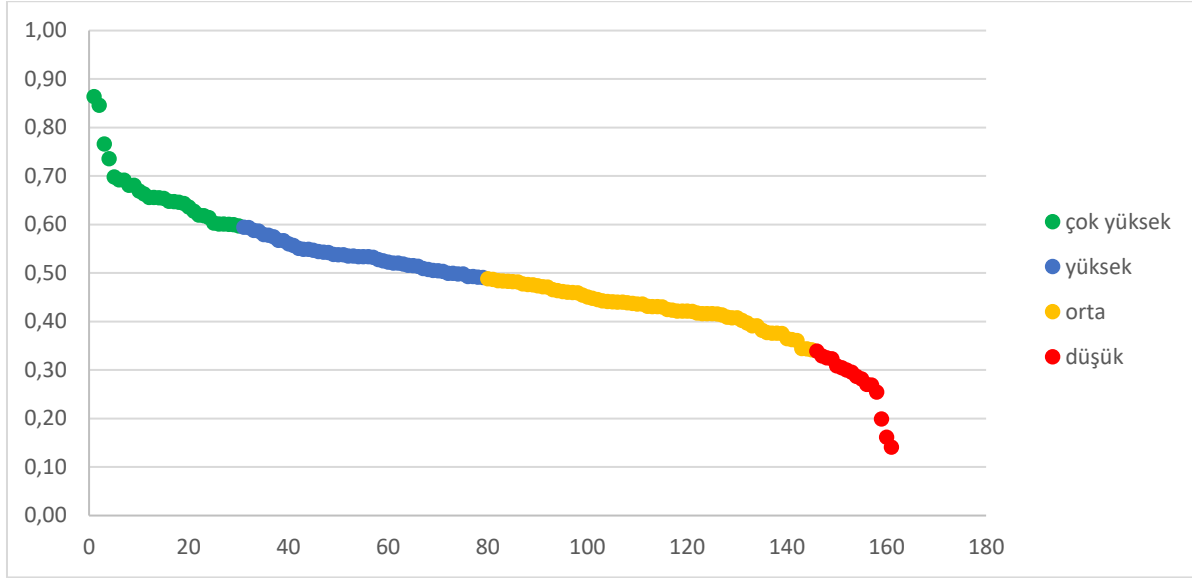
Grupların ortalama endeks skorlarına bakıldığında ise Yeşil Bölgenin 0,503'ten 0,664'e, Mavi Bölgenin 0,394'ten 0,534'e, Sarı Bölgenin 0,303'ten 0,429'a, Kırmızı Bölgenin ise 0,172'den 0,275'e yükseldiği anlaşılmaktadır. Ancak bölgeler arası farklara bakıldığında geçen yıl ortalama olarak çok yüksekten düşük seviyeye doğru giderken ortalama olarak 0,10-0,13 civarında bir azalma izlenirken bu yıl da 0,10-0,15'lik bir farka rastlanılmaktadır. Dolayısıyla genel olarak yükselme eğilimi gözlenirse de bölgeler arası farklılıklar halen hissedilir düzeyde kendini göstermektedir.

Grafik 1. İGE-İ Grup Ortalama Değerleri

Türkiye’de iller ve bölgeler arası izlenen sosyo-ekonomik dengesizlik aslında ilçeler boyutunda da kendini hissettirmeye devam etmektedir. 161 ilçe arasında sadece 30 ilçenin en yüksek grupta yer alması, buna karşın büyük bir kısmının orta grupta yoğunlaşması, tıpkı iktisadi açıdan son yıllarda sürekli gündeme gelen orta gelir tuzağı gibi bir tuzağın insani gelişmişlik açısından da varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Bu durum aşağıdaki grafikten de açıkça gözlenmektedir.

İGE-İ Grup Dağılımı

2.2.1. Yeşil Bölge – Çok Yüksek İnsani Gelişme Grubuna Giren İlçeler

İnsani Gelişme Endeksi’nde en yüksek grup olan Yeşil Bölgede 8 ilden toplam 30 ilçe yer almıştır. İstanbul’dan Beşiktaş, Kadıköy, Şişli, Bakırköy, Maltepe, Üsküdar, Sarıyer, Ataşehir, Ümraniye, Beyoğlu, Fatih, Avcılar, Beylikdüzü, Tuzla, Çekmeköy ve Başakşehir, Ankara’dan Çankaya, Yenimahalle ve Keçiören, Antalya’dan Muratpaşa, İzmir’den Karşıyaka, Konak, Bornova, Gazimur ve Balçova, Eskişehir’den Tepebaşı ve Odunpazarı, Bursa’dan Nilüfer, Kocaeli’den İzmit, Samsun’dan ise Atakum ilçeleri en Yüksek İnsani Gelişmenin tespit edildiği ilçeler olarak sıralanmıştır. İstanbul ili 16 ilçe ile gruptaki en baskın il olurken, İzmir 5, Ankara 3, Eskişehir 2, Antalya, Bursa, Kocaeli ve Samsun ise 1 ilçe ile temsil edilmiştir.

Gruptaki ilk dört ilçenin diğer ilçelere kıyasla daha yüksek bir skor aldığı ve küme içinde ayrıştığı da gözlenmektedir. En yüksek grupta yer alan ilçelerin ortak özelliği alt endekslerde genel olarak çok yüksek ya da yüksek düzeyde insani gelişmişlik seviyesine sahip olmalarıdır. Bu ilçeler ana endeks olan İGE-İ’de Yeşil Bölgede oldukları gibi; Yönetişim, Ekonomik Durum, Eğitim ve Sosyal Yaşam alanlarında da genellikle Yeşil ve Mavi Bölgede yer almışlardır. Sağlık, Çevre ve Sosyal Kapsama alanlarında ise görece olarak daha düşük gelişmişlik göstergelerine sahiptirler. Bulundukları illerde, sosyo-ekonomik göstergeler açısından öne çıkan bu ilçeler çevresel sorunlar barındıran, sosyal kapsama alanında yeterli düzeyde iyileşmelerin sağlanamadığı ve aynı zamanda sağlık alanında da birtakım eksiklikleri olan ilçelerdir. Ancak bu eksiklikler diğer ilçelerle kıyaslandığında genel endeks açısından düşük düzeyde etkili olmakta, endeksteki sıralamalarını değiştirebilecek boyuta çıkmamaktadır.

Tablo 9. İGE-İ Çok Yüksek İnsani Gelişme Düzeyi (Yeşil Bölge)

	İL	İlçe	İGE – İ
1	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,864
2	İSTANBUL	KADIKÖY	0,846
3	ANKARA	ÇANKAYA	0,766
4	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,736
5	BURSA	NİLÜFER	0,698
6	ANTALYA	MURATPAŞA	0,692
7	İZMİR	KARŞIYAKA	0,692
8	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,681
9	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,681
10	İSTANBUL	MALTEPE	0,669
11	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,663
12	ANKARA	YENİMAHALLE	0,656
13	İSTANBUL	SARIYER	0,656
14	İZMİR	KONAK	0,655
15	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,654
16	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,648
17	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,647
18	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,646
19	KOCAELİ	İZMİT	0,643
20	İZMİR	BORNOVA	0,636
21	İSTANBUL	FATİH	0,628
22	İSTANBUL	AVCILAR	0,620
23	İZMİR	GAZİEMİR	0,618
24	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,614
25	ANKARA	KEÇİÖREN	0,603
26	İSTANBUL	TUZLA	0,601
27	İZMİR	BALÇOVA	0,601

28	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,600
29	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,600
30	SAMSUN	ATAKUM	0,597

2.2.2. Mavi Bölge – Yüksek İnsani Gelişme Grubuna Giren İlçeler

Yüksek İnsani Gelişme boyutu Mavi Bölge olarak gösterilmiş olup, gruplar arasındaki en yüksek skorların yer aldığı ikinci kümedir. 49 ilçenin yer aldığı bu grupta, geçtiğimiz yıl 20 il temsil edilirken, bu yıl 14 ilin temsil edildiği görülmektedir.

İstanbul bu grupta da en fazla ilçeye sahip olan ildir. 14 ilçenin İstanbul'dan dâhil olduğu grupta, İzmir'den 11, Ankara ve Antalya'dan ise 4, Bursa'dan 3, Adana, Kayseri, Mersin ve Denizli'den 2, Manisa, Kocaeli, Konya, Muğla ve Samsun'dan ise 1 ilçe Mavi Bölgede yer almıştır.

Bu gruptaki ilçelerde özellikle Sağlık, Sosyal Yaşam, Sosyal Kapsama ve Çevre alanlarında bazı eksiklikler gözlenmektedir. Burada dikkati çeken bir diğer husus ekonomik gelişmişliğe kıyasla insani gelişmenin daha düşük yaşandığı ilçelerin varlığıdır.

Tablo 10. İGE-İ Yüksek İnsani Gelişme Düzeyi (Mavi Bölge)

	İL	İlçe	İGE – İ
31	İZMİR	BAYRAKLI	0,595
32	İSTANBUL	PENDİK	0,594
33	İSTANBUL	KARTAL	0,588
34	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,587
35	BURSA	OSMANGAZİ	0,580
36	İZMİR	NARLIDERE	0,578
37	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,575
38	İSTANBUL	EYÜP	0,567
39	ANTALYA	KONYAALTI	0,567
40	ANKARA	ALTINDAĞ	0,560
41	ADANA	ÇUKUROVA	0,557

42	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,551
43	İZMİR	KARABAĞLAR	0,549
44	SAMSUN	İLKADIM	0,549
45	İZMİR	URLA	0,547
46	İSTANBUL	BEYKOZ	0,544
47	İSTANBUL	ESENLER	0,543
48	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,542
49	MANİSA	YUNUSEMRE	0,539
50	BURSA	YILDIRIM	0,538
51	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,538
52	ANTALYA	KEPEZ	0,536
53	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,535
54	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,534
55	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,534
56	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,534
57	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,533
58	İZMİR	BUCA	0,528
59	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,525
60	KOCAELİ	GEBZE	0,523
61	KAYSERİ	TALAS	0,521
62	ANKARA	ETİMESGUT	0,521
63	İZMİR	MENEMEN	0,519
64	MERSİN	YENİŞEHİR	0,516
65	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,515
66	KONYA	SELÇUKLU	0,514
67	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,510
68	ANKARA	POLATLI	0,507
69	İZMİR	ÇİĞLİ	0,505
70	ANTALYA	ALANYA	0,505

71	ANTALYA	MANAVGAT	0,504
72	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,500
73	ADANA	SEYHAN	0,500
74	ANKARA	SİNCAN	0,498
75	İZMİR	ÇEŞME	0,498
76	MERSİN	TARSUS	0,493
77	İZMİR	ALİAĞA	0,493
78	MUĞLA	BODRUM	0,492
79	BURSA	İNEGÖL	0,491

2.2.3. Sarı Bölge – Orta İnsani Gelişme Grubuna Giren İlçeler

İnsani Gelişme Endeksi'nde üçüncü seviye olan Orta düzeyde, geçen yıl 26 ilden 64 ilçe sıralanmışken bu yıl 22 ilden 66 ilçe bulunmaktadır. İl çeşitliliğinin en fazla olduğu bu bölge sarı renkle kodlanmıştır. Sarı Bölgede İzmir'den 10, İstanbul'dan 9, Ankara'dan 6, Manisa ve Mersin'den 4, Tekirdağ, Konya, Kocaeli, Hatay, Gaziantep ve Adana'dan 3, Balıkesir, Erzurum, Malatya ve Muğla'dan 2, Kayseri, Ordu, Samsun, Trabzon, Aydın, Diyarbakır, ve Kahramanmaraş'tan 1'er ilçe sınıflandırılmıştır. İnsani gelişme düzeyi düştükçe il çeşitliliği artmakta; yüksek gruplarda daha çok merkez il diyebileceğimiz ülkenin sosyo-ekonomik açıdan öne çıkmış illeri yer alırken, düşük gruplarda Anadolu'daki illerin daha fazla temsil edildiği görülmektedir. Bu grupta yer alan ilçelerin birçoğunda Sosyal Kapsama, Sosyal Yaşam ve Çevre başlıklarında düşük performansın varlığı görülmektedir.

Tablo 11. İGE-İ Orta İnsani Gelişme Düzeyi (Sarı Bölge)

	İL	İlçe	İGE – İ
80	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,489
81	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,487
82	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,485
83	İZMİR	BERGAMA	0,484
84	İSTANBUL	ESENYURT	0,483
85	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,482
86	MANİSA	TURGUTLU	0,482
87	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,478
88	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,476
89	ANKARA	GÖLBAŞI	0,476
90	İSTANBUL	ÇATALCA	0,474
91	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,472
92	ANKARA	MAMAK	0,471
93	İZMİR	FOÇA	0,466
94	İZMİR	SELÇUK	0,464
95	ANKARA	BEYPAZARI	0,462
96	KAYSERİ	KOCASİNAN	0,460

97	HATAY	İSKENDERUN	0,460
98	MALATYA	YEŞİLYURT	0,460
99	ORDU	ALTINORDU	0,455
100	BALIKESİR	EDREMIT	0,451
101	AYDIN	NAZİLLİ	0,448
102	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,445
103	TRABZON	ORTAHİSAR	0,443
104	İZMİR	ÖDEMiŞ	0,442
105	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,441
106	MUĞLA	FETHİYE	0,440
107	MUĞLA	MİLAS	0,440
108	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,439
109	ADANA	YÜREĞİR	0,438
110	İZMİR	DİKİLİ	0,437
111	ADANA	CEYHAN	0,436
112	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,432
113	ERZURUM	YAKUTİYE	0,431
114	İZMİR	TORBALI	0,431
115	MERSİN	AKDENİZ	0,430
116	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,425
117	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,424
118	İZMİR	MENDERES	0,422
119	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,422
120	KONYA	MERAM	0,422
121	HATAY	ANTAKYA	0,421
122	İSTANBUL	ADALAR	0,418
123	HATAY	DEFNE	0,417
124	MALATYA	BATTALGAZİ	0,417
125	MANİSA	SALİHLİ	0,417

126	İZMİR	KEMALPAŞA	0,416
127	ADANA	SARIÇAM	0,414
128	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,409
129	İSTANBUL	ŞİLE	0,408
130	KONYA	KARATAY	0,408
131	MANİSA	ŞEHZADELER	0,403
132	MANİSA	AKHİSAR	0,397
133	MERSİN	TOROSLAR	0,391
134	ANKARA	AKYURT	0,391
135	ANKARA	ÇUBUK	0,382
136	İZMİR	KARABURUN	0,377
137	MERSİN	MEZİTLİ	0,376
138	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,376
139	İZMİR	BAYINDIR	0,376
140	KOCAELİ	DERİNCE	0,365
141	GAZİANTEP	NİZİP	0,363
142	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,361
143	MERSİN	ERDEMLİ	0,345
144	SAMSUN	BAFRA	0,344
145	KONYA	EREĞLİ	0,342

2.2.4. Kırmızı Bölge – Düşük İnsani Gelişme Grubuna Giren İlçeler

İnsani Gelişme Endeksi'nin en düşük grubu olan Kırmızı Bölgede 6 ilden 16 ilçe yer almıştır. Ankara'dan 6, Van'dan 3, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'tan 2, Ordu'dan 1 ilçe Düşük İnsani Gelişme grubunda sınıflandırılmıştır. Faaliyet raporunu yayınlamadığı için sıralamaya dahil edilemeyen ilçeler dışarda tutulduğunda bu grupta Diyarbakır, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Van, Ordu illeriyle beraber Ankara'dan da bazı ilçeler yer almıştır. Ankara'dan yer alan ilçelerin Ankara'nın çeper ilçeleri olduğu gözlenmektedir.

Tablo 12. İGE-İ Düşük Gelişme Düzeyi (Kırmızı Bölge)

	İL	İlçe	İGE – İ
146	VAN	İPEKYOLU	0,339
147	ANKARA	ELMADAĞ	0,329
148	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,325
149	ANKARA	PURSAKLAR	0,324
150	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,309
151	VAN	EDREMİT	0,305
152	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,300
153	ORDU	ÜNYE	0,296
154	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,287
155	VAN	TUŞBA	0,282
156	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,270
157	ANKARA	KALECİK	0,269
158	ANKARA	NALLIHAN	0,255
159	ANKARA	EVREN	0,199
160	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,162
161	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,141

2.3. İGE-İ 2017 ALT ENDEKSLER

İGE-İ ana endeks skorları alt boyutların bir bileşkesi olarak hesaplanmıştır. Bu kısımda İGE-İ'yi oluşturan alt boyutlardan Yönetişim, Sosyal Kapsama, Ekonomik Durum, Eğitim, Sağlık, Sosyal Yaşam, Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım endekslerine ilişkin sonuçlar ortaya konulacaktır.

2.3.1. Yönetişim ve Saydamlık Endeksi

İGE-İ'nin felsefesi yerel düzeyde insani gelişmenin ölçülmesine dönük olduğundan, yönetim alanında yerel yönetimler dikkate alınmış merkezi yönetime ilişkin bir hesaplama ya da ölçüm yöntemi kullanılmamıştır. Bu bağlamda İGE-İ'nin alt boyutlarından ilki olan Yönetişim Endeksi oluşturulurken Belediye Bilgi Paylaşımı ve Saydamlık Endeksi, Belediyeye Erişim Endeksi, Belediye Sosyal Medya Kullanım Endeksi, "Gizli Müşteri" Endeksi ve Yerel Seçimlere Katılım Oranı olmak üzere 5 değişken kullanılmıştır. Geçtiğimiz yıl, "gizli müşteri" soruları Belediyeye Erişim Endeksi altında değerlendirilmişti. Bu yıl ise geçen yıl sadece 3 soruyu kapsayan "gizli müşteri" bölümü 24 soruya çıkartılarak, tek başına bir endeks olarak kurgulandı. Yönetişim ve Saydamlık Endeksi'nde 5 ana gösterge incelendi.

İlçe belediyelerinin faaliyet raporları ve internet siteleri incelenerek oluşturulan bu göstergelerle birlikte "*gizli müşteri*" yöntemi ile araştırma kapsamındaki 161 ilçe belediyesiyle telefon ve e-posta yoluyla iletişime geçilmiş ve önceden oluşturulan senaryo soruları yönlendirilmiştir. Sorulara alınan yanıtlar ve geri dönüş oranı üzerinden bir ölçek belirlenmiş ve alt gösterge olarak hesaplama katılmıştır. Dolayısıyla Yönetişim Endeksi bir yandan ilçedeki belediyenin resmi internet sitesi ve yayınladığı faaliyet raporlarına, öte yandan senaryo soruları ile deneyimleme metoduna dayandırılmıştır.

Yönetişim Endeksi'nde ilk sıralarda Çekmeköy (İstanbul), Keçiören (Ankara), Çankaya (Ankara), Şişli (İstanbul) ve Üsküdar (İstanbul)'ın geldiği gözlenmektedir. Bu ilçeleri İstanbul'dan Kadıköy, Beşiktaş, Maltepe ve Pendik, İzmir'den Konak ve Karşıyaka, Antalya'dan Muratpaşa, Manisa'dan Yunusemre, Eskişehir'den Odunpazarı ve Ankara'dan Yenimahalle izlemektedir. Endeksin son sıralarında ise Ergani (Diyarbakır), Nallıhan (Ankara), Evren (Ankara) ve Çamlıdere (Ankara) yer almaktadır.

Tablo 13. İGE-İ Yönetişim ve Saydamlık Endeksi

	İL	İlçe	Yönetişim ve Saydamlık Endeksi
1	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,995
2	ANKARA	KEÇİÖREN	0,969
3	ANKARA	ÇANKAYA	0,962
4	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,957
5	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,956
6	İSTANBUL	KADIKÖY	0,950
7	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,944
8	MANİSA	YUNUSEMRE	0,944
9	İSTANBUL	MALTEPE	0,943
10	ANTALYA	MURATPAŞA	0,913
11	İZMİR	KONAK	0,911
12	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,911
13	İSTANBUL	PENDİK	0,908
14	İZMİR	KARŞIYAKA	0,908
15	ANKARA	YENİMAHALLE	0,905
16	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,887
17	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,878
18	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,873
19	İZMİR	BORNOVA	0,859
20	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,858
21	İZMİR	URLA	0,857
22	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,852
23	İSTANBUL	BEYKOZ	0,844
24	İSTANBUL	AVCILAR	0,835
25	BURSA	NİLÜFER	0,832
26	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,823
27	ANKARA	SİNCAN	0,819
28	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,816
29	KOCAELİ	İZMİT	0,814
30	İZMİR	GAZİEMİR	0,801
31	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,800
32	SAMSUN	ATAKUM	0,798
33	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,796
34	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,796
35	İZMİR	BAYRAKLI	0,795
36	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,787
37	İZMİR	NARLIDERE	0,774
38	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,772
39	HATAY	DEFNE	0,767
40	KAYSERİ	TALAS	0,766
41	İSTANBUL	TUZLA	0,766
42	İZMİR	BERGAMA	0,766

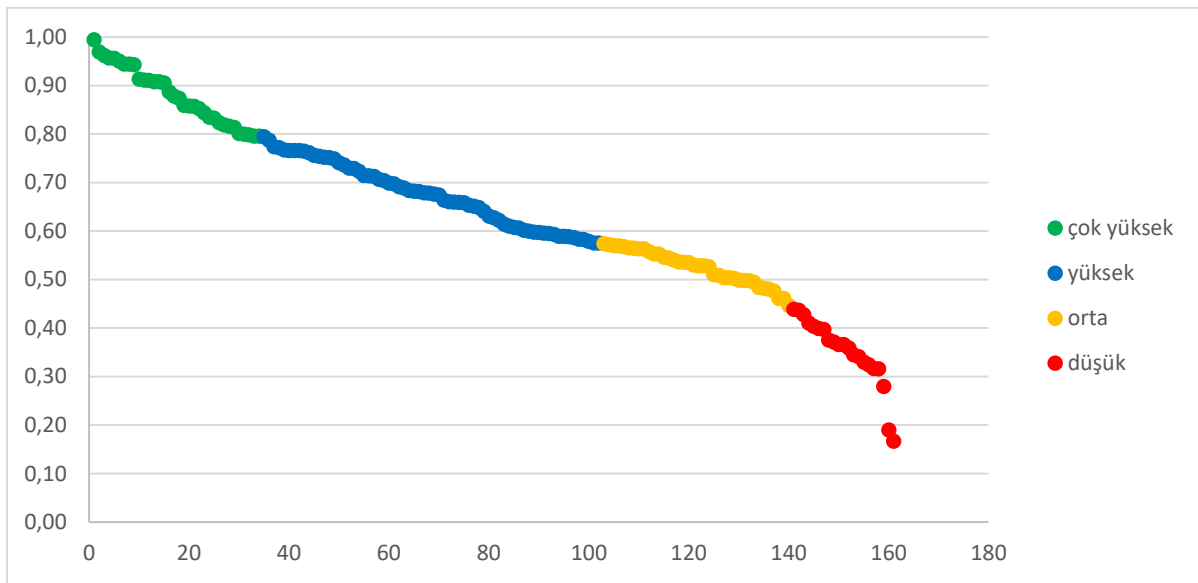
43	KOCAELİ	GEBZE	0,765
44	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,761
45	İZMİR	BUCA	0,756
46	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,754
47	ADANA	CEYHAN	0,752
48	ANTALYA	MANAVGAT	0,751
49	ANKARA	GÖLBAŞI	0,749
50	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,741
51	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,736
52	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,730
53	KONYA	SELÇUKLU	0,729
54	İZMİR	BALÇOVA	0,723
55	BURSA	OSMANGAZİ	0,714
56	ANKARA	BEYPAZARI	0,714
57	MANİSA	TURGUTLU	0,713
58	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,707
59	MERSİN	YENİŞEHİR	0,704
60	İSTANBUL	FATİH	0,699
61	SAMSUN	İLKADIM	0,697
62	İSTANBUL	KARTAL	0,692
63	ANKARA	ALTINDAĞ	0,689
64	MERSİN	TOROSLAR	0,683
65	İZMİR	ÖDEMiŞ	0,682
66	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,681
67	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,679
68	İSTANBUL	ÇATALCA	0,678
69	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,676
70	MERSİN	TARSUS	0,674
71	İSTANBUL	ESENLER	0,664
72	İSTANBUL	SARIYER	0,660
73	İZMİR	ÇİĞLİ	0,660
74	İZMİR	KEMALPAŞA	0,659
75	İZMİR	ALİAĞA	0,658
76	İSTANBUL	EYÜP	0,653
77	MUĞLA	MİLAS	0,651
78	ADANA	SEYHAN	0,649
79	İZMİR	BAYINDIR	0,641
80	KAYSERİ	KOCASİNAN	0,631
81	İZMİR	KARABAĞLAR	0,627
82	İZMİR	SELÇUK	0,622
83	İSTANBUL	ESENYURT	0,614
84	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,610
85	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,607
86	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,606
87	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,601
88	BURSA	İNEGÖL	0,600
89	ADANA	YÜREĞİR	0,598

90	ANKARA	ETİMESGUT	0,597
91	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,596
92	İZMİR	DİKİLİ	0,595
93	BURSA	YILDIRIM	0,593
94	ADANA	ÇUKUROVA	0,589
95	MANİSA	SALİHLİ	0,589
96	İZMİR	TORBALI	0,589
97	İZMİR	MENEMEN	0,587
98	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,583
99	İZMİR	ÇEŞME	0,583
100	ANKARA	MAMAK	0,579
101	ADANA	SARIÇAM	0,575
102	GAZİANTEP	NİZİP	0,575
103	ORDU	ALTINORDU	0,574
104	ANTALYA	ALANYA	0,572
105	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,570
106	İZMİR	MENDERES	0,569
107	MALATYA	YEŞİLYURT	0,568
108	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,566
109	ANTALYA	KONYAALTI	0,565
110	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,563
111	ANKARA	POLATLI	0,563
112	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,558
113	MALATYA	BATTALGAZİ	0,553
114	HATAY	İSKENDERUN	0,553
115	MANİSA	ŞEHZADELER	0,546
116	BALIKESİR	EDREMİT	0,544
117	KOCAELİ	DERİNCE	0,540
118	İSTANBUL	ADALAR	0,537
119	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,536
120	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,535
121	İSTANBUL	ŞİLE	0,529
122	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,528
123	ANTALYA	KEPEZ	0,528
124	ERZURUM	YAKUTİYE	0,526
125	KONYA	MERAM	0,510
126	ANKARA	ÇUBUK	0,508
127	KONYA	EREĞLİ	0,504
128	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,504
129	VAN	TUŞBA	0,503
130	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,499
131	İZMİR	FOÇA	0,498
132	MANİSA	AKHİSAR	0,498
133	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,495
134	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,483
135	ANKARA	AKYURT	0,482
136	MERSİN	AKDENİZ	0,480

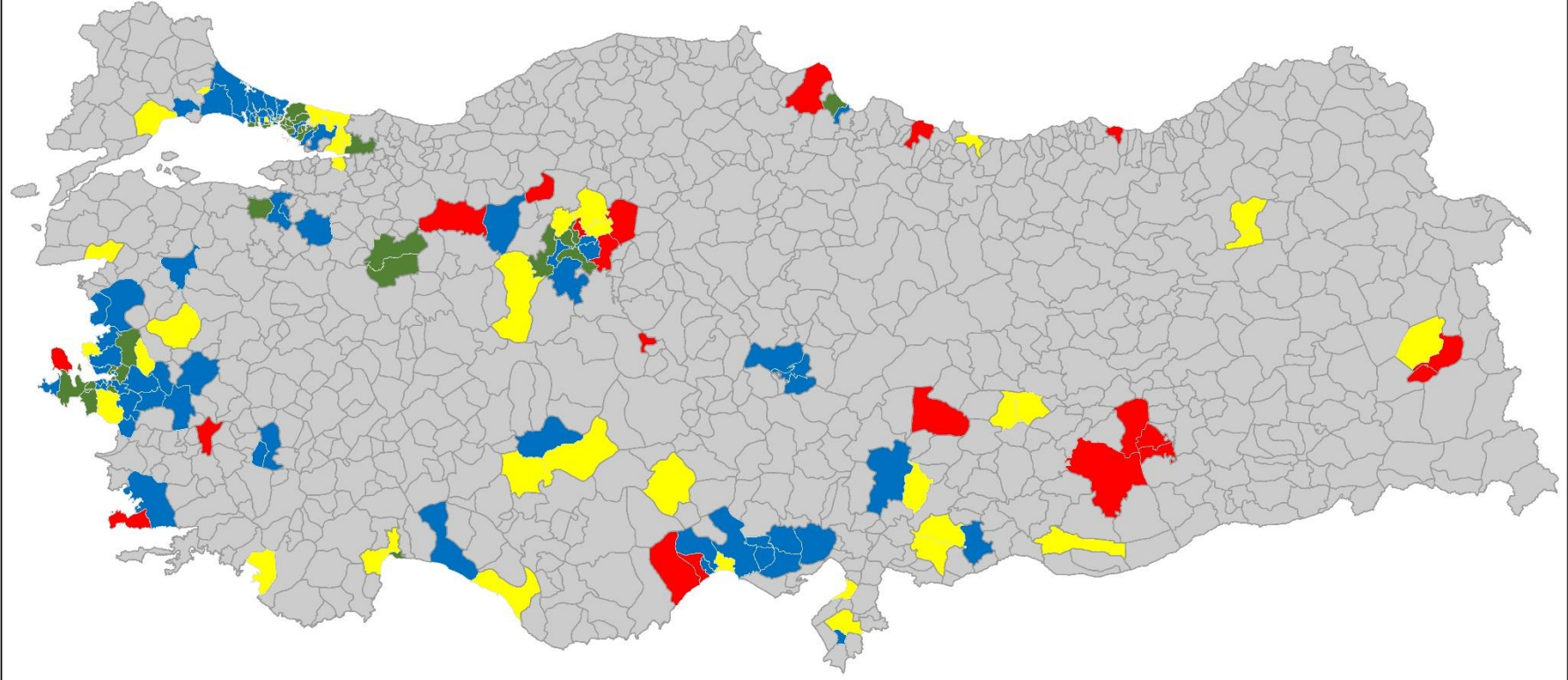
137	KONYA	KARATAY	0,476
138	MUĞLA	FETHİYE	0,461
139	HATAY	ANTAKYA	0,461
140	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,447
141	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,439
142	MUĞLA	BODRUM	0,437
143	AYDIN	NAZİLLİ	0,428
144	SAMSUN	BAFRA	0,410
145	ANKARA	KALECİK	0,404
146	VAN	EDREMİT	0,399
147	VAN	İPEKYOLU	0,397
148	ANKARA	ELMADAĞ	0,375
149	ORDU	ÜNYE	0,371
150	MERSİN	ERDEMLİ	0,366
151	ANKARA	PURSAKLAR	0,366
152	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,359
153	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,345
154	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,341
155	MERSİN	MEZİTLİ	0,329
156	İZMİR	KARABURUN	0,325
157	TRABZON	ORTAHİSAR	0,316
158	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,316
159	ANKARA	EVREN	0,280
160	ANKARA	NALLIHAN	0,190
161	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,167

İGE-İ için yapılan 4 gruplandırma Yönetişim Endeksi açısından uyarlandığında, en yüksek grup olan Yeşil Bölgede geçen yıl 22 ilçe bulunurken bu yıl 34'e yükseldiği görülmektedir. Yüksek grup olan Mavi Bölgede geçen yıl 88 bu yıl 68, Orta grup olan Sarı Bölgede geçen yıl 33 bu yıl 38 ve Düşük grup olan Kırmızı Bölgede ise 7 bu yıl ise 21 ilçe sınıflandırılmıştır. Aşağıdaki grafikten de görüleceği üzere yönetim alanında ilçeler arası kırılım, üst gruplarda değil alt gruplarda yaşanmıştır. Üst gruplar daha homojenik bir yapıyı gösterirken, temsil edilen iller açısından da çeşitlilik sağlanmıştır. En yüksek bölgede İstanbul, Ankara, Manisa, Antalya, İzmir, Eskişehir, Bursa, Kocaeli ve Samsun olmak üzere 9 ilden gelen ilçeler yer alırken; yüksek bölgede 19 il temsil edilmiştir. Ancak geçtiğimiz yıl bu iki bölgede toplam 23 il yer alırken, bu yıl iki bölgede toplam 20 ilden gelen ilçeler sıralanmıştır.

Grafik 2. Yönetişim ve Saydamlık Endeksi

YÖNETİŞİM ve SAYDAMLİK ENDEKSİ

YÖNETİŞİM ve SAYDAMLİK ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

YÖNETİŞİM VE SAYDAMLİK ENDEKSİ

YÖNETİŞİM VE SAYDAMLİK ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

2.3.2. Sosyal Kapsama Endeksi

Sosyal Kapsama Endeksi; araştırma kapsamındaki ilçe belediyelerinin faaliyet raporları incelenerek, aile, çocuk, genç, hasta ve yaşlı, kadın, engelli ve mülteci kategorilerinde yer alan aktivitelerin derlenmesiyle oluşturulmuştur. Burada hem aktivite çeşitliliği hem de aktivitenin etkinliğine yönelik hesaplanan kalite puanı dikkate alınmıştır.

Endeksin sonuçlarına göre Ümraniye (İstanbul), Beşiktaş (İstanbul), Bayraklı (İzmir), Kadıköy (İstanbul) ve Kepez (Antalya) ilçeleri Sosyal Kapsama alanında endeks sıralamasında önde gelen ilçelerdir. Bu ilçeleri Yıldırım (Bursa), Sarıyer (İstanbul), Karabağlar (İzmir) ve Tepebaşı (Eskişehir) izlemektedir. Çamlıdere (Ankara), Ünye (Ordu), Evren (Ankara), Derince (Kocaeli) ve Selçuklu (Konya) ilçeleri ise sıralamada sonlarda yer almıştır. Tamamen belediye faaliyet raporlarından elde edilen verilerle hesaplanan bu endekste, en yüksek grup olan Yeşil Bölgede geçen yıl 8 ilçe yer alırken bu yıl bölgedeki ilçe sayısı 12'ye yükselmiştir. Yüksek grup olan Mavi Bölgede geçen yıl 38 bu yıl 42, orta grup olan Sarı Bölgede geçen yıl 73 bu yıl 63 ve düşük grup olan Kırmızı Bölgede ise geçen yıl 31 bu yıl 44 ilçenin kümelendiği görülmektedir. Dolayısıyla Yönetişim Endeksi'ne göre daha düşük bir performansla karşılaşılmakta, Orta-Düşük seviyede yoğunlaşmanın olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan en yüksek grupta yer alan ilçelerdeki çeşitlilik Sosyal Kapsama Endeksi'ni diğer endekslerden ayıran bir unsurdur. Öyle ki sıralamada en yüksek değeri alan 12 ilçe 6 farklı ili temsil etmektedir. Yüksek bölgede ise 14 farklı ilden gelen ilçeler sıralamaya girmiştir.

Tablo 14. İGE-İ Sosyal Kapsama Endeksi

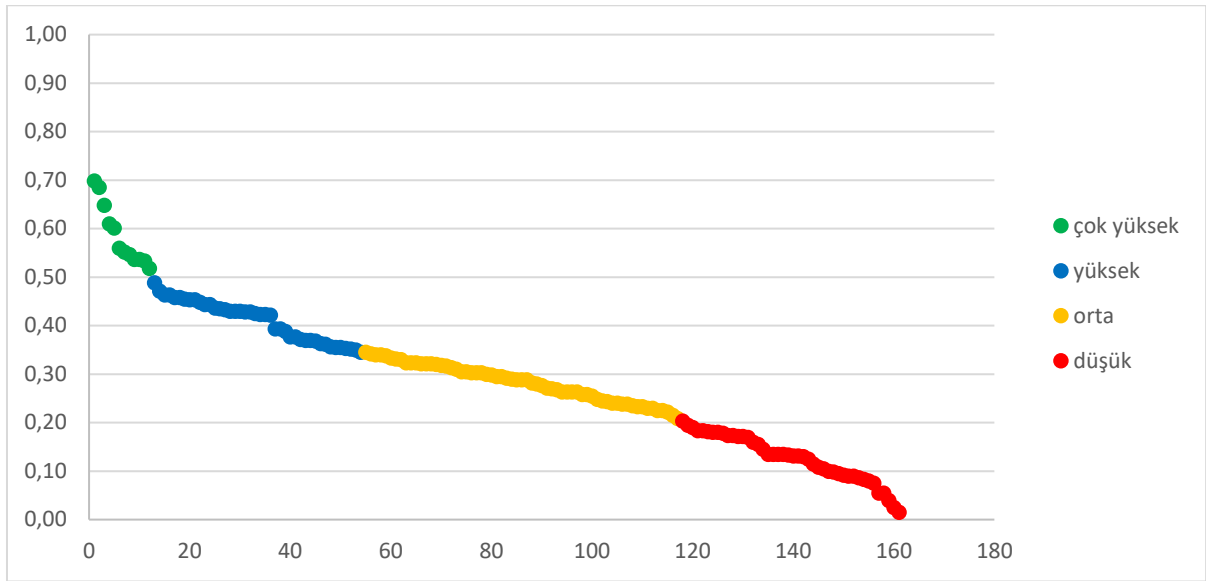
	İL	İlçe	Sosyal Kapsama Endeksi
1	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,698
2	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,685
3	İZMİR	BAYRAKLI	0,648
4	İSTANBUL	KADIKÖY	0,610
5	ANTALYA	KEPEZ	0,602
6	BURSA	YILDIRIM	0,560
7	İSTANBUL	SARIYER	0,552
8	İZMİR	KARABAĞLAR	0,547
9	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,537
10	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,537
11	İZMİR	MENEMEN	0,533
12	ANKARA	POLATLI	0,518
13	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,488
14	İZMİR	GAZİEMİR	0,472
15	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,463
16	İSTANBUL	KARTAL	0,463
17	İSTANBUL	EYÜP	0,458
18	İSTANBUL	AVCILAR	0,458
19	İSTANBUL	FATİH	0,455
20	BURSA	NİLÜFER	0,453
21	BURSA	OSMANGAZİ	0,453

22	İSTANBUL	ESENLER	0,448
23	MERSİN	TARSUS	0,443
24	İZMİR	URLA	0,443
25	İZMİR	BALÇOVA	0,437
26	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,435
27	İSTANBUL	MALTEPE	0,433
28	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,430
29	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,430
30	İZMİR	KONAK	0,430
31	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,428
32	ANKARA	AKYURT	0,428
33	KOCAELİ	İZMİT	0,425
34	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,423
35	İZMİR	BUCA	0,423
36	MANİSA	YUNUSEMRE	0,422
37	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,393
38	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,393
39	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,388
40	ANTALYA	MURATPAŞA	0,377
41	ADANA	ÇUKUROVA	0,377
42	ADANA	SARIÇAM	0,372
43	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,370
44	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,370
45	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,368
46	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,363
47	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,362
48	KONYA	KARATAY	0,357
49	İSTANBUL	PENDİK	0,355
50	ANKARA	ÇANKAYA	0,355
51	ANKARA	ALTINDAĞ	0,353
52	ANKARA	YENİMAHALLE	0,352
53	HATAY	İSKENDERUN	0,350
54	İZMİR	NARLIDERE	0,345
55	MANİSA	TURGUTLU	0,342
56	İZMİR	FOÇA	0,340
57	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,340
58	İZMİR	DİKİLİ	0,338
59	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,333
60	İZMİR	BORNOVA	0,332
61	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,330
62	İSTANBUL	TUZLA	0,323
63	İSTANBUL	ÇATALCA	0,323
64	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,323
65	İSTANBUL	ESENYURT	0,322
66	ANTALYA	KONYAALTI	0,322
67	ORDU	ALTINORDU	0,322
68	İZMİR	ALİAĞA	0,320

69	HATAY	DEFNE	0,318
70	ANKARA	KEÇİÖREN	0,317
71	SAMSUN	ATAKUM	0,313
72	BURSA	İNEGÖL	0,310
73	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,305
74	SAMSUN	İLKADIM	0,305
75	MERSİN	AKDENİZ	0,303
76	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,303
77	ANKARA	MAMAK	0,303
78	KAYSERİ	TALAS	0,300
79	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,298
80	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,295
81	ERZURUM	YAKUTİYE	0,295
82	İZMİR	SELÇUK	0,292
83	MERSİN	YENİŞEHİR	0,290
84	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,288
85	ADANA	SEYHAN	0,288
86	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,288
87	KOCAELİ	GEBZE	0,282
88	ANKARA	ETİMESGUT	0,280
89	İZMİR	ÖDEMiŞ	0,277
90	ANKARA	NALLIHAN	0,272
91	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,270
92	ANTALYA	ALANYA	0,268
93	MALATYA	YEŞİLYURT	0,263
94	ADANA	YÜREĞİR	0,263
95	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,263
96	İZMİR	MENDERES	0,263
97	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,258
98	İZMİR	KARABURUN	0,258
99	ANKARA	ELMADAĞ	0,255
100	MERSİN	ERDEMLİ	0,248
101	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,245
102	İZMİR	ÇİĞLİ	0,243
103	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,240
104	ANKARA	PURSAKLAR	0,240
105	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,238
106	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,238
107	İZMİR	KARŞIYAKA	0,235
108	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,233
109	İZMİR	TORBALI	0,233
110	ANTALYA	MANAVGAT	0,230
111	TRABZON	ORTAHİSAR	0,230
112	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,225
113	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,225
114	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,222
115	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,215

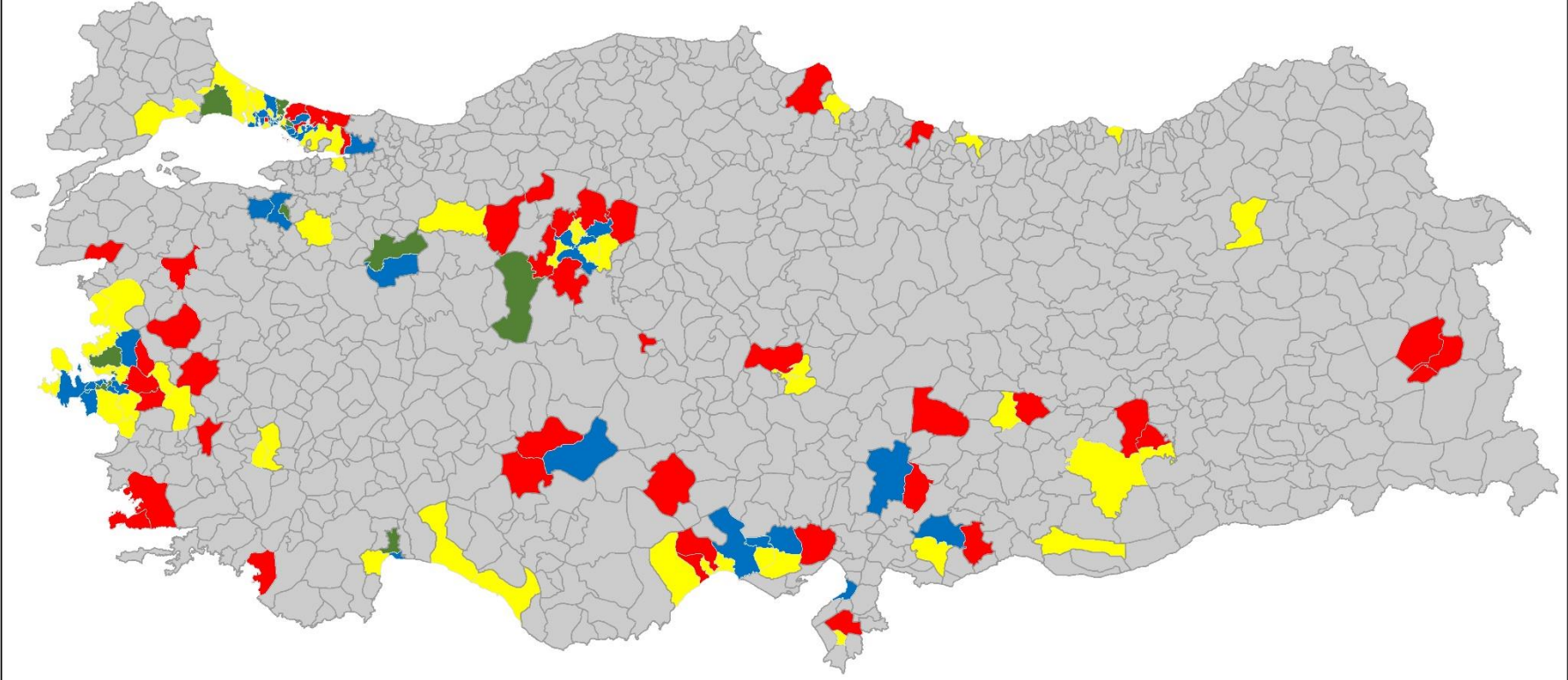
116	İZMİR	BERGAMA	0,208
117	İZMİR	ÇEŞME	0,208
118	MANİSA	SALİHLİ	0,203
119	İSTANBUL	BEYKOZ	0,195
120	BALIKESİR	EDREMİT	0,190
121	MUĞLA	MİLAS	0,183
122	MANİSA	ŞEHZADELER	0,183
123	ANKARA	ÇUBUK	0,182
124	VAN	TUŞBA	0,180
125	MANİSA	AKHİSAR	0,180
126	MUĞLA	BODRUM	0,178
127	ANKARA	GÖLBAŞI	0,173
128	MUĞLA	FETHİYE	0,173
129	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,172
130	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,172
131	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,170
132	HATAY	ANTAKYA	0,160
133	İZMİR	KEMALPAŞA	0,155
134	İSTANBUL	ADALAR	0,145
135	KAYSERİ	KOCASİNAN	0,135
136	MERSİN	MEZİTLİ	0,135
137	ANKARA	SİNCAN	0,135
138	MERSİN	TOROSLAR	0,135
139	AYDIN	NAZİLLİ	0,133
140	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,132
141	KONYA	MERAM	0,132
142	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,130
143	İSTANBUL	ŞİLE	0,125
144	VAN	EDREMİT	0,115
145	İZMİR	BAYINDIR	0,108
146	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,105
147	ANKARA	BEYPAZARI	0,100
148	ANKARA	KALECİK	0,098
149	MALATYA	BATTALGAZİ	0,095
150	SAMSUN	BAFRA	0,092
151	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,090
152	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,090
153	GAZİANTEP	NİZİP	0,087
154	VAN	İPEKYOLU	0,083
155	ADANA	CEYHAN	0,080
156	KONYA	EREĞLİ	0,075
157	KONYA	SELÇUKLU	0,055
158	KOCAELİ	DERİNCE	0,055
159	ANKARA	EVREN	0,040
160	ORDU	ÜNYE	0,025
161	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,015

Grafik 3. Sosyal Kapsama Endeksi

Sosyal Kapsama alanında hem en yüksek hem de düşük gruplarda ilçeler arası kırılmalar görünür bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Özellikle orta grupta olan yoğunlaşmayla birlikte, en yüksek ve düşük grup olmak üzere iki kırılmanın yaşandığı anlaşılmaktadır.

SOSYAL KAPSAMA ENDEKSİ

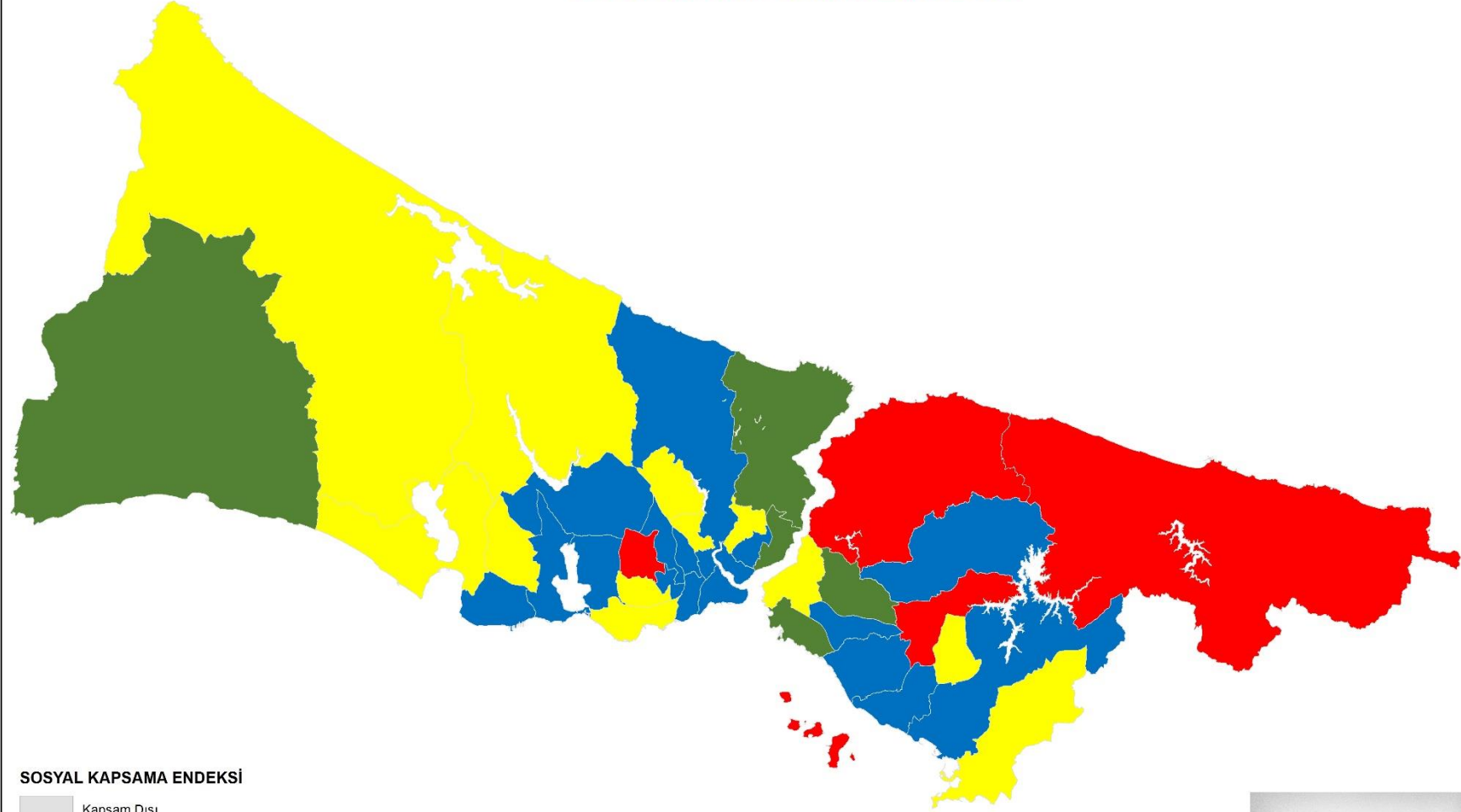
SOSYAL KAPSAMA ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

SOSYAL KAPSAMA ENDEKSİ

SOSYAL KAPSAMA ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

2.3.3. Ekonomik Durum Endeksi

İnsani Gelişme Endeksi'nin alt boyutlarından biri olan Ekonomik Durum insani gelişimi etkileyen önemli bir boyuttur. Gelir ile insani gelişme arasında doğrusal bir ilişkinin olduğu birçok araştırmada ortaya konulmuş, ülke düzeyinde yapılan analizlerde de insani gelişme seviyesinin yüksek olduğu ülkeler aynı zamanda gelir seviyesi de yüksek seyreden ülkelerdir.

İGE-İ Ekonomik Durum Endeksi'nin sonuçları incelendiğinde de benzer bir durum izlenmektedir. Endekste ilk sıralarda yer alan ilçeler, İGE-İ ana endeksinde de önde gelen ilçeler arasında yer almıştır. Ekonomik Durum Endeksi'nde İstanbul ilinin baskın olduğu gözlenmektedir. Sıralamada ilk beş sıradaki Beşiktaş, Bakırköy, Sarıyer, Kadıköy ve Beyoğlu ilçelerinin yanı sıra, endekste en yüksek düzey olan Yeşil Bölgede yer alan 23 ilçeden 16'sı İstanbul'dan gelmektedir. İzmir'den Çeşme, Konak ve Karşıyaka, Ankara'dan Çankaya, Muğla'dan Bodrum, Bursa'dan Nilüfer ve Antalya'dan Muratpaşa ilçeleri Yeşil Bölgede İstanbul dışındaki illerden gelen ilçeler olarak sıralanmıştır.

Ekonomik Durum Endeksi'nde en yüksek grupta geçen yıl 11 ilçe yer alırken bu yıl bölgedeki ilçe sayısı 23'e yükselmiştir. Yüksek grup olan Mavi Bölgede geçen yıl 52 bu yıl 44, orta düzey grup olan Sarı Bölgede geçen yıl 72 bu yıl 81, düşük grup olan Kırmızı Bölgede ise geçen yıl 14 bu yıl 13 ilçe sınıflandırılmıştır. Sıralamada sonlarda yer alan ilçeler ise Nallıhan (Ankara), Ergani (Diyarbakır) ve Evren (Ankara)'dır.

Tablo 15. İGE-İ Ekonomik Durum Endeksi

	İL	İlçe	Ekonomik Durum Endeksi
1	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,867
2	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,789
3	İSTANBUL	SARIYER	0,751
4	İSTANBUL	KADIKÖY	0,745
5	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,718
6	MUĞLA	BODRUM	0,688
7	İSTANBUL	BEYKOZ	0,677
8	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,663
9	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,662
10	İZMİR	ÇEŞME	0,660
11	İSTANBUL	FATİH	0,654
12	İZMİR	KONAK	0,635
13	ANKARA	ÇANKAYA	0,634
14	İSTANBUL	EYÜP	0,626
15	İZMİR	KARŞIYAKA	0,622
16	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,616
17	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,614
18	İSTANBUL	MALTEPE	0,611
19	BURSA	NİLÜFER	0,610
20	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,605
21	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,605
22	ANTALYA	MURATPAŞA	0,602

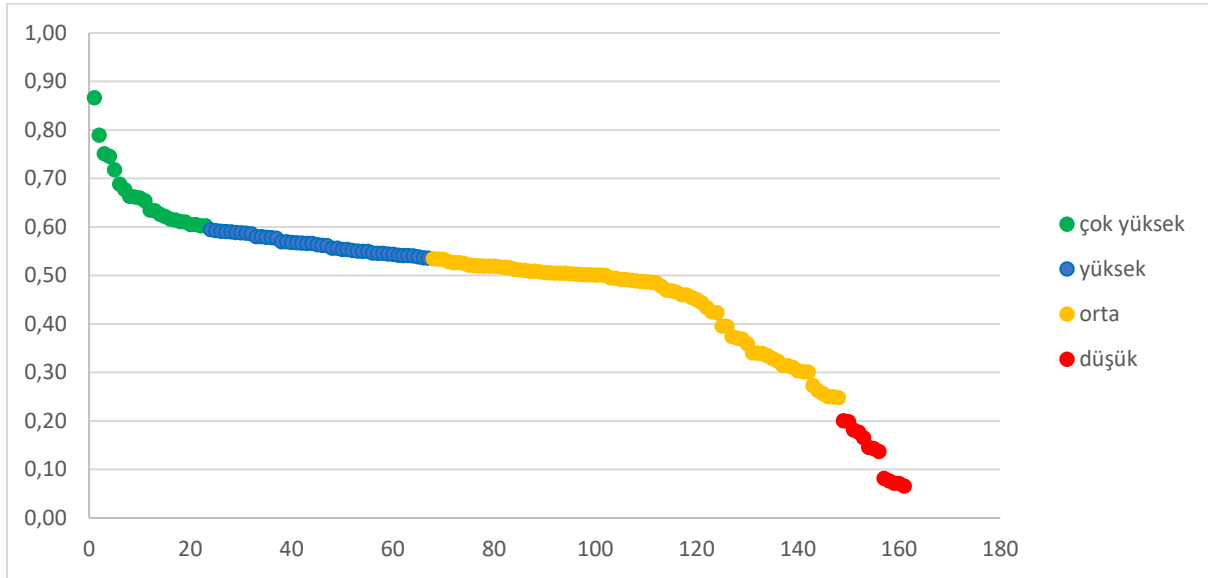
23	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,602
24	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,595
25	İZMİR	BORNOVA	0,593
26	İSTANBUL	KARTAL	0,592
27	İSTANBUL	PENDİK	0,591
28	İSTANBUL	AVCILAR	0,590
29	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,589
30	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,588
31	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,587
32	İZMİR	BAYRAKLI	0,586
33	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,580
34	İSTANBUL	TUZLA	0,580
35	KOCAELİ	İZMİT	0,579
36	BURSA	OSMANGAZİ	0,578
37	İZMİR	GAZİEMİR	0,577
38	KOCAELİ	GEBZE	0,569
39	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,569
40	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,568
41	ANTALYA	KONYAALTI	0,568
42	ANKARA	YENİMAHALLE	0,567
43	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,566
44	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,566
45	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,563
46	İZMİR	ÇİĞLİ	0,562
47	ADANA	SEYHAN	0,561
48	BURSA	YILDIRIM	0,556
49	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,556
50	MUĞLA	MİLAS	0,554
51	MUĞLA	FETHİYE	0,554
52	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,552
53	İZMİR	MENEMEN	0,551
54	İSTANBUL	ESENLER	0,549
55	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,549
56	ANTALYA	ALANYA	0,546
57	ANTALYA	KEPEZ	0,546
58	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,546
59	MERSİN	YENİŞEHİR	0,544
60	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,544
61	İSTANBUL	ESENYURT	0,542
62	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,541
63	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,541
64	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,540
65	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,538
66	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,536
67	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,536
68	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,534
69	KONYA	SELÇUKLU	0,534

70	SAMSUN	İLKADIM	0,533
71	MANİSA	YUNUSEMRE	0,528
72	ANTALYA	MANAVGAT	0,526
73	MERSİN	AKDENİZ	0,526
74	MANİSA	ŞEHZADELER	0,525
75	TRABZON	ORTAHİSAR	0,521
76	ADANA	ÇUKUROVA	0,521
77	BALIKESİR	EDREMİT	0,520
78	ANKARA	BEYPAZARI	0,520
79	MANİSA	TURGUTLU	0,519
80	BURSA	İNEGÖL	0,519
81	AYDIN	NAZİLLİ	0,518
82	SAMSUN	ATAKUM	0,517
83	ORDU	ALTINORDU	0,516
84	MERSİN	MEZİTLİ	0,513
85	VAN	İPEKYOLU	0,511
86	ANKARA	KEÇİÖREN	0,511
87	ANKARA	ETİMESGUT	0,509
88	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,509
89	GAZİANTEP	NİZİP	0,508
90	ADANA	CEYHAN	0,506
91	HATAY	ANTAKYA	0,505
92	HATAY	İSKENDERUN	0,505
93	ANKARA	ALTINDAĞ	0,505
94	ANKARA	SİNCAN	0,504
95	MANİSA	SALİHLİ	0,504
96	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,503
97	KOCAELİ	DERİNCE	0,502
98	KONYA	EREĞLİ	0,502
99	MERSİN	TARSUS	0,501
100	MERSİN	TOROSLAR	0,501
101	MANİSA	AKHİSAR	0,501
102	ANKARA	ÇUBUK	0,500
103	ADANA	YÜREĞİR	0,495
104	ANKARA	POLATLI	0,494
105	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,492
106	MALATYA	BATTALGAZİ	0,491
107	ERZURUM	YAKUTİYE	0,490
108	ANKARA	MAMAK	0,489
109	SAMSUN	BAFRA	0,488
110	KAYSERİ	TALAS	0,487
111	İZMİR	BERGAMA	0,486
112	MALATYA	YEŞİLYURT	0,485
113	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,478
114	KAYSERİ	KOCASİNAN	0,470
115	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,469
116	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,466

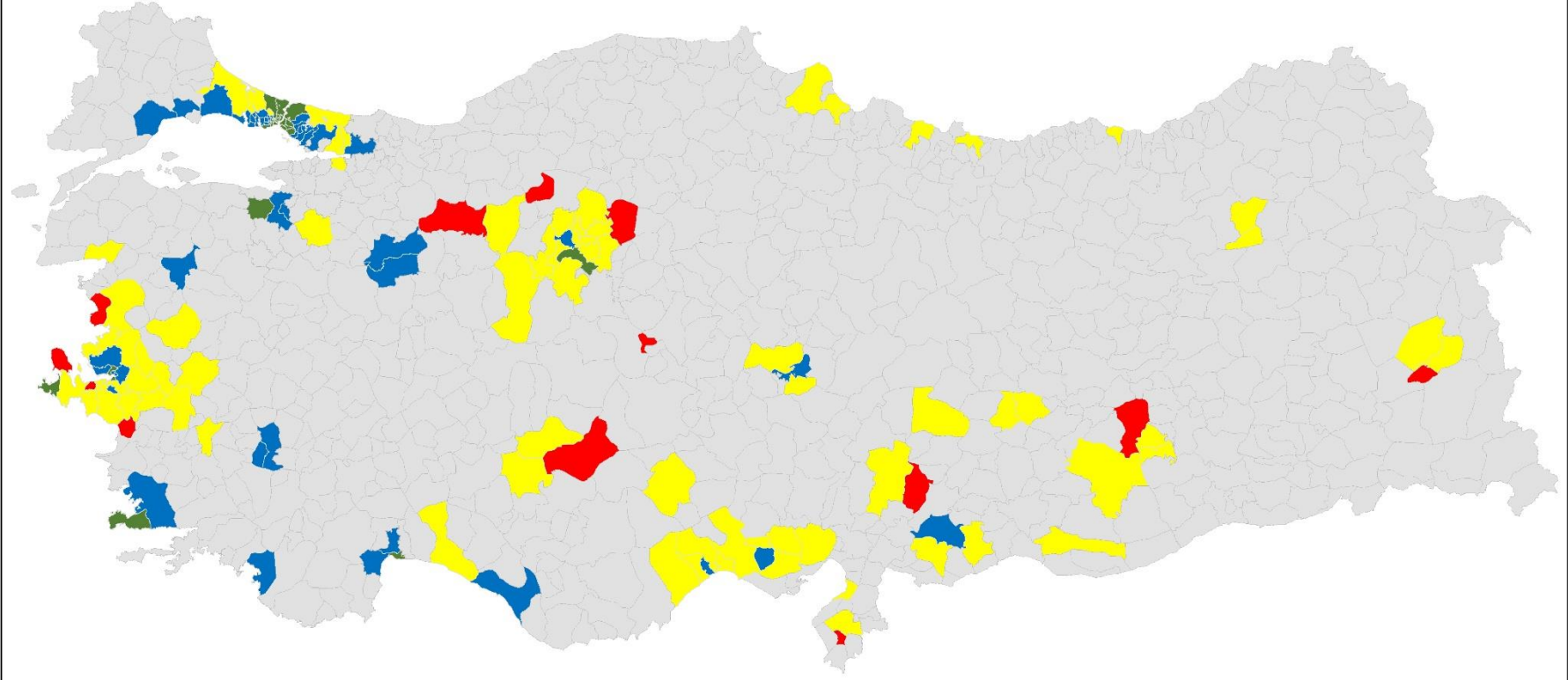
117	ADANA	SARIÇAM	0,461
118	ORDU	ÜNYE	0,460
119	İZMİR	NARLIDERE	0,454
120	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,450
121	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,444
122	İZMİR	BALÇOVA	0,434
123	İZMİR	ALİAĞA	0,425
124	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,424
125	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,396
126	İSTANBUL	ŞİLE	0,395
127	İZMİR	BUCA	0,374
128	İZMİR	FOÇA	0,371
129	İSTANBUL	ÇATALCA	0,369
130	İZMİR	KARABAĞLAR	0,359
131	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,340
132	İZMİR	MENDERES	0,340
133	ANKARA	PURSAKLAR	0,339
134	İZMİR	ÖDEMİŞ	0,334
135	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,328
136	ANKARA	GÖLBAŞI	0,323
137	İZMİR	TORBALI	0,315
138	ANKARA	AKYURT	0,314
139	MERSİN	ERDEMLİ	0,311
140	İZMİR	KEMALPAŞA	0,303
141	İZMİR	BAYINDIR	0,302
142	KONYA	MERAM	0,301
143	ANKARA	ELMADAĞ	0,273
144	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,262
145	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,256
146	VAN	TUŞBA	0,250
147	İSTANBUL	ADALAR	0,250
148	İZMİR	URLA	0,248
149	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,200
150	İZMİR	DİKİLİ	0,199
151	KONYA	KARATAY	0,182
152	İZMİR	KARABURUN	0,176
153	İZMİR	SELÇUK	0,165
154	HATAY	DEFNE	0,146
155	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,143
156	VAN	EDREMİT	0,137
157	ANKARA	KALECİK	0,082
158	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,076
159	ANKARA	EVREN	0,072
160	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,071
161	ANKARA	NALLIHAN	0,066

Genel olarak incelendiğinde Ekonomik Durum Endeksi'nde 161 ilçe düzeyinde Orta-Yüksek seviyesinde yoğunlaşma yaşandığı, ancak Orta düzeyde daha fazla sayıda ilçe olduğu görülmektedir. Bu endekste de Sosyal Kapsama alanında olduğu gibi en yüksek ve en düşük ilçeler düzeyinde kırılmalara rastlanılmaktadır.

Grafik 4. Ekonomik Durum Endeksi

EKONOMİK DURUM ENDEKSİ

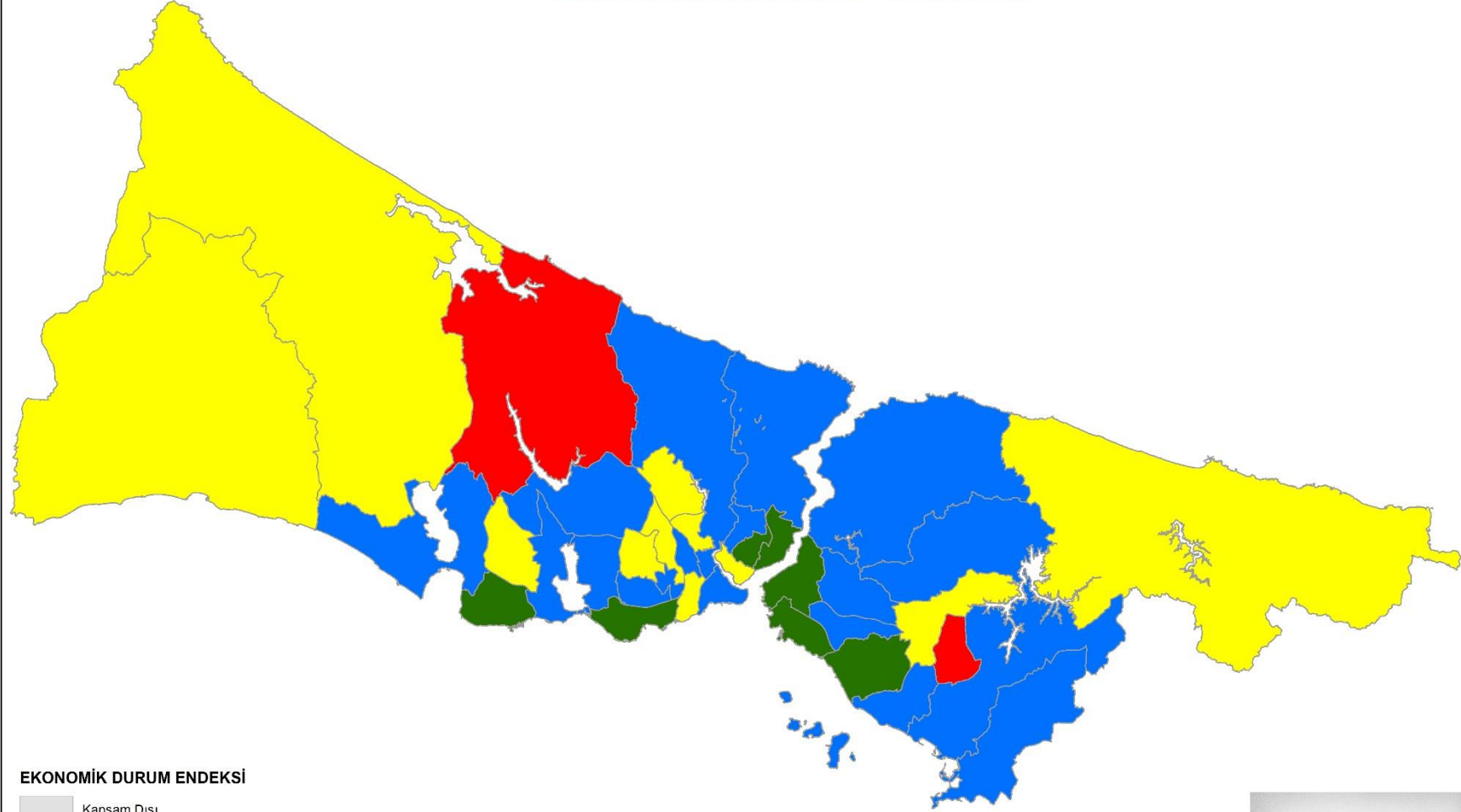
EKONOMİK DURUM ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

EKONOMİK DURUM ENDEKSİ

EKONOMİK DURUM ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

2.3.4. Eğitim Endeksi

Eğitim, insani gelişmenin temel boyutlarından biridir. UNDP'nin insani gelişme ölçümüne yönelik ilk baştan beri kullandığı formüllerin tümünde eğitime ilişkin veriler yerini korumuştur. 161 ilçeyi kapsayan İnsani Gelişme Endeksi'nin alt boyutlarından biri olan Eğitim Endeksi'nde ilk sıralarda İstanbul'dan Beşiktaş, Kadıköy ve Bakırköy, Ankara'dan Çankaya, İzmir'den Karşıyaka, Antalya'dan Konyaaltı ilçeleri yer almıştır. Sıralamadaki ilk 6 ilçe geçen yıl da ilk 6'da yer alan ilçelerdir. Endeksin sonunda ise Ankara'dan Çamlıdere ve Evren, Şanlıurfa'dan Eyyübiye ve Siverek, Diyarbakır'dan Ergani ve Bağlar, Kahramanmaraş'tan Dulkadiroğlu ve Gaziantep'ten Nizip ilçeleri sıralanmıştır. Görüldüğü üzere endeks sıralamasının sonunda yer alan bu ilçelerin önemli bir kısmı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer almaktadır. Endeks gruplamasında en yüksek grup olan Yeşil Bölgede geçen yıl sadece 6 ilçe bulunurken bu yıl bölgedeki ilçe sayısı 20'ye yükselmiştir. Yüksek grup olan Mavi Bölgede geçen yıl 57 bu yıl 63, orta grup olan Sarı Bölgede geçen yıl 79 bu yıl 61 ve düşük grup olan Kırmızı Bölgede ise 8 bu yıl 17 ilçe sınıflandırılmıştır.

Tablo 16. İGE-İ Eğitim Endeksi

	İL	İlçe	Eğitim Endeksi
1	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,981
2	ANKARA	ÇANKAYA	0,965
3	İSTANBUL	KADIKÖY	0,955
4	İZMİR	KARŞIYAKA	0,882
5	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,881
6	ANTALYA	KONYAALTI	0,850
7	İZMİR	NARLIDERE	0,844
8	BURSA	NİLÜFER	0,820
9	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,812
10	ADANA	ÇUKUROVA	0,806
11	SAMSUN	ATAKUM	0,796
12	ANKARA	ETİMESGUT	0,793
13	ANKARA	YENİMAHALLE	0,773
14	ANTALYA	MURATPAŞA	0,765
15	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,762
16	İZMİR	BALÇOVA	0,755
17	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,753
18	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,753
19	MERSİN	MEZİTLİ	0,738
20	İSTANBUL	MALTEPE	0,736
21	İZMİR	GAZİEMİR	0,724
22	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,706
23	İSTANBUL	SARIYER	0,705
24	ANKARA	GÖLBAŞI	0,698
25	İZMİR	URLA	0,695
26	KAYSERİ	TALAS	0,691
27	MERSİN	YENİŞEHİR	0,691
28	İZMİR	FOÇA	0,689

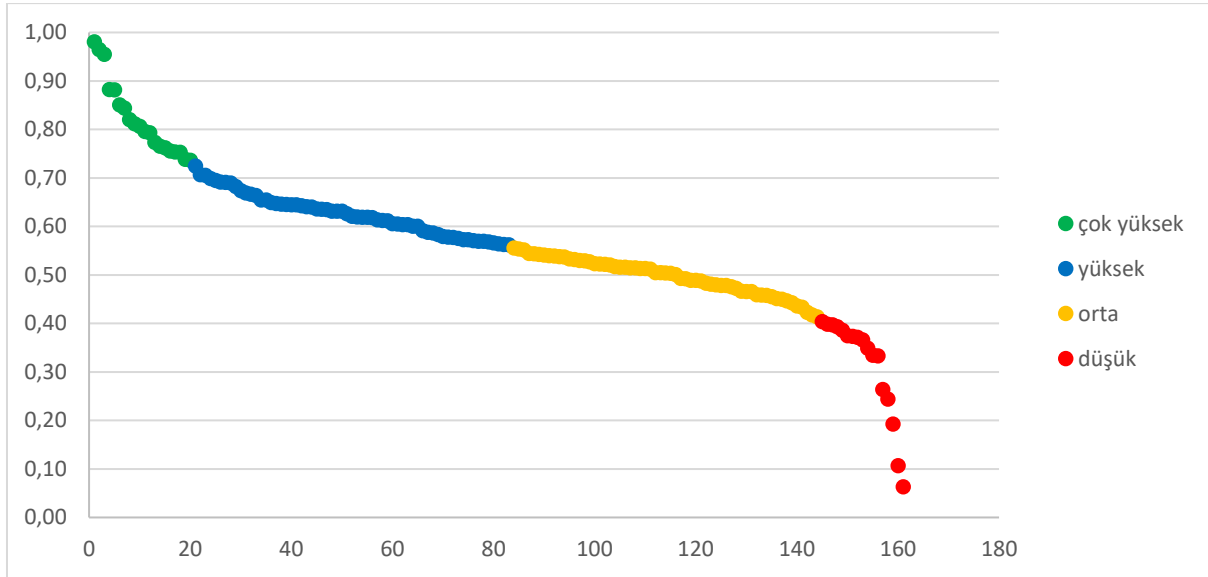
29	İZMİR	ÇEŞME	0,682
30	MUĞLA	BODRUM	0,674
31	İSTANBUL	KARTAL	0,669
32	İZMİR	ALİAĞA	0,666
33	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,663
34	İSTANBUL	ADALAR	0,654
35	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,654
36	İZMİR	ÇİĞLİ	0,649
37	KOCAELİ	İZMİT	0,647
38	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,645
39	İSTANBUL	TUZLA	0,645
40	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,644
41	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,644
42	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,642
43	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,641
44	İZMİR	BAYRAKLI	0,640
45	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,636
46	TRABZON	ORTAHİSAR	0,635
47	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,634
48	İZMİR	BORNOVA	0,631
49	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,631
50	İZMİR	KARABURUN	0,631
51	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,626
52	ANKARA	KEÇİÖREN	0,620
53	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,620
54	KONYA	SELÇUKLU	0,619
55	İZMİR	BUCA	0,618
56	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,618
57	MUĞLA	FETHİYE	0,613
58	İZMİR	KARABAĞLAR	0,612
59	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,611
60	SAMSUN	İLKADIM	0,605
61	İSTANBUL	AVCILAR	0,605
62	İSTANBUL	EYÜP	0,603
63	İZMİR	KONAK	0,603
64	İSTANBUL	BEYKOZ	0,600
65	KOCAELİ	DERİNCE	0,600
66	İZMİR	DİKİLİ	0,591
67	HATAY	İSKENDERUN	0,587
68	İSTANBUL	PENDİK	0,587
69	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,583
70	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,579
71	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,578
72	BALIKESİR	EDREMİT	0,577
73	İSTANBUL	FATİH	0,575
74	MANİSA	YUNUSEMRE	0,573
75	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,572

76	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,570
77	MALATYA	YEŞİLYURT	0,569
78	AYDIN	NAZİLLİ	0,569
79	ERZURUM	YAKUTİYE	0,568
80	İZMİR	MENEMEN	0,566
81	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,564
82	ANTALYA	ALANYA	0,562
83	ANTALYA	MANAVGAT	0,562
84	ORDU	ALTINORDU	0,555
85	ANKARA	PURSAKLAR	0,553
86	KOCAELİ	GEBZE	0,552
87	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,544
88	İZMİR	MENDERES	0,543
89	KONYA	MERAM	0,542
90	MANİSA	ŞEHZADELER	0,541
91	BURSA	OSMANGAZİ	0,540
92	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,539
93	ANKARA	MAMAK	0,537
94	ANTALYA	KEPEZ	0,537
95	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,533
96	ANKARA	BEYPAZARI	0,532
97	İZMİR	SELÇUK	0,530
98	HATAY	ANTAKYA	0,529
99	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,527
100	HATAY	DEFNE	0,523
101	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,522
102	KAYSERİ	KOCASINAN	0,522
103	İSTANBUL	ÇATALCA	0,520
104	MERSİN	ERDEMLİ	0,517
105	İZMİR	BERGAMA	0,516
106	ANKARA	SİNCAN	0,516
107	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,515
108	İSTANBUL	ESENYURT	0,515
109	İSTANBUL	ŞİLE	0,513
110	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,513
111	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,511
112	BURSA	YILDIRIM	0,505
113	ANKARA	ALTINDAĞ	0,504
114	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,504
115	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,503
116	İZMİR	KEMALPAŞA	0,500
117	ANKARA	POLATLI	0,492
118	ANKARA	ELMADAĞ	0,492
119	MANİSA	TURGUTLU	0,489
120	İZMİR	TORBALI	0,489
121	ANKARA	AKYURT	0,488
122	MALATYA	BATTALGAZİ	0,483

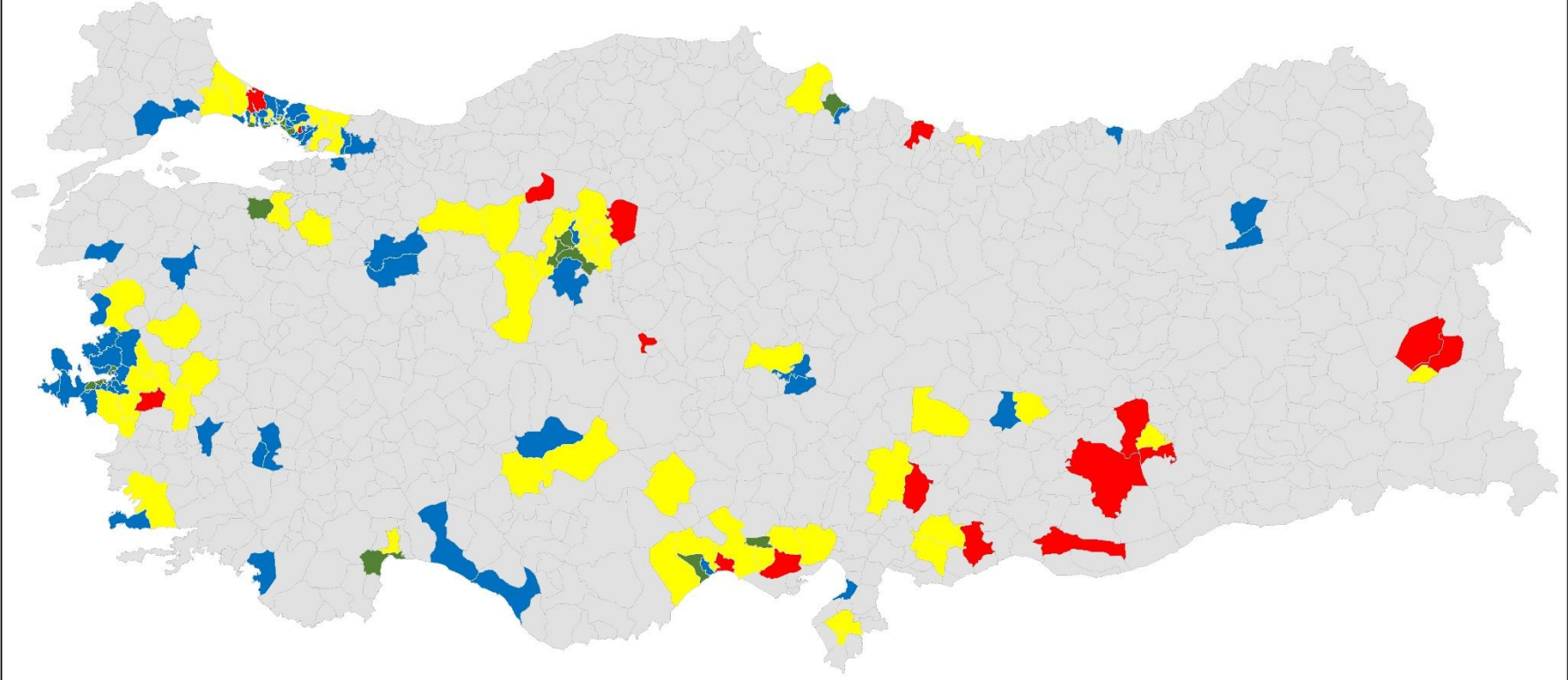
123	MUĞLA	MİLAS	0,481
124	ADANA	SARIÇAM	0,479
125	MERSİN	TARSUS	0,478
126	MANİSA	AKHİSAR	0,478
127	MANİSA	SALİHLİ	0,475
128	ADANA	SEYHAN	0,472
129	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,466
130	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,466
131	KONYA	EREĞLİ	0,465
132	ANKARA	NALLIHAN	0,459
133	ADANA	CEYHAN	0,458
134	İZMİR	ÖDEMiŞ	0,458
135	BURSA	İNEGÖL	0,455
136	KONYA	KARATAY	0,451
137	MERSİN	TOROSLAR	0,450
138	SAMSUN	BAFRA	0,446
139	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,443
140	İSTANBUL	ESENLER	0,436
141	ANKARA	ÇUBUK	0,433
142	VAN	EDREMİT	0,423
143	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,417
144	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,414
145	İZMİR	BAYINDIR	0,403
146	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,398
147	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,397
148	VAN	İPEKYOLU	0,393
149	MERSİN	AKDENİZ	0,386
150	ADANA	YÜREĞİR	0,374
151	ANKARA	KALECİK	0,373
152	VAN	TUŞBA	0,371
153	ORDU	ÜNYE	0,366
154	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,348
155	GAZİANTEP	NİZİP	0,334
156	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,333
157	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,263
158	ANKARA	EVREN	0,244
159	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,192
160	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,107
161	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,063

Eğitim endeksinde 161 ilçe düzeyinde Orta-Yüksek seviyesinde yoğunlaşma yaşanırken, Orta düzeyde daha fazla sayıda ilçenin olduğu anlaşılmaktadır. Endeksin kırılma noktaları, en yüksek grup ile en düşük ilçeler düzeyinde gerçekleşmiştir.

Grafik 5. Eğitim Endeksi

EĞİTİM ENDEKSİ

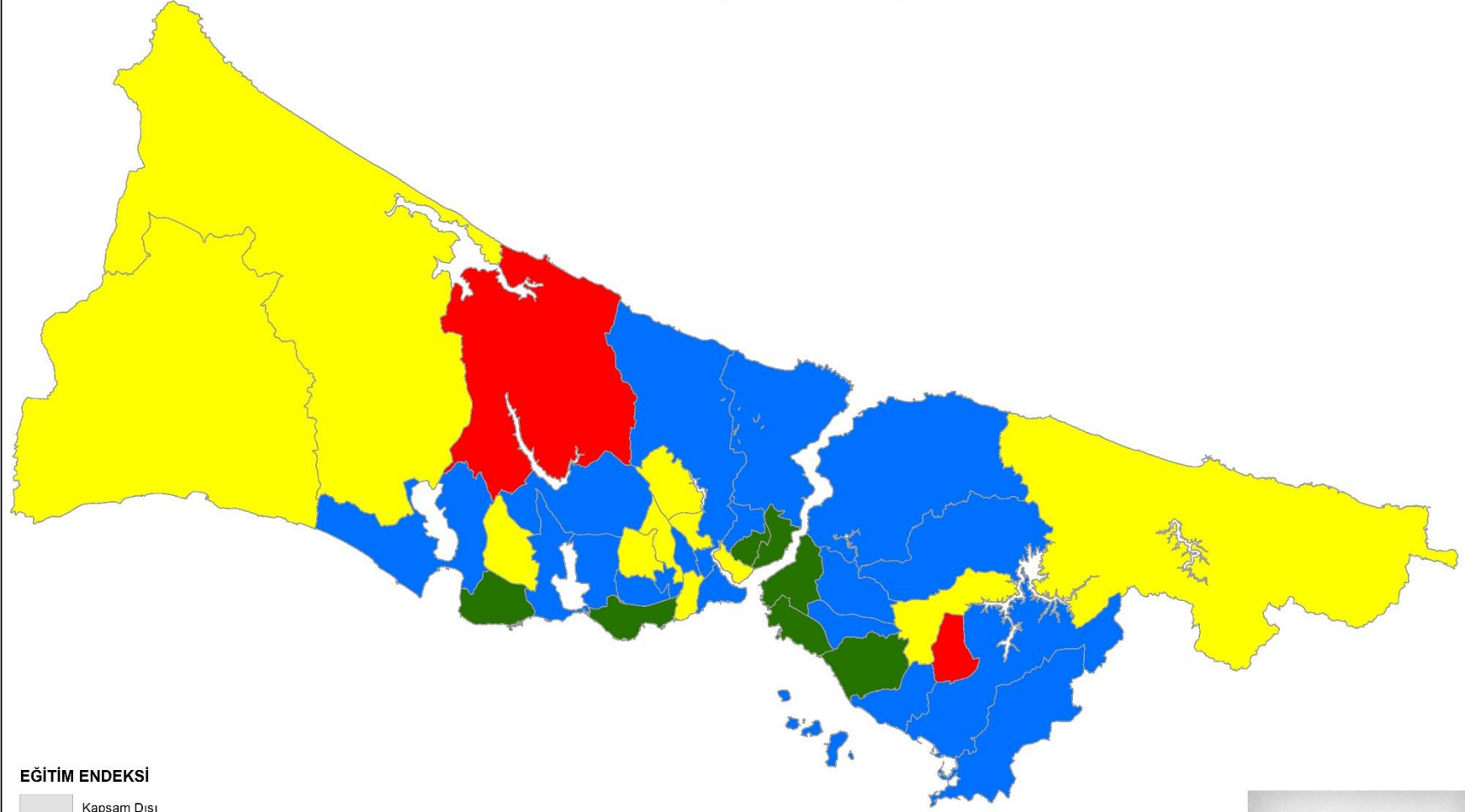
EĞİTİM ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

EĞİTİM ENDEKSİ

EĞİTİM ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

2.3.5. Sağlık Endeksi

Eğitim gibi sağlık alanındaki göstergeler, insani gelişmenin değişmeyen indikatörleri arasındadır. İlçeler düzeyinde oluşturulan ve İGE-İ'nin bir alt boyutu olan Sağlık Endeksi'nin sonuçlarına bakıldığında, İstanbul'dan Kadıköy, Şişli ve Fatih, Ankara'dan Çankaya ve Altındağ, İzmir'den Karabağlar, Balçova ve Bornova, Antalya'dan Muratpaşa ve Eskişehir'den Tepebaşı ilçelerinin ön sıralarda yer aldığı gözlenmektedir. Tuşba (Van), Pursaklar (Ankara), Çamlıdere (Ankara), Ergani (Diyarbakır) ve Derince (Kocaeli) ilçeleri ise sıralamanın sonlarındadır. Endeksteki en yüksek grup olan Yeşil Bölgede 9 ilçe bulunurken bu yıl 21 ilçe bu bölgede yer almıştır. Yüksek grup olan Mavi Bölgede geçen yıl 24 bu yıl 45, orta grup olan Sarı Bölgede geçen yıl 96 bu yıl 70 ve düşük grup olan Kırmızı Bölgede geçen yıl 21 bu yıl 24 ilçe sınıflandırılmıştır. Dolayısıyla sağlık alanında 161 ilçe düzeyinde Orta düzeyde yoğunlaşmanın olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan çeşitlilik açısından bakılırsa, Yeşil Bölgede 10 il temsil edilirken, Mavi Bölgede temsil edilen il sayısı 16'dır. İki bölge birlikte değerlendirildiğinde ise 19 ilin temsil edildiği gözlenmektedir.

Tablo 17. İGE-İ Sağlık Endeksi

	İL	İlçe	Sağlık Endeksi
1	İSTANBUL	KADIKÖY	0,896
2	ANTALYA	MURATPAŞA	0,800
3	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,796
4	İSTANBUL	FATİH	0,795
5	İZMİR	KARABAĞLAR	0,790
6	İZMİR	BALÇOVA	0,782
7	İSTANBUL	MALTEPE	0,750
8	İZMİR	BORNOVA	0,750
9	ANKARA	ÇANKAYA	0,745
10	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,740
11	BURSA	NİLÜFER	0,735
12	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,733
13	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,732
14	KOCAELİ	İZMİT	0,720
15	ANKARA	ALTINDAĞ	0,718
16	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,695
17	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,693
18	ANTALYA	ALANYA	0,693
19	İSTANBUL	ESENLER	0,691
20	ADANA	YÜREĞİR	0,690
21	SAMSUN	İLKADIM	0,681
22	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,677
23	AYDIN	NAZİLLİ	0,674
24	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,667
25	ADANA	SEYHAN	0,666

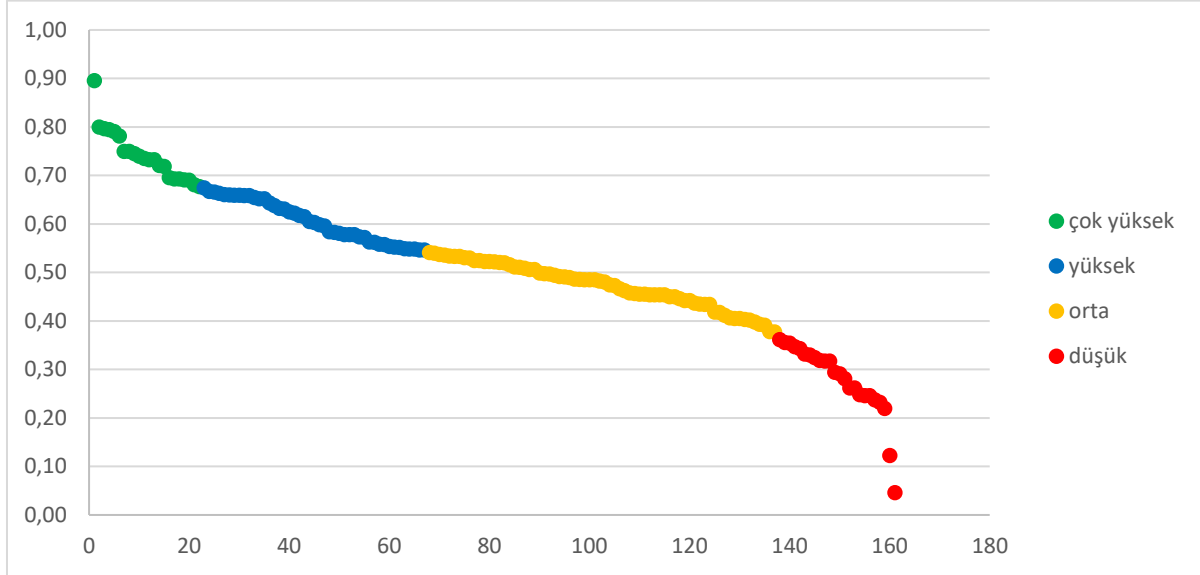
26	İZMİR	KARŞIYAKA	0,663
27	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,661
28	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,660
29	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,659
30	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,659
31	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,659
32	TRABZON	ORTAHİSAR	0,659
33	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,654
34	KOCAELİ	GEBZE	0,652
35	ANKARA	MAMAK	0,652
36	İSTANBUL	SARIYER	0,643
37	BURSA	İNEGÖL	0,638
38	KONYA	MERAM	0,632
39	HATAY	ANTAKYA	0,631
40	İSTANBUL	TUZLA	0,625
41	İSTANBUL	ŞİLE	0,622
42	ANKARA	SİNCAN	0,618
43	İZMİR	SELÇUK	0,615
44	ANKARA	POLATLI	0,605
45	KONYA	SELÇUKLU	0,603
46	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,599
47	MALATYA	BATTALGAZİ	0,596
48	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,584
49	MANİSA	TURGUTLU	0,583
50	BURSA	OSMANGAZİ	0,581
51	ANTALYA	KEPEZ	0,578
52	ADANA	ÇUKUROVA	0,578
53	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,578
54	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,573
55	İSTANBUL	KARTAL	0,572
56	İZMİR	URLA	0,563
57	ANTALYA	KONYAALTI	0,562
58	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,558
59	İZMİR	DİKİLİ	0,558
60	BURSA	YILDIRIM	0,553
61	ANKARA	YENİMAHALLE	0,553
62	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,552
63	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,549
64	İZMİR	BUCA	0,548
65	İSTANBUL	ESENYURT	0,548
66	İSTANBUL	AVCILAR	0,546
67	MUĞLA	BODRUM	0,546
68	İZMİR	NARLIDERE	0,541
69	KONYA	KARATAY	0,540
70	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,537
71	İZMİR	KONAK	0,536
72	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,534

73	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,533
74	İZMİR	KARABURUN	0,533
75	SAMSUN	ATAKUM	0,530
76	ANKARA	KEÇİÖREN	0,530
77	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,525
78	MERSİN	AKDENİZ	0,525
79	ANTALYA	MANAVGAT	0,523
80	MERSİN	TARSUS	0,523
81	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,522
82	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,521
83	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,520
84	ANKARA	ETİMESGUT	0,516
85	İZMİR	FOÇA	0,511
86	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,511
87	ORDU	ALTINORDU	0,509
88	İZMİR	GAZİEMİR	0,506
89	İZMİR	MENDERES	0,506
90	MERSİN	YENİŞEHİR	0,499
91	MALATYA	YEŞİLYURT	0,497
92	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,497
93	İZMİR	BERGAMA	0,494
94	MUĞLA	FETHİYE	0,492
95	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,491
96	İZMİR	ÇİĞLİ	0,490
97	İZMİR	MENEMEN	0,486
98	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,485
99	İSTANBUL	ÇATALCA	0,485
100	İSTANBUL	ADALAR	0,485
101	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,485
102	İSTANBUL	EYÜP	0,482
103	İZMİR	TORBALI	0,481
104	İZMİR	ÇEŞME	0,475
105	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,473
106	ERZURUM	YAKUTİYE	0,466
107	ANKARA	BEYPAZARI	0,463
108	MUĞLA	MİLAS	0,458
109	İZMİR	BAYINDIR	0,457
110	ANKARA	KALECİK	0,456
111	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,455
112	MANİSA	SALİHLİ	0,454
113	VAN	İPEKYOLU	0,454
114	İSTANBUL	PENDİK	0,454
115	İSTANBUL	BEYKOZ	0,454
116	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,450
117	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,450
118	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,446
119	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,442

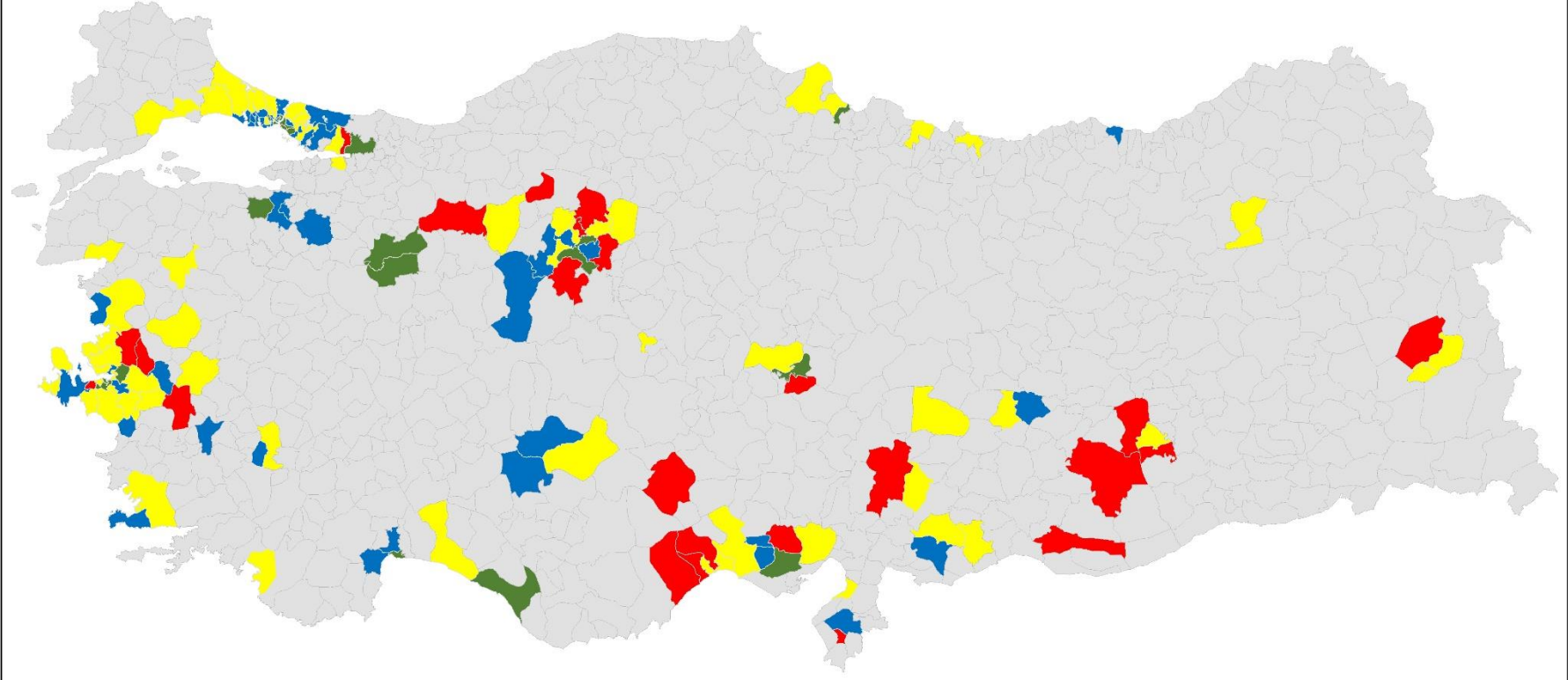
120	İZMİR	ALİAĞA	0,442
121	KAYSERİ	KOCASİNAN	0,437
122	HATAY	İSKENDERUN	0,435
123	VAN	EDREMİT	0,434
124	MANİSA	AKHİSAR	0,434
125	ANKARA	EVREN	0,418
126	BALIKESİR	EDREMİT	0,418
127	ORDU	ÜNYE	0,412
128	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,406
129	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,405
130	İZMİR	KEMALPAŞA	0,405
131	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,403
132	ADANA	CEYHAN	0,402
133	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,398
134	GAZİANTEP	NİZİP	0,393
135	SAMSUN	BAFRA	0,391
136	İZMİR	BAYRAKLI	0,378
137	ANKARA	AKYURT	0,377
138	MERSİN	ERDEMLİ	0,362
139	HATAY	DEFNE	0,356
140	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,355
141	MANİSA	ŞEHZADELER	0,347
142	ADANA	SARIÇAM	0,343
143	MANİSA	YUNUSEMRE	0,332
144	ANKARA	GÖLBAŞI	0,330
145	İZMİR	ÖDEMİŞ	0,324
146	ANKARA	NALLIHAN	0,319
147	KAYSERİ	TALAS	0,318
148	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,317
149	ANKARA	ÇUBUK	0,294
150	ANKARA	ELMADAĞ	0,291
151	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,281
152	MERSİN	TOROSLAR	0,262
153	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,262
154	KONYA	EREĞLİ	0,248
155	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,246
156	MERSİN	MEZİTLİ	0,246
157	KOCAELİ	DERİNCE	0,238
158	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,232
159	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,219
160	ANKARA	PURSAKLAR	0,122
161	VAN	TUŞBA	0,046

Sağlık Endeksi'nde gruplar arasındaki kırılmanın, en yüksek grup olan Yeşil Bölge ile en düşük grup olan Kırmızı Bölgede gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 6. Sağlık Endeksi

SAĞLIK ENDEKSİ

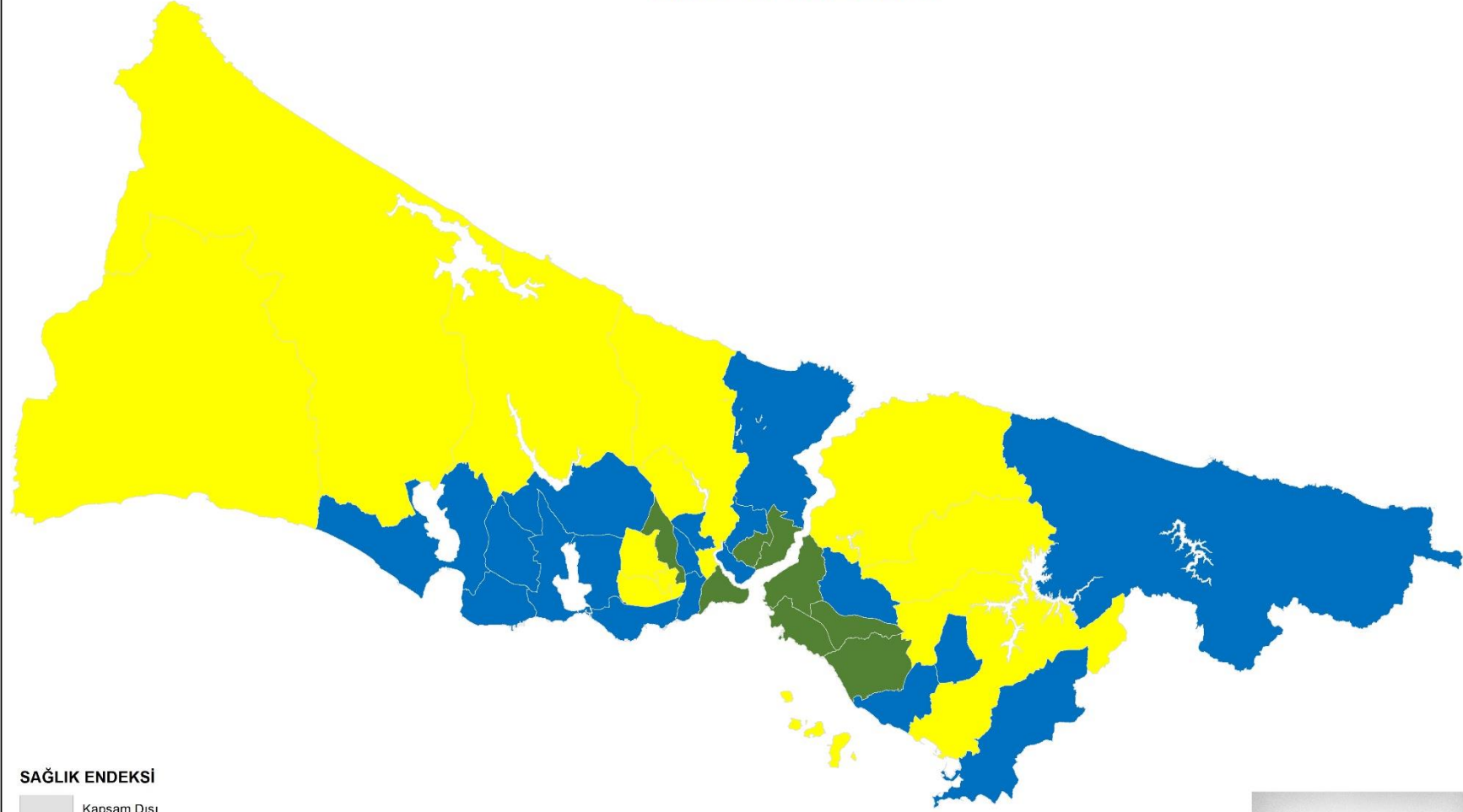
SAĞLIK ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

SAĞLIK ENDEKSİ

SAĞLIK ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

2.3.6. Sosyal Yaşam Endeksi

İlçeler düzeyinde hesaplanan İnsani Gelişme Endeksi'nin bir alt boyutu olan Sosyal Yaşam alanında; ilçedeki sinema, tiyatro, müze varlığı gibi veriler ile ilçe belediyesinin kültürel ve sosyal alanda yaptığı faaliyetler dikkate alınarak bir alt endeks oluşturulmuştur. Endekste önde gelen ilçelerin bağlı bulundukları iller açısından çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. İstanbul'dan Beşiktaş, Kadıköy, Beyoğlu ve Şişli, Ankara'dan Çankaya, İzmir'den Konak ve Karşıyaka ve Eskişehir'den Tepebaşı ilçeleri en yüksek grup olan Yeşil Bölgede yer alarak, Sosyal Yaşam Endeksi'nde öne çıkmıştır. Endeks sıralamasında en düşük skorlara sahip ilçeler ise Ünye (Ordu), Derince (Kocaeli), Ergani (Diyarbakır), Evren (Ankara) ve Kalecik (Ankara)'dır. Kategorik gruplar açısından bakıldığında en yüksek grup olan Yeşil Bölgede geçen yıl 7 ilçe kümelenmişken bu yıl bölgedeki ilçe sayısı 8 olmuştur. Yüksek grup olan Mavi Bölgede geçen yıl 38 bu yıl 39, Orta grup olan Sarı Bölgede geçen yıl 79 bu yıl 68 ve Düşük grup olan Kırmızı Bölgede ise geçen yıl 26 bu yıl 46 ilçe sınıflandırılmıştır. Dolayısıyla sosyal yaşam alanında insani gelişme açısından, araştırma kapsamındaki 161 ilçe boyutunda orta düzeyde yoğunlaşmanın yaşandığı gözlenmektedir.

Tablo 18. İGE-İ Sosyal Yaşam Endeksi

	İL	İlçe	Sosyal Yaşam Endeksi
1	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,900
2	İSTANBUL	KADIKÖY	0,888
3	ANKARA	ÇANKAYA	0,775
4	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,775
5	İZMİR	KONAK	0,713
6	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,688
7	İZMİR	KARŞIYAKA	0,688
8	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,675
9	İSTANBUL	SARIYER	0,650
10	ANKARA	YENİMAHALLE	0,625
11	İSTANBUL	FATİH	0,613
12	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,613
13	İSTANBUL	AVCILAR	0,600
14	İSTANBUL	TUZLA	0,588
15	ANTALYA	MURATPAŞA	0,575
16	İZMİR	BORNOVA	0,575
17	BURSA	NİLÜFER	0,575
18	KOCAELİ	İZMİT	0,575
19	ANKARA	ALTINDAĞ	0,575
20	BURSA	OSMANGAZİ	0,575
21	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,575
22	İSTANBUL	EYÜP	0,513
23	ANKARA	KEÇİÖREN	0,500
24	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,475
25	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,475

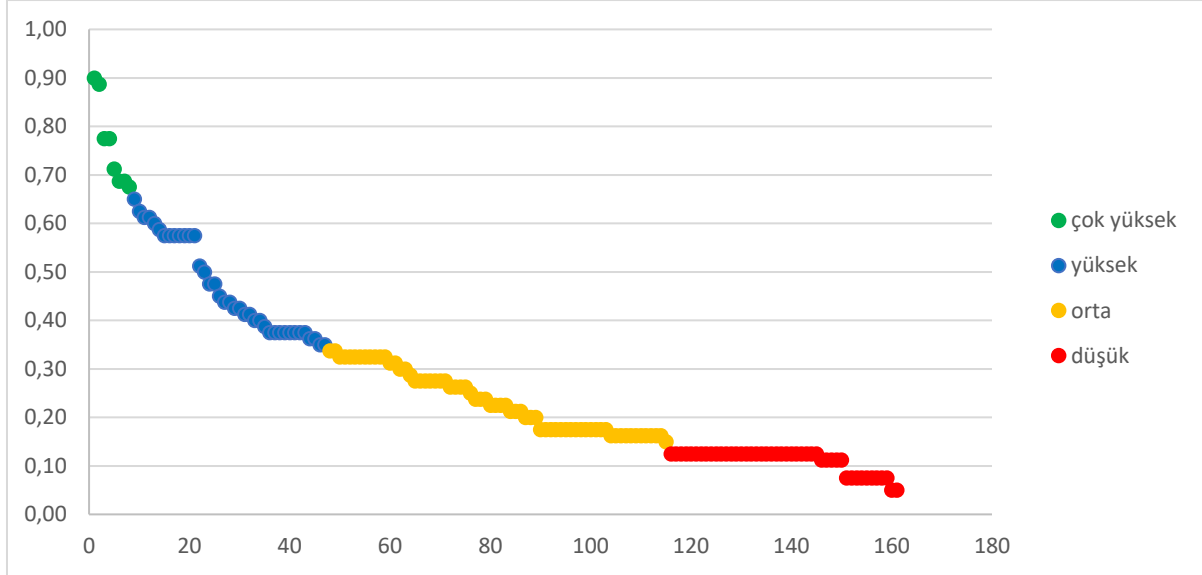
26	BALIKESİR	EDREMİT	0,450
27	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,438
28	İSTANBUL	PENDİK	0,438
29	İZMİR	SELÇUK	0,425
30	MERSİN	AKDENİZ	0,425
31	İSTANBUL	ESENLER	0,413
32	AYDIN	NAZİLLİ	0,413
33	ANKARA	POLATLI	0,400
34	İSTANBUL	ÇATALCA	0,400
35	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,388
36	KONYA	MERAM	0,375
37	KONYA	SELÇUKLU	0,375
38	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,375
39	İZMİR	GAZİEMİR	0,375
40	KAYSERİ	KOCASINAN	0,375
41	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,375
42	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,375
43	MUĞLA	BODRUM	0,375
44	İSTANBUL	KARTAL	0,363
45	BURSA	YILDIRIM	0,363
46	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,350
47	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,350
48	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,338
49	İZMİR	BAYRAKLI	0,338
50	TRABZON	ORTAHİSAR	0,325
51	BURSA	İNEGÖL	0,325
52	KONYA	KARATAY	0,325
53	SAMSUN	ATAKUM	0,325
54	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,325
55	İZMİR	TORBALI	0,325
56	ANKARA	BEYPAZARI	0,325
57	ANKARA	GÖLBAŞI	0,325
58	İZMİR	ÖDEMİŞ	0,325
59	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,325
60	SAMSUN	İLKADIM	0,313
61	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,313
62	ANTALYA	KEPEZ	0,300
63	MERSİN	TARSUS	0,300
64	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,288
65	ADANA	SEYHAN	0,275
66	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,275
67	İSTANBUL	ESENYURT	0,275
68	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,275
69	İSTANBUL	ADALAR	0,275
70	İSTANBUL	BEYKOZ	0,275
71	ANKARA	ÇUBUK	0,275
72	ANTALYA	ALANYA	0,263

73	ANKARA	SİNCAN	0,263
74	ANTALYA	KONYAALTI	0,263
75	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,263
76	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,250
77	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,238
78	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,238
79	KAYSERİ	TALAS	0,238
80	İSTANBUL	MALTEPE	0,225
81	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,225
82	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,225
83	MUĞLA	FETHİYE	0,225
84	İZMİR	URLA	0,213
85	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,213
86	ADANA	CEYHAN	0,213
87	İZMİR	BALÇOVA	0,200
88	ANTALYA	MANAVGAT	0,200
89	VAN	EDREMİT	0,200
90	ADANA	YÜREĞİR	0,175
91	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,175
92	KOCAELİ	GEBZE	0,175
93	HATAY	ANTAKYA	0,175
94	ADANA	ÇUKUROVA	0,175
95	İZMİR	NARLIDERE	0,175
96	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,175
97	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,175
98	MERSİN	YENİŞEHİR	0,175
99	İZMİR	BERGAMA	0,175
100	İZMİR	ÇEŞME	0,175
101	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,175
102	HATAY	İSKENDERUN	0,175
103	SAMSUN	BAFRA	0,175
104	İZMİR	KARABAĞLAR	0,163
105	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,163
106	MALATYA	BATTALGAZİ	0,163
107	İZMİR	BUCA	0,163
108	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,163
109	İZMİR	FOÇA	0,163
110	MALATYA	YEŞİLYURT	0,163
111	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,163
112	MANİSA	AKHİSAR	0,163
113	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,163
114	ANKARA	ELMADAĞ	0,163
115	İZMİR	MENEMEN	0,150
116	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,125
117	ANKARA	MAMAK	0,125
118	İSTANBUL	ŞİLE	0,125
119	MANİSA	TURGUTLU	0,125

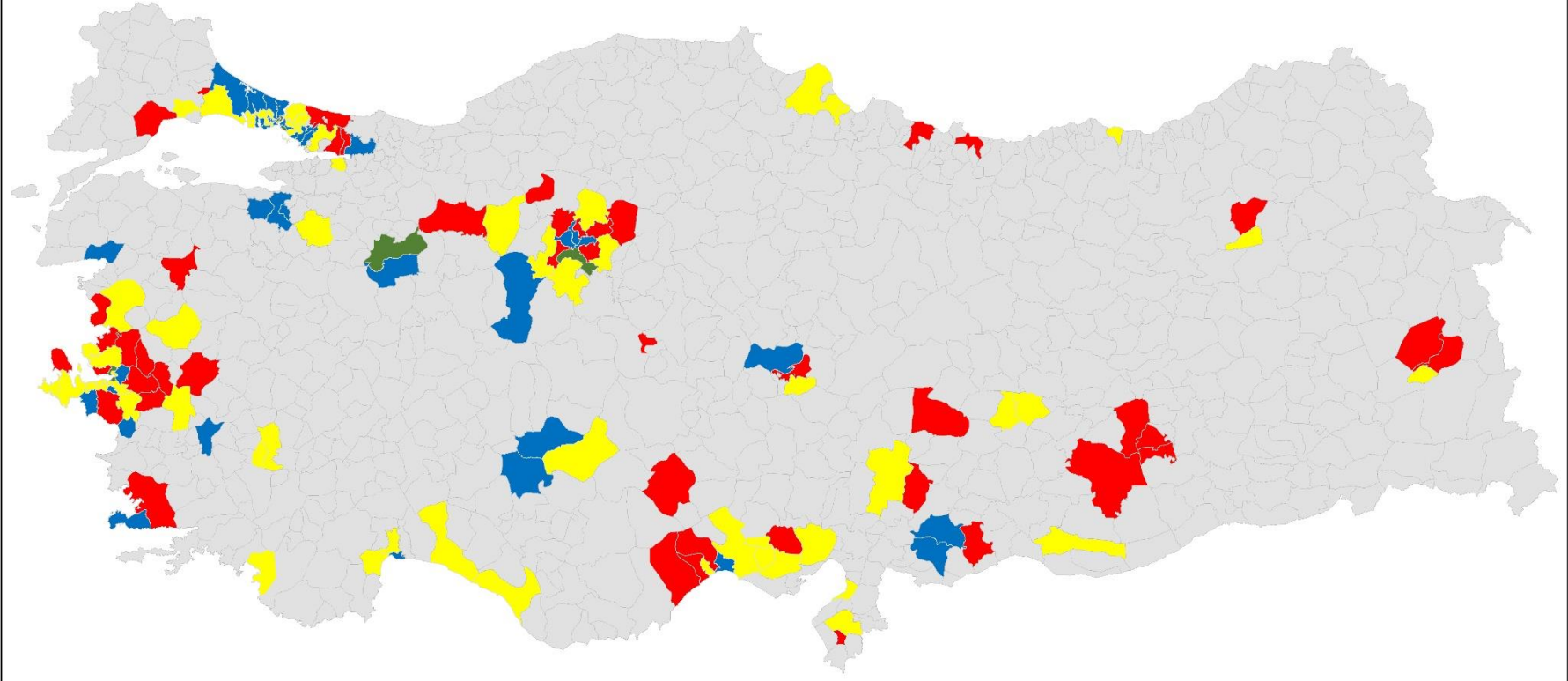
120	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,125
121	ANKARA	ETİMESGUT	0,125
122	ORDU	ALTINORDU	0,125
123	İZMİR	ÇİĞLİ	0,125
124	ERZURUM	YAKUTİYE	0,125
125	MUĞLA	MİLAS	0,125
126	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,125
127	MANİSA	SALİHLİ	0,125
128	VAN	İPEKYOLU	0,125
129	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,125
130	İZMİR	ALİAĞA	0,125
131	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,125
132	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,125
133	GAZİANTEP	NİZİP	0,125
134	ANKARA	AKYURT	0,125
135	MERSİN	ERDEMLİ	0,125
136	HATAY	DEFNE	0,125
137	MANİSA	ŞEHZADELER	0,125
138	MANİSA	YUNUSEMRE	0,125
139	ANKARA	NALLIHAN	0,125
140	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,125
141	MERSİN	TOROSLAR	0,125
142	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,125
143	MERSİN	MEZİTLİ	0,125
144	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,125
145	ANKARA	PURSAKLAR	0,125
146	İZMİR	KARABURUN	0,113
147	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,113
148	İZMİR	BAYINDIR	0,113
149	İZMİR	KEMALPAŞA	0,113
150	VAN	TUŞBA	0,113
151	İZMİR	DİKİLİ	0,075
152	İZMİR	MENDERES	0,075
153	ANKARA	KALECİK	0,075
154	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,075
155	ANKARA	EVREN	0,075
156	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,075
157	ADANA	SARIÇAM	0,075
158	KONYA	EREĞLİ	0,075
159	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,075
160	ORDU	ÜNYE	0,050
161	KOCAELİ	DERİNCE	0,050

Daha çok en yüksek grupta kırılmaların yaşandığı Sosyal Yaşam alanında, düşük gruplarda ki kırılmalar da dikkat çekicidir.

Grafik 7. Sosyal Yaşam Endeksi

SOSYAL YAŞAM ENDEKSİ

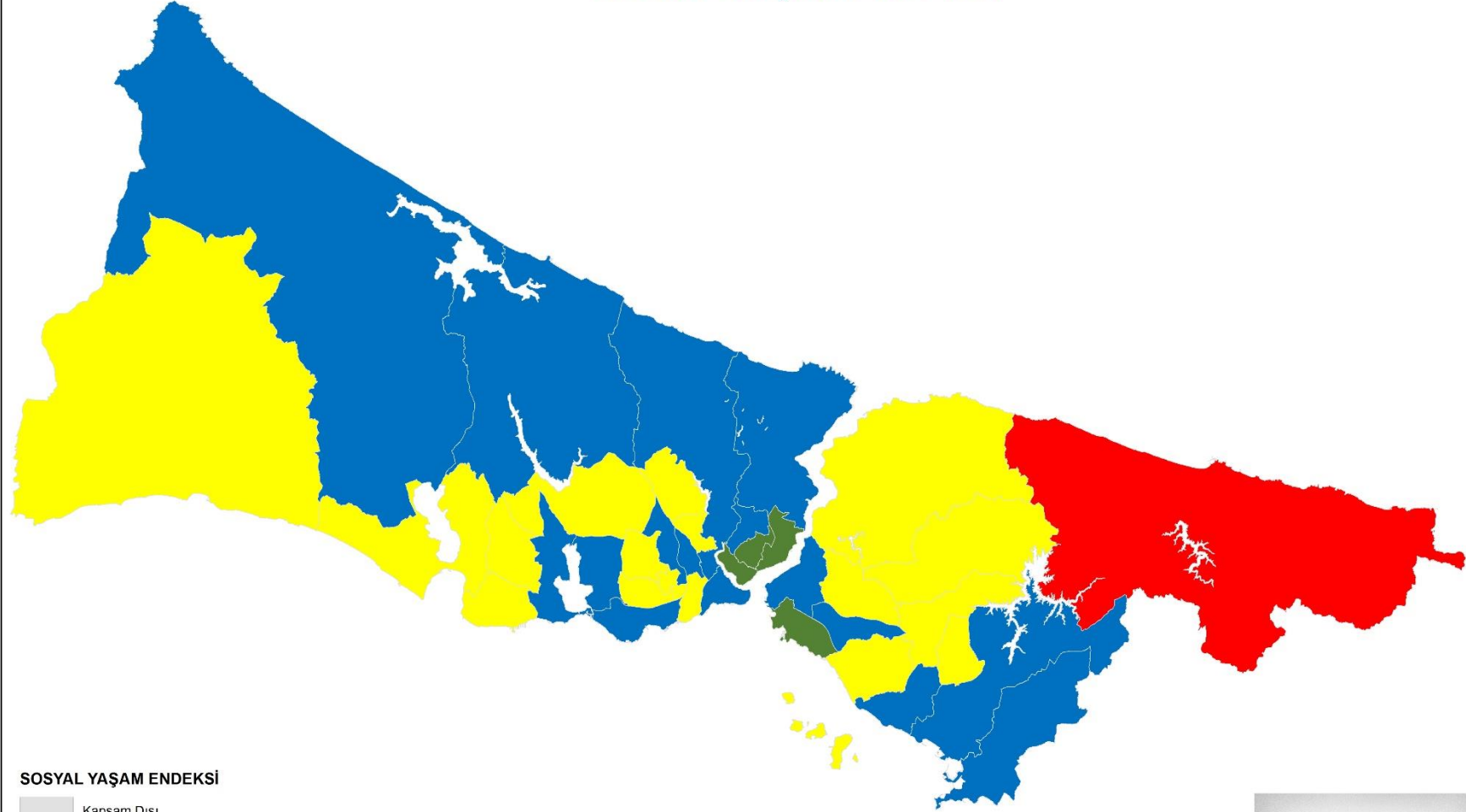
SOSYAL YAŞAM ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

SOSYAL YAŞAM ENDEKSİ

SOSYAL YAŞAM ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

2.3.7. Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi

Araştırma kapsamında 161 ilçe düzeyinde çevre ve ulaşım ilişkin oldukça kısıtlı veri setine ulaşılabilmektedir. En temel göstergelerden, kişi başına düşen yeşil alan konusunda sağlıklı bir veri seti elde edilememiştir. Öte yandan asfalt yol oranı, trafik yoğunluğu, elektrik, su ve kanalizasyona ilişkin altyapı verileri güncel olmadığından değerlendirilmeye dâhil edilememiştir. Bu bağlamda ilçede raylı sistemlerin varlığı, ilçe belediyesinin çevreye dönük yaptığı faaliyetlerin çeşitliliği ve etkinliği dikkate alınarak Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi hesaplanmıştır. Endeksin sonuçlarına göre, İstanbul'dan Şişli, Güngören, Başakşehir ve Bayrampaşa ilçeleri ön sıralarda yer almıştır. İstanbul'un dışında İzmir, Ankara, Bursa ve Antalya'dan gelen ilçeler sıralamada öndedir. Sıralamanın sonunda ise Derince (Kocaeli), Ergani (Diyarbakır) ve Evren (Ankara) ilçeleri sıralanmıştır. Endeks kümelemesinde en yüksek grup olan Yeşil Bölgede geçen yıl 7 ilçe yer alırken, bu yıl 20 ilçe bu bölgede bulunmaktadır. Yüksek grup olan Mavi Bölgede geçen yıl 39 bu yıl 50, orta grup olan Sarı Bölgede geçen yıl 53 bu yıl 37 ve düşük grup olan Kırmızı Bölgede ise geçen yıl 51 bu yıl 53 ilçe kümelenmiştir. Dolayısıyla çevre ve ulaşım alanında ilçelerin genel görünümü orta-alt seviyede yoğunlaşmıştır.

Tablo 19. İGE-İ Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi

	İL	İlçe	Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi
1	İSTANBUL	ŞİŞLİ	0,950
2	İSTANBUL	GÜNGÖREN	0,875
3	İSTANBUL	BAŞAKŞEHİR	0,825
4	İSTANBUL	BAYRAMPAŞA	0,813
5	İSTANBUL	KÜÇÜKÇEKMECE	0,813
6	İSTANBUL	BEŞİKTAŞ	0,775
7	İSTANBUL	ÜMRANİYE	0,775
8	İZMİR	KEMALPAŞA	0,775
9	İZMİR	GÜZELBAHÇE	0,750
10	İZMİR	MENEMEN	0,750
11	BURSA	NİLÜFER	0,725
12	ANTALYA	KEPEZ	0,725
13	İSTANBUL	MALTEPE	0,725
14	ANTALYA	KONYAALTI	0,713
15	ANKARA	ÇANKAYA	0,700
16	İZMİR	KONAK	0,700
17	İZMİR	GAZİEMİR	0,700
18	İZMİR	ÖDEMİŞ	0,700
19	İZMİR	BALÇOVA	0,700
20	ADANA	ÇUKUROVA	0,700
21	ESKİŞEHİR	TEPEBAŞI	0,675
22	BURSA	YILDIRIM	0,675
23	İSTANBUL	PENDİK	0,663

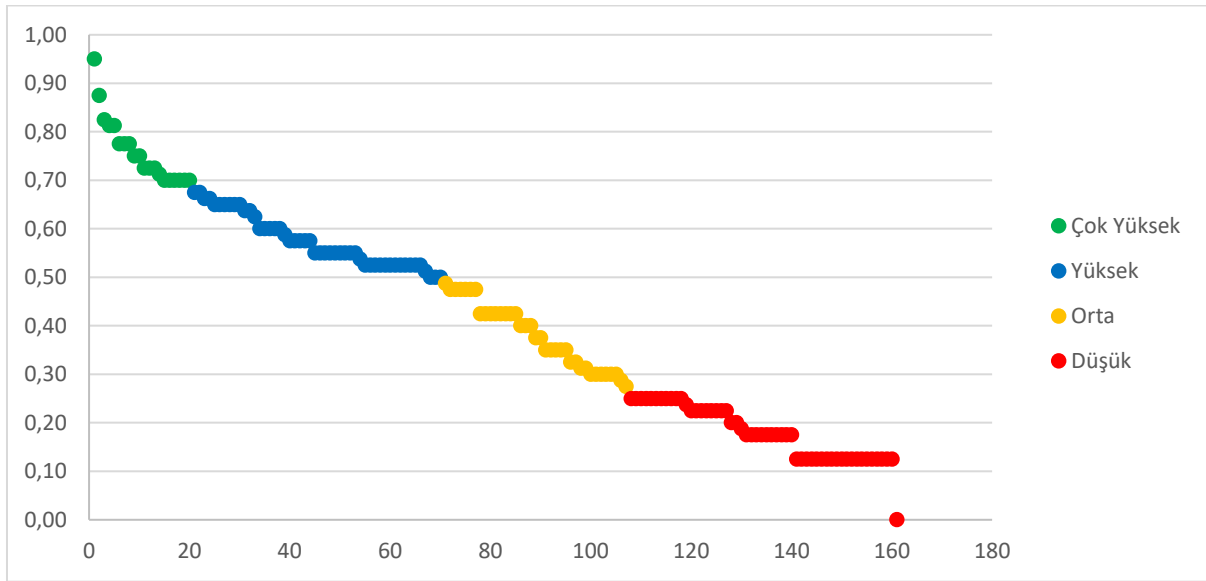
24	KAYSERİ	KOCASİNAN	0,663
25	İSTANBUL	KADIKÖY	0,650
26	KOCAELİ	İZMİT	0,650
27	İSTANBUL	KAĞITHANE	0,650
28	İSTANBUL	ESENLER	0,650
29	SAMSUN	ATAKUM	0,650
30	İZMİR	ÇİĞLİ	0,650
31	İSTANBUL	KARTAL	0,638
32	İSTANBUL	BEYLİKDÜZÜ	0,638
33	İZMİR	KARABAĞLAR	0,625
34	ANKARA	YENİMAHALLE	0,600
35	İSTANBUL	AVCILAR	0,600
36	İSTANBUL	BAKIRKÖY	0,600
37	BURSA	İNEGÖL	0,600
38	İZMİR	ALİAĞA	0,600
39	İSTANBUL	ÜSKÜDAR	0,588
40	İSTANBUL	FATİH	0,575
41	ANKARA	ALTINDAĞ	0,575
42	BURSA	OSMANGAZİ	0,575
43	ANKARA	ETİMESGUT	0,575
44	İZMİR	KARABURUN	0,575
45	ESKİŞEHİR	ODUNPAZARI	0,550
46	ANTALYA	MURATPAŞA	0,550
47	GAZİANTEP	ŞEHİTKAMİL	0,550
48	KONYA	KARATAY	0,550
49	SAMSUN	İLKADIM	0,550
50	KAYSERİ	TALAS	0,550
51	İSTANBUL	SULTANGAZİ	0,550
52	İSTANBUL	ZEYTİNBURNU	0,550
53	İZMİR	BUCA	0,550
54	İSTANBUL	GAZİOSMANPAŞA	0,538
55	İSTANBUL	TUZLA	0,525
56	ANTALYA	ALANYA	0,525
57	İSTANBUL	BÜYÜKÇEKMECE	0,525
58	ANTALYA	MANAVGAT	0,525
59	MALATYA	YEŞİLYURT	0,525
60	İSTANBUL	BEYOĞLU	0,525
61	İZMİR	KARŞIYAKA	0,525
62	İZMİR	BORNOVA	0,525
63	İZMİR	SELÇUK	0,525
64	İSTANBUL	ATAŞEHİR	0,525
65	İSTANBUL	ÇEKMEKÖY	0,525
66	İZMİR	BERGAMA	0,525
67	İSTANBUL	EYÜP	0,513
68	ANKARA	KEÇİÖREN	0,500
69	İZMİR	TORBALI	0,500
70	İSTANBUL	BAHÇELİEVLER	0,500

71	GAZİANTEP	ŞAHİNBEY	0,488
72	KONYA	SELÇUKLU	0,475
73	İZMİR	NARLIDERE	0,475
74	İSTANBUL	BAĞCILAR	0,475
75	İZMİR	FOÇA	0,475
76	KAYSERİ	MELİKGAZİ	0,475
77	İSTANBUL	SARIYER	0,475
78	İZMİR	BAYRAKLI	0,425
79	ADANA	SEYHAN	0,425
80	ADANA	CEYHAN	0,425
81	İZMİR	ÇEŞME	0,425
82	GAZİANTEP	NİZİP	0,425
83	İZMİR	BAYINDIR	0,425
84	İZMİR	DİKİLİ	0,425
85	İZMİR	MENDERES	0,425
86	MUĞLA	BODRUM	0,400
87	İSTANBUL	BEYKOZ	0,400
88	TEKİRDAĞ	SÜLEYMANPAŞA	0,400
89	ANKARA	GÖLBAŞI	0,375
90	KAHRAMANMARAŞ	ONİKİŞUBAT	0,375
91	ANKARA	ÇUBUK	0,350
92	MUĞLA	FETHİYE	0,350
93	ANKARA	MAMAK	0,350
94	MUĞLA	MİLAS	0,350
95	ŞANLIURFA	SİVEREK	0,350
96	HATAY	İSKENDERUN	0,325
97	MANİSA	AKHİSAR	0,325
98	TEKİRDAĞ	ÇORLU	0,313
99	DENİZLİ	PAMUKKALE	0,313
100	İSTANBUL	ESENYURT	0,300
101	İSTANBUL	SİLİVRİ	0,300
102	MALATYA	BATTALGAZİ	0,300
103	MANİSA	YUNUSEMRE	0,300
104	ANKARA	PURSAKLAR	0,300
105	ADANA	SARIÇAM	0,300
106	VAN	EDREMİT	0,288
107	İSTANBUL	ŞİLE	0,275
108	MERSİN	AKDENİZ	0,250
109	ERZURUM	PALANDÖKEN	0,250
110	ANKARA	BEYPAZARI	0,250
111	İZMİR	URLA	0,250
112	MANİSA	SALİHLİ	0,250
113	VAN	İPEKYOLU	0,250
114	MERSİN	ERDEMLİ	0,250
115	HATAY	DEFNE	0,250
116	VAN	TUŞBA	0,250
117	KAHRAMANMARAŞ	DULKADİROĞLU	0,250

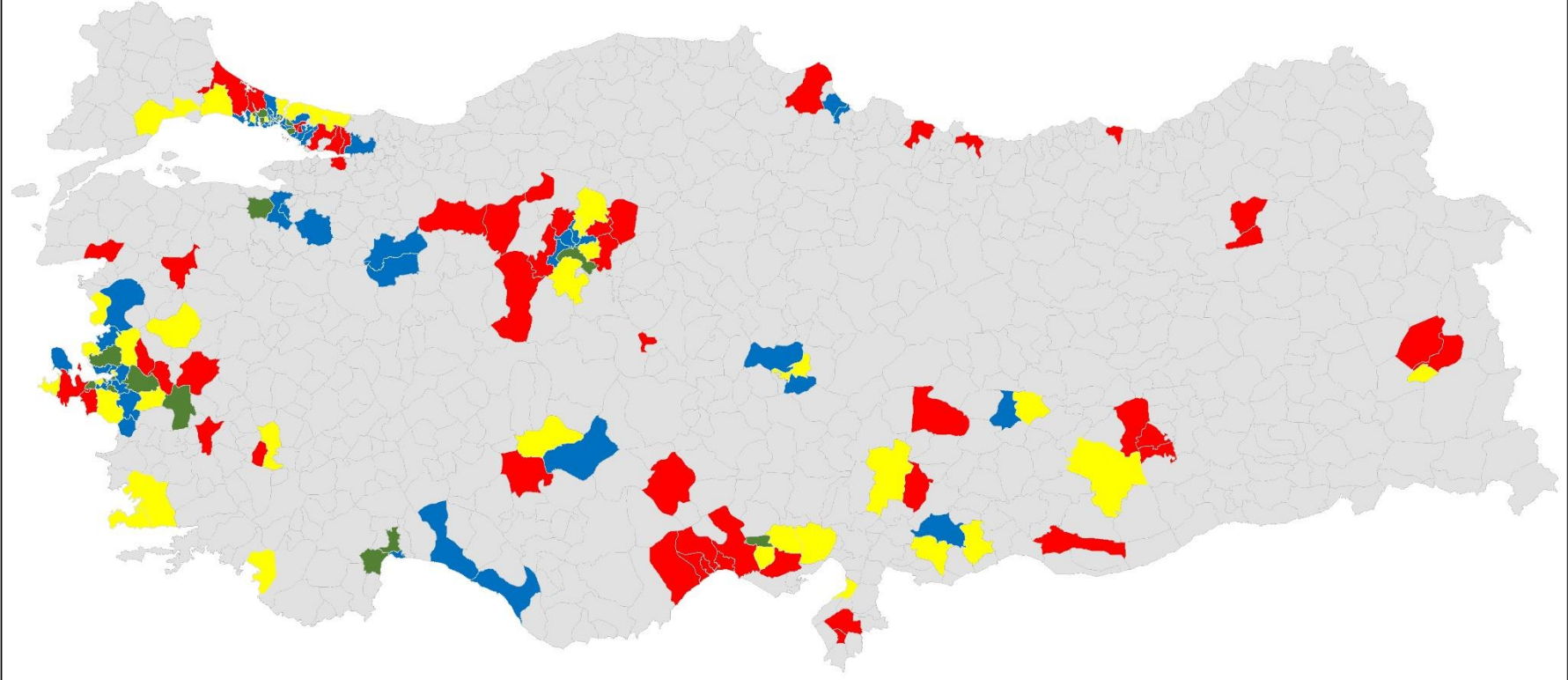
118	BALIKESİR	ALTIEYLÜL	0,250
119	ANKARA	SİNCAN	0,238
120	ANKARA	POLATLI	0,225
121	KONYA	MERAM	0,225
122	İSTANBUL	ADALAR	0,225
123	İSTANBUL	SULTANBEYLİ	0,225
124	KOCAELİ	GEBZE	0,225
125	ANKARA	ELMADAĞ	0,225
126	TEKİRDAĞ	ÇERKEZKÖY	0,225
127	ANKARA	AKYURT	0,225
128	TRABZON	ORTAHİSAR	0,200
129	ANKARA	KAHRAMANKAZAN	0,200
130	KONYA	EREĞLİ	0,188
131	İSTANBUL	ÇATALCA	0,175
132	İSTANBUL	ARNAVUTKÖY	0,175
133	İZMİR	SEFERİHİSAR	0,175
134	ADANA	YÜREĞİR	0,175
135	HATAY	ANTAKYA	0,175
136	MERSİN	YENİŞEHİR	0,175
137	KOCAELİ	GÖLCÜK	0,175
138	ORDU	ALTINORDU	0,175
139	ANKARA	NALLIHAN	0,175
140	ORDU	ÜNYE	0,175
141	BALIKESİR	EDREMİT	0,125
142	AYDIN	NAZİLLİ	0,125
143	ŞANLIURFA	EYYÜBİYE	0,125
144	MERSİN	TARSUS	0,125
145	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	0,125
146	İSTANBUL	SANCAKTEPE	0,125
147	SAMSUN	BAFRA	0,125
148	MANİSA	TURGUTLU	0,125
149	ERZURUM	YAKUTİYE	0,125
150	KOCAELİ	KÖRFEZ	0,125
151	KAHRAMANMARAŞ	ELBİSTAN	0,125
152	DİYARBAKIR	KAYAPINAR	0,125
153	MANİSA	ŞEHZADELER	0,125
154	DİYARBAKIR	BAĞLAR	0,125
155	MERSİN	TOROSLAR	0,125
156	MERSİN	MEZİTLİ	0,125
157	ANKARA	ÇAMLIDERE	0,125
158	ANKARA	KALECİK	0,125
159	ANKARA	EVREN	0,125
160	DİYARBAKIR	ERGANİ	0,125
161	KOCAELİ	DERİNCE	0,000

Çevre ve Ulaşım alanında özellikle en yüksek ve orta grupta kırılımlara rastlanmaktadır.

Grafik 8. Belediye ve Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi

BELEDİYE ÇEVRESEL PERFORMANS ve ULAŞIM ENDEKSİ

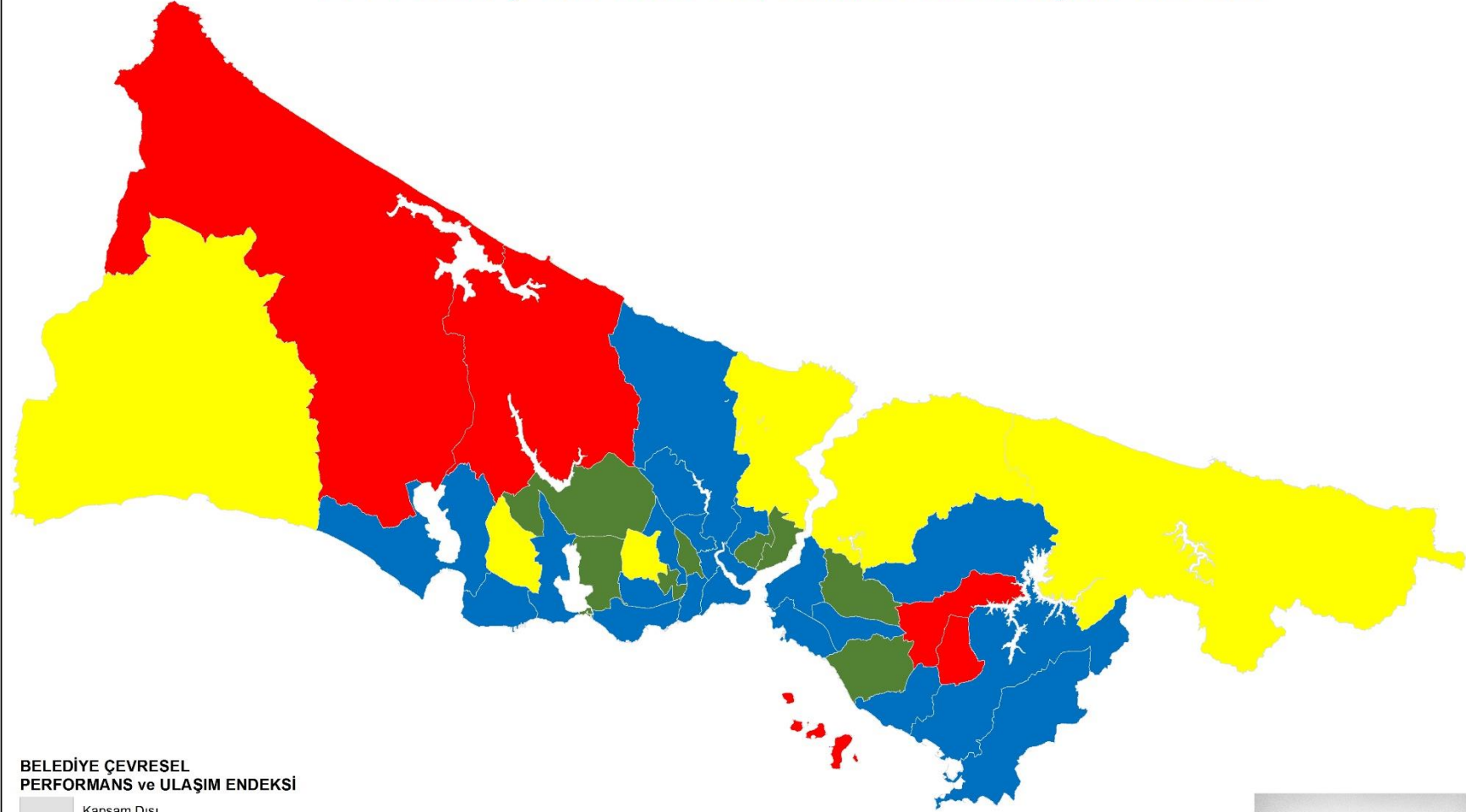
BELEDİYE ÇEVRESEL PERFORMANS ve ULAŞIM ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

BELEDİYE ÇEVRESEL PERFORMANS ve ULAŞIM ENDEKSİ

BELEDİYE ÇEVRESEL PERFORMANS ve ULAŞIM ENDEKSİ

- Kapsam Dışı
- Düşük İnsani Gelişme
- Orta İnsani Gelişme
- Yüksek İnsani Gelişme
- Çok Yüksek İnsani Gelişme

mapaktif

GENEL DEĞERLENDİRME

İnsani gelişme, çok boyutlu ve ölçülmesi güç soyut bir kavramdır. Ortalamalardan hareketle hesaplamalar yapılmakta ve endeksler üretilmektedir. Ülkelerin karşılaştırıldığı makro endekslerin dışında küçük yerleşim birimlerinin karşılaştırıldığı mikro endekslerin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu çalışmada soyut bir kavram olan insani gelişme, Türkiye’de büyükşehir sınırları içinde yer alan en fazla nüfusa sahip 161 ilçe düzeyinde analiz edilmiş ve endeksler üretilmiştir. Öte yandan analiz kapsamında dahil edilmek istense de veri eksikliği nedeniyle endeks dışında kalan 25 ilçe söz konusudur.

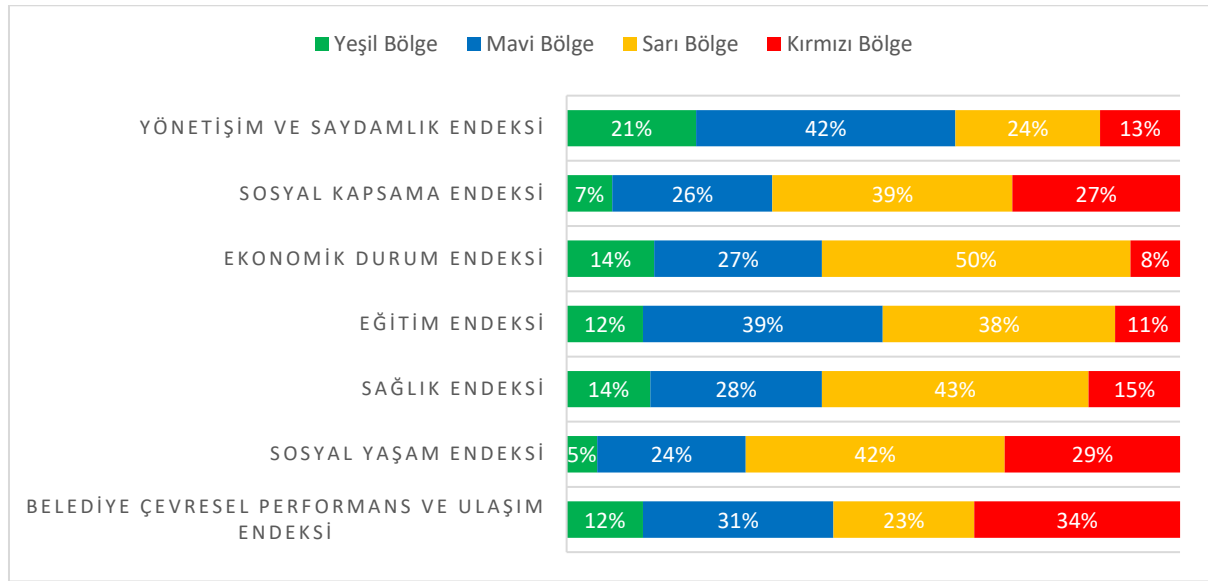
Bu çalışma, yerel yönetimlerin katkısıyla insani gelişmenin hızlandırılabileceği düşüncesiyle ortaya konulmuştur. Analizde kullanılan verilerin önemli bir kısmı ilçe belediyelerine ait raporlardan ve ilçe belediyelerinin resmi internet sitelerinden derlenmiştir. Ayrıca “gizli müşteri” yöntemi ile belediyelerden veri elde edilerek endekse dâhil edilmiştir.

Endeksin ana sonuçları, İGE-İ Endeksi ve alt boyutlara ilişkin endeksler şeklinde raporda açıklanmıştır. İGE-İ Endeksi, alt boyuttaki endekslerin bir bileşkesi olduğundan, alt boyut endeksleri İGE-İ’nin belirleyicileri konumundadır. Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere, alt boyutları gösteren endekslerde ilçe yoğunlaşmalarının genel olarak Orta İnsani Gelişme düzeyi olarak gruplandırılan Sarı Bölgede gerçekleştiği gözlenmektedir.

Tablo 20. İGE-İ Alt Boyut Kümeleri

	Yeşil Bölge	Mavi Bölge	Sarı Bölge	Kırmızı Bölge
Yönetişim ve Saydamlık Endeksi	34	68	38	21
Sosyal Kapsama Endeksi	12	42	63	44
Ekonomik Durum Endeksi	23	44	81	13
Eğitim Endeksi	20	63	61	17
Sağlık Endeksi	22	45	70	24
Sosyal Yaşam Endeksi	8	39	68	46
Belediye Çevresel Performans ve Ulaşım Endeksi	20	50	37	54

Grafik 9. İGE-İ Alt Boyut Kümeleri Yüzde Dağılımları

Bu durum Türkiye'nin en büyük ilçeleri olarak düşünebileceğimiz 161 ilçe bazında orta düzeyde insani gelişmenin yaşandığını ortaya koymaktadır. Elbette ki hem İGE-İ hem de alt boyut endeks sonuçlarında insani gelişme düzeyinin yüksek olduğu ilçeler de mevcuttur, fakat genel bir değerlendirme yapıldığında gelişim düzeyinin orta bölgede kümелendiği anlaşılmaktadır. Bu durum geçen yıl ilki yapılan İGE-İ sonuçlarında büyük bir değişim olmadığını göstermektedir.

İnsani gelişmenin yerel düzeyde yapılacak eylem planlarıyla yükseltilmesi, özellikle belediyelerin bu alandaki faaliyetlerini yoğunlaştırmalarına ve etkinleştirmelerine bağlıdır. Bu çalışmada ortaya konulan Yönetişim ve Sosyal Kapsama alanları başta olmak üzere, Ekonomi, Eğitim, Sağlık, Sosyal Yaşam ve Çevre alanlarında yerel yönetimlerin rolünün son yıllarda giderek arttığı gözlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında, yerel yönetimlerin yaptıkları etkinlikler ve harcadıkları bütçenin merkezine insani gelişmeyi koydukları ölçüde, hizmet ettiği bölge insanının gelişimine katkıda bulunacağı açıktır.

Belediyeler aksiyon planlarını oluştururken, insani gelişme açısından eksik noktaları iyileştirici müdahalelerde ve girişimlerde bulunarak yerel düzeyde insani gelişmenin artmasında önemli bir rol üstlenecektir.

EK I: İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ SONUÇLARI

	İL	İLÇE	YÖNETİŞİM VE SAYDAMLIK ENDEKSİ	SOSYAL KAPSAMA ENDEKSİ	EKONOMİK DURUM ENDEKSİ	EĞİTİM ENDEKSİ	SAĞLIK ENDEKSİ	SOSYAL YAŞAM ENDEKSİ	BELEDİYE ÇEVRESEL PERFORMANS VE ULAŞIM ENDEKSİ	İGE - İ
1	İstanbul	Beşiktaş	0,944	0,685	0,867	0,981	0,732	0,900	0,775	0,864
2	İstanbul	Kadıköy	0,950	0,610	0,745	0,955	0,896	0,888	0,650	0,846
3	Ankara	Çankaya	0,962	0,355	0,634	0,965	0,745	0,775	0,700	0,766
4	İstanbul	Şişli	0,957	0,430	0,616	0,753	0,796	0,675	0,950	0,736
5	Bursa	Nilüfer	0,832	0,453	0,610	0,820	0,735	0,575	0,725	0,698
6	Antalya	Muratpaşa	0,913	0,377	0,602	0,765	0,800	0,575	0,550	0,692
7	İzmir	Karşıyaka	0,908	0,235	0,622	0,882	0,663	0,688	0,525	0,692
8	Eskişehir	Tepebaşı	0,873	0,537	0,566	0,631	0,740	0,688	0,675	0,681
9	İstanbul	Bakırköy	0,852	0,258	0,789	0,881	0,552	0,575	0,600	0,681
10	İstanbul	Maltepe	0,943	0,433	0,611	0,736	0,750	0,225	0,725	0,669
11	İstanbul	Üsküdar	0,956	0,303	0,663	0,753	0,677	0,375	0,588	0,663
12	Ankara	Yenimahalle	0,905	0,352	0,567	0,773	0,553	0,625	0,600	0,656
13	İstanbul	Sarıyer	0,660	0,552	0,751	0,705	0,643	0,650	0,475	0,656
14	İzmir	Konak	0,911	0,430	0,635	0,603	0,536	0,713	0,700	0,655
15	İstanbul	Ataşehir	0,887	0,393	0,662	0,706	0,733	0,375	0,525	0,654
16	İstanbul	Ümraniye	0,800	0,698	0,614	0,641	0,584	0,338	0,775	0,648
17	İstanbul	Beyoğlu	0,878	0,428	0,718	0,513	0,599	0,775	0,525	0,647
18	Eskişehir	Odunpazari	0,911	0,363	0,544	0,654	0,693	0,613	0,550	0,646
19	Kocaeli	İzmit	0,814	0,425	0,579	0,647	0,720	0,575	0,650	0,643
20	İzmir	Bornova	0,859	0,332	0,593	0,631	0,750	0,575	0,525	0,636
21	İstanbul	Fatih	0,699	0,455	0,654	0,575	0,795	0,613	0,575	0,628
22	İstanbul	Avcılar	0,835	0,458	0,590	0,605	0,546	0,600	0,600	0,620
23	İzmir	Gaziemir	0,801	0,472	0,577	0,724	0,506	0,375	0,700	0,618
24	İstanbul	Beylikdüzü	0,796	0,423	0,549	0,762	0,573	0,313	0,638	0,614
25	Ankara	Keçiören	0,969	0,317	0,511	0,620	0,530	0,500	0,500	0,603
26	İstanbul	Tuzla	0,766	0,323	0,580	0,645	0,625	0,588	0,525	0,601
27	İzmir	Balçova	0,723	0,437	0,434	0,755	0,782	0,200	0,700	0,601
28	İstanbul	Çekmeköy	0,995	0,430	0,541	0,644	0,403	0,263	0,525	0,600
29	İstanbul	Başakşehir	0,787	0,488	0,588	0,645	0,549	0,250	0,825	0,600
30	Samsun	Atakum	0,798	0,313	0,517	0,796	0,530	0,325	0,650	0,597
31	İzmir	Bayraklı	0,795	0,648	0,586	0,640	0,378	0,338	0,425	0,595
32	İstanbul	Pendik	0,908	0,355	0,591	0,587	0,454	0,438	0,663	0,594
33	İstanbul	Kartal	0,692	0,463	0,592	0,669	0,572	0,363	0,638	0,588
34	İstanbul	Küçükçekmece	0,761	0,368	0,589	0,583	0,659	0,350	0,813	0,587

35	Bursa	Osmangazi	0,714	0,453	0,578	0,540	0,581	0,575	0,575	0,580
36	İzmir	Narlıdere	0,774	0,345	0,454	0,844	0,541	0,175	0,475	0,578
37	İstanbul	Bayrampaşa	0,676	0,393	0,605	0,564	0,667	0,388	0,813	0,575
38	İstanbul	Eyüp	0,653	0,458	0,626	0,603	0,482	0,513	0,513	0,567
39	Antalya	Konyaalti	0,565	0,322	0,568	0,850	0,562	0,263	0,713	0,567
40	Ankara	Altındağ	0,689	0,353	0,505	0,504	0,718	0,575	0,575	0,560
41	Adana	Çukurova	0,589	0,377	0,521	0,806	0,578	0,175	0,700	0,557
42	İstanbul	Silivri	0,772	0,537	0,552	0,544	0,525	0,238	0,300	0,551
43	İzmir	Karabağlar	0,627	0,547	0,359	0,612	0,790	0,163	0,625	0,549
44	Samsun	İlkadim	0,697	0,305	0,533	0,605	0,681	0,313	0,550	0,549
45	İzmir	Urla	0,857	0,443	0,248	0,695	0,563	0,213	0,250	0,547
46	İstanbul	Beykoz	0,844	0,195	0,677	0,600	0,454	0,275	0,400	0,544
47	İstanbul	Esenler	0,664	0,448	0,549	0,436	0,691	0,413	0,650	0,543
48	İstanbul	Kağıthane	0,607	0,323	0,602	0,579	0,578	0,475	0,650	0,542
49	Manisa	Yunusemre	0,944	0,422	0,528	0,573	0,332	0,125	0,300	0,539
50	Bursa	Yildirim	0,593	0,560	0,556	0,505	0,553	0,363	0,675	0,538
51	İstanbul	Bahçelievler	0,796	0,240	0,595	0,611	0,497	0,275	0,500	0,538
52	Antalya	Kepez	0,528	0,602	0,546	0,537	0,578	0,300	0,725	0,536
53	İstanbul	Güngören	0,596	0,463	0,580	0,578	0,520	0,238	0,875	0,535
54	İzmir	Güzelbahçe	0,823	0,370	0,200	0,812	0,246	0,288	0,750	0,534
55	İstanbul	Gaziosmanpaşa	0,741	0,305	0,568	0,503	0,661	0,275	0,538	0,534
56	İzmir	Seferihisar	0,858	0,370	0,340	0,642	0,450	0,350	0,175	0,534
57	Kayseri	Melikgazi	0,730	0,330	0,536	0,572	0,695	0,125	0,475	0,533
58	İzmir	Buca	0,756	0,423	0,374	0,618	0,548	0,163	0,550	0,528
59	İstanbul	Büyükkçekmece	0,610	0,270	0,569	0,644	0,660	0,225	0,525	0,525
60	Kocaeli	Gebze	0,765	0,282	0,569	0,552	0,652	0,175	0,225	0,523
61	Kayseri	Talas	0,766	0,300	0,487	0,691	0,318	0,238	0,550	0,521
62	Ankara	Etimesgut	0,597	0,280	0,509	0,793	0,516	0,125	0,575	0,521
63	İzmir	Menemen	0,587	0,533	0,551	0,566	0,486	0,150	0,750	0,519
64	Mersin	Yenişehir	0,704	0,290	0,544	0,691	0,499	0,175	0,175	0,516
65	Denizli	Pamukkale	0,707	0,333	0,563	0,620	0,521	0,163	0,313	0,515
66	Konya	Selçuklu	0,729	0,055	0,534	0,619	0,603	0,375	0,475	0,514
67	Denizli	Merkezefendi	0,681	0,238	0,566	0,663	0,558	0,225	0,125	0,510
68	Ankara	Polatlı	0,563	0,518	0,494	0,492	0,605	0,400	0,225	0,507
69	İzmir	Çiğli	0,660	0,243	0,562	0,649	0,490	0,125	0,650	0,505
70	Antalya	Alanya	0,572	0,268	0,546	0,562	0,693	0,263	0,525	0,505
71	Antalya	Manavgat	0,751	0,230	0,526	0,562	0,523	0,200	0,525	0,504
72	İstanbul	Zeytinburnu	0,566	0,362	0,605	0,515	0,654	0,163	0,550	0,500
73	Adana	Seyhan	0,649	0,288	0,561	0,472	0,666	0,275	0,425	0,500
74	Ankara	Sincan	0,819	0,135	0,504	0,516	0,618	0,263	0,238	0,498
75	İzmir	Çeşme	0,583	0,208	0,660	0,682	0,475	0,175	0,425	0,498
76	Mersin	Tarsus	0,674	0,443	0,501	0,478	0,523	0,300	0,125	0,493
77	İzmir	Aliağa	0,658	0,320	0,425	0,666	0,442	0,125	0,600	0,493
78	Muğla	Bodrum	0,437	0,178	0,688	0,674	0,546	0,375	0,400	0,492
79	Bursa	İnegöl	0,600	0,310	0,519	0,455	0,638	0,325	0,600	0,491
80	İstanbul	Sultanbeyli	0,816	0,225	0,541	0,397	0,659	0,175	0,225	0,489
81	Gaziantep	Şehitkamil	0,504	0,388	0,546	0,466	0,533	0,475	0,550	0,487
82	Kahramanmaraş	Onikişubat	0,754	0,435	0,466	0,504	0,355	0,163	0,375	0,485

83	İzmir	Bergama	0,766	0,208	0,486	0,516	0,494	0,175	0,525	0,484
84	İstanbul	Esenyurt	0,614	0,322	0,542	0,515	0,548	0,275	0,300	0,483
85	Tekirdağ	Çorlu	0,583	0,263	0,536	0,636	0,534	0,175	0,313	0,482
86	Manisa	Turgutlu	0,713	0,342	0,519	0,489	0,583	0,125	0,125	0,482
87	Gaziantep	Şahinbey	0,536	0,288	0,492	0,443	0,659	0,438	0,488	0,478
88	İstanbul	Arnavutköy	0,736	0,288	0,534	0,398	0,511	0,375	0,175	0,476
89	Ankara	Gölbaşı	0,749	0,173	0,323	0,698	0,330	0,325	0,375	0,476
90	İstanbul	Çatalca	0,678	0,323	0,369	0,520	0,485	0,400	0,175	0,474
91	Tekirdağ	Süleymanpaşa	0,558	0,295	0,540	0,626	0,491	0,113	0,400	0,472
92	Ankara	Mamak	0,579	0,303	0,489	0,537	0,652	0,125	0,350	0,471
93	İzmir	Foça	0,498	0,340	0,371	0,689	0,511	0,163	0,475	0,466
94	İzmir	Selçuk	0,622	0,292	0,165	0,530	0,615	0,425	0,525	0,464
95	Ankara	Beypazari	0,714	0,100	0,520	0,532	0,463	0,325	0,250	0,462
96	Kayseri	Kocasinan	0,631	0,135	0,470	0,522	0,437	0,375	0,663	0,460
97	Hatay	İskenderun	0,553	0,350	0,505	0,587	0,435	0,175	0,325	0,460
98	Malatya	Yeşilyurt	0,568	0,263	0,485	0,569	0,497	0,163	0,525	0,460
99	Ordu	Altınordu	0,574	0,322	0,516	0,555	0,509	0,125	0,175	0,455
100	Balikesir	Edremit	0,544	0,190	0,520	0,577	0,418	0,450	0,125	0,451
101	Aydın	Nazilli	0,428	0,133	0,518	0,569	0,674	0,413	0,125	0,448
102	Balikesir	Altieylül	0,679	0,105	0,556	0,618	0,398	0,075	0,250	0,445
103	Trabzon	Ortahisar	0,316	0,230	0,521	0,635	0,659	0,325	0,200	0,443
104	İzmir	Ödemiş	0,682	0,277	0,334	0,458	0,324	0,325	0,700	0,442
105	Tekirdağ	Çerkezköy	0,535	0,298	0,509	0,527	0,537	0,125	0,225	0,441
106	Muğla	Fethiye	0,461	0,173	0,554	0,613	0,492	0,225	0,350	0,440
107	Muğla	Milas	0,651	0,183	0,554	0,481	0,458	0,125	0,350	0,440
108	Erzurum	Palandöken	0,483	0,238	0,469	0,570	0,485	0,325	0,250	0,439
109	Adana	Yüreğir	0,598	0,263	0,495	0,374	0,690	0,175	0,175	0,438
110	İzmir	Dikili	0,595	0,338	0,199	0,591	0,558	0,075	0,425	0,437
111	Adana	Ceyhan	0,752	0,080	0,506	0,458	0,402	0,213	0,425	0,436
112	İstanbul	Bağcılar	0,563	0,172	0,587	0,466	0,473	0,175	0,475	0,432
113	Erzurum	Yakutiye	0,526	0,295	0,490	0,568	0,466	0,125	0,125	0,431
114	İzmir	Torbalı	0,589	0,233	0,315	0,489	0,481	0,325	0,500	0,431
115	Mersin	Akdeniz	0,480	0,303	0,526	0,386	0,525	0,425	0,250	0,430
116	Kocaeli	Gölcük	0,528	0,245	0,328	0,634	0,485	0,163	0,175	0,425
117	İstanbul	Sancaktepe	0,601	0,132	0,538	0,511	0,442	0,213	0,125	0,424
118	İzmir	Menderes	0,569	0,263	0,340	0,543	0,506	0,075	0,425	0,422
119	İstanbul	Sultangazi	0,606	0,233	0,396	0,414	0,522	0,175	0,550	0,422
120	Konya	Meram	0,510	0,132	0,301	0,542	0,632	0,375	0,225	0,422
121	Hatay	Antakya	0,461	0,160	0,505	0,529	0,631	0,175	0,175	0,421
122	İstanbul	Adalar	0,537	0,145	0,250	0,654	0,485	0,275	0,225	0,418
123	Hatay	Defne	0,767	0,318	0,146	0,523	0,356	0,125	0,250	0,417
124	Malatya	Battalgazi	0,553	0,095	0,491	0,483	0,596	0,163	0,300	0,417
125	Manisa	Salihli	0,589	0,203	0,504	0,475	0,454	0,125	0,250	0,417
126	İzmir	Kemalpaşa	0,659	0,155	0,303	0,500	0,405	0,113	0,775	0,416
127	Adana	Sarıçam	0,575	0,372	0,461	0,479	0,343	0,075	0,300	0,414
128	Kocaeli	Körfez	0,499	0,225	0,503	0,539	0,455	0,125	0,125	0,409
129	İstanbul	Şile	0,529	0,125	0,395	0,513	0,622	0,125	0,275	0,408
130	Konya	Karatay	0,476	0,357	0,182	0,451	0,540	0,325	0,550	0,408

131	Manisa	Şehzadeler	0,546	0,183	0,525	0,541	0,347	0,125	0,125	0,403
132	Manisa	Akhisar	0,498	0,180	0,501	0,478	0,434	0,163	0,325	0,397
133	Mersin	Toroslar	0,683	0,135	0,501	0,450	0,262	0,125	0,125	0,391
134	Ankara	Akyurt	0,482	0,428	0,314	0,488	0,377	0,125	0,225	0,391
135	Ankara	Çubuk	0,508	0,182	0,500	0,433	0,294	0,275	0,350	0,382
136	İzmir	Karaburun	0,325	0,258	0,176	0,631	0,533	0,113	0,575	0,377
137	Mersin	Mezitli	0,329	0,135	0,513	0,738	0,246	0,125	0,125	0,376
138	Diyarbakir	Kayapinar	0,439	0,170	0,478	0,533	0,406	0,125	0,125	0,376
139	İzmir	Bayındır	0,641	0,108	0,302	0,403	0,457	0,113	0,425	0,376
140	Kocaeli	Derince	0,540	0,055	0,502	0,600	0,238	0,050	0,000	0,365
141	Gaziantep	Nizip	0,575	0,087	0,508	0,334	0,393	0,125	0,425	0,363
142	Ankara	Kahramankazan	0,570	0,090	0,256	0,522	0,405	0,125	0,200	0,361
143	Mersin	Erdemli	0,366	0,248	0,311	0,517	0,362	0,125	0,250	0,345
144	Samsun	Bafra	0,410	0,092	0,488	0,446	0,391	0,175	0,125	0,344
145	Konya	Ereğli	0,504	0,075	0,502	0,465	0,248	0,075	0,188	0,342
146	Van	İpekyolu	0,397	0,083	0,511	0,393	0,454	0,125	0,250	0,339
147	Ankara	Elmadağ	0,375	0,255	0,273	0,492	0,291	0,163	0,225	0,329
148	Şanlıurfa	Eyyübiye	0,495	0,340	0,450	0,107	0,317	0,325	0,125	0,325
149	Ankara	Pursaklar	0,366	0,240	0,339	0,553	0,122	0,125	0,300	0,324
150	Kahramanmaraş	Elbistan	0,359	0,172	0,262	0,417	0,446	0,125	0,125	0,309
151	Van	Edremit	0,399	0,115	0,137	0,423	0,434	0,200	0,288	0,305
152	Diyarbakir	Bağlar	0,345	0,215	0,444	0,348	0,281	0,125	0,125	0,300
153	Ordu	Ünye	0,371	0,025	0,460	0,366	0,412	0,050	0,175	0,296
154	Kahramanmaraş	Dulkadiroğlu	0,447	0,130	0,143	0,333	0,450	0,075	0,250	0,287
155	Van	Tuşba	0,503	0,180	0,250	0,371	0,046	0,113	0,250	0,282
156	Şanlıurfa	Siverek	0,341	0,222	0,424	0,192	0,262	0,125	0,350	0,270
157	Ankara	Kalecik	0,404	0,098	0,082	0,373	0,456	0,075	0,125	0,269
158	Ankara	Nallıhan	0,190	0,272	0,066	0,459	0,319	0,125	0,175	0,255
159	Ankara	Evren	0,280	0,040	0,072	0,244	0,418	0,075	0,125	0,199
160	Diyarbakir	Ergani	0,167	0,090	0,071	0,263	0,232	0,075	0,125	0,162
161	Ankara	Çamlidere	0,316	0,015	0,076	0,063	0,219	0,125	0,125	0,141

EK II: İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ VERİTABANI TABLOSU

	DEĞİŞKEN	KAYNAK	DÖNEM
YÖNETİŞİM ve SAYDAMLIK ENDEKSİ	Belediye Bilgi Paylaşımı ve Saydamlık Endeksi	Belediye Faaliyet Raporları Belediye Resmi İnternet Siteleri	2016-2017
	Belediyeye Erişim Endeksi	Belediye Resmi İnternet Siteleri	2017
	Belediye Sosyal Medya Kullanım Endeksi	Belediye Faaliyet Raporları Belediye Resmi İnternet Siteleri	2016-2017
	Gizli Vatandaş Endeksi	Gizli Müşteri Anketi	2017
	Seçimlere Katılım Oranı	TÜİK / Yüksek Seçim Kurulu İstatistikleri	2014
SOSYAL KAPSAMA ENDEKSİ	Aileye Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği	Belediye Faaliyet Raporları Belediye Resmi İnternet Siteleri	2016-2017
	Aileye Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı		
	Çocuklara Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği		
	Çocuklara Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı		
	Gençlere Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği		
	Gençlere Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı		
	Hasta ve Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği		
	Hasta ve Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı		
	Kadınlara Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği		
	Kadınlara Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı		
	Mültecilere Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği		
	Mültecilere Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı		
EKONOMİK DURUM ENDEKSİ	Alışveriş Merkezi Varlığı	AMPD Verileri / Web Taraması	2017
	Alışveriş Merkezi Sayısı	AMPD Verileri / Web Taraması	2017
	Banka Çeşitliliği	TBB verileri	2017
	Onbin Kişiye Düşen Banka Şube Sayısı	TBB verileri	2017
	Kiralık Konut Piyasa Bedeli (m2)	Hürriyet Emlak / Sahibindex	2017
	Satılık Konut Piyasa Bedeli (m2)	Hürriyet Emlak / Sahibindex	2017
	Satılık Konut Piyasa Bedelindeki Yıllık Değişim (m2)	Hürriyet Emlak / Sahibindex	2017
	On bin Kişiye Düşen Mini Market Sayısı	Marketlerin Web Siteleri	2017
	On bin Kişiye Düşen Süpermarket Sayısı	Marketlerin Web Siteleri	2017
	Hipermarket Varlığı	Marketlerin Web Siteleri	2017
	Yaş Bağımlılık Oranı	TÜİK ADNKS-2016	2016
EĞİTİM ENDEKSİ	Okur-Yazar Oranı	TÜİK-Eğitim İstatistikleri 2016	2016
	Okur-Yazar Kadın Oranı	TÜİK-Eğitim İstatistikleri 2016	2016

	Hiç Eğitim Almamış Kadın Oranı	TÜİK-Eğitim İstatistikleri 2016	2016
	Üniversite Mezunu Oranı	TÜİK-Eğitim İstatistikleri 2016	2016
	Üniversite Mezunu Kadın Oranı	TÜİK-Eğitim İstatistikleri 2016	2016
	Ortalama Eğitim Süresi	TÜİK-Eğitim İstatistikleri 2016	2016
	Kadınlarda Ortalama Eğitim Süresi	TÜİK-Eğitim İstatistikleri 2016	2016
SAĞLIK ENDEKSİ	Kaba Ölüm Hızı	TÜİK ADNKS-2016	2016
	On bin Kişiye Düşen Ambulans Sayısı	Sağlık Bakanlığı	2017
	On bin Kişiye Düşen Eczane Sayısı	TEB	2017
	Hastane Varlığı	Sağlık Bakanlığı	2017
	Toplam Hastane Sayısı	Sağlık Bakanlığı	2017
	Hasta ve Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği	Belediye Faaliyet Raporları Belediye Resmi İnternet Siteleri	2016-2017
	Hasta ve Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı	Belediye Faaliyet Raporları Belediye Resmi İnternet Siteleri	2016-2017
	Engellilere Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği	Belediye Faaliyet Raporları Belediye Resmi İnternet Siteleri	2016-2017
	Engellilere Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı	Belediye Faaliyet Raporları Belediye Resmi İnternet Siteleri	2016-2017
SOSYAL YAŞAM ENDEKSİ	Özel Müze Varlığı	Kültür Bakanlığı	2017
	Sinema Sayısı	Web Taraması	2017
	Tiyatro Sayısı	Web Taraması	2017
	Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Çeşitliliği	Belediye Faaliyet Raporları	2016-2017
	Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Kalite Puanı	Belediye Faaliyet Raporları	2016-2017
BELEDİYE ÇEVRESEL PERFORMANS ve ULAŞIM ENDEKSİ	Sokak Hayvanlarına Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği	Belediye Faaliyet Raporları	2016-2017
	Sokak Hayvanlarına Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı	Belediye Faaliyet Raporları	2016-2017
	Çevreye Yönelik Hizmetlerin Çeşitliliği	Belediye Faaliyet Raporları	2016-2017
	Çevreye Yönelik Hizmetlerin Kalite Puanı	Belediye Faaliyet Raporları	2016-2017
	Metro, Hafif Metro, Tramvay Hattı Varlığı	Web Taraması	2017

Kaynakça

- David J. K., C. L. Shook, "The Application Of Cluster Analysis in Strategic Management Research: An Analysis and Critique", *Strategic Management Journal*, Vol.17, pp.441-458, 1996.
- DPT, *İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması*, Ankara, 1996.
- DPT, *İlçelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması*, Ankara, 2004, www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/8142/ilce.pdf
- DPT, *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması*, Ankara, 2003, www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/8143/2003-05.pdf
- Hair, F.J, vd.; *Multivariate Data Analysis*, Fifth Edition, Prentice-Hall International Inc., 1998.
- Hürriyet Emlak, *Emlak Endeksleri*, <http://www.hurriyetemlak.com/Emlak-Endeksi/Detayli-Analiz>
- İNGEV, İnsani Gelişme Nedir, <http://ingev.org/hakkimizda/insani-gelisme-nedir/>
- Kalkınma Bakanlığı, *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması-2011*, http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/view/14197/BASIN_A% C3% 87IKLAMASI-sege_2011-v6.pdf
- Sahibindex, *Emlak Endeksleri*, <https://www.sahibinden.com/emlak-endeksi-tanitim>
- Şeker, Murat; *İstanbul'da Yaşam Kalitesi Araştırması*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2010-13, İstanbul, 2011, <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0023050.pdf>
- Şeker, M. vd; *Küresel Rekabet Endeksi 2012 – 81 İl 26 Bölge*, İstanbul Kalkınma Ajansı Projesi, İstanbul 2012.
- Şeker, M. vd; *İstanbul Rekabet Endeksi – 39 İlçe*, İstanbul Kalkınma Ajansı Projesi, İstanbul 2012.
- Şeker, M.; *İstanbul'da Kentsel Yaşam Kalitesi Araştırması*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Projesi İstanbul, 2012.
- Şeker, M., A. Saldanlı, H. Bektaş; *TR63 Bölgesi (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) Yaşam Kalitesi Araştırması*, DOĞAKA Yayınları, Hatay, 2014.
- Şeker, M., A. Saldanlı, H. Bektaş; *İller Arası Rekabet Endeksi 2013-2014*, Kayseri Ticaret Odası, Kayra Ofset, Kayseri, 2015.
- Şeker, M., A. Saldanlı, H. Bektaş; *TRC2 Bölgesi (Diyarbakır, Şanlıurfa) Yaşam Kalitesi Araştırması*, Karacadağ Kalkınma Ajansı Yayınları, Diyarbakır, 2016.
- Türkiye Bankalar Birliği, *İstatistikler*, <https://www.tbb.org.tr/tr>
- Türkiye İstatistik Kurumu, *İstatistikler*, <https://www.tuik.gov.tr>
- Ulusoy, A.; Şeker, M.; Bektaş, H.; Aslantürk, O.; *Trabzon'da Yaşam Kalitesini Geliştirme ve Modelleme Projesi*, DOKA Mali Destek Programı, Trabzon, 2013.

ingev/ İNSANI
GELİŞME
VAKFI

İNGEV Yayınları

www.ingev.org